

пам'ятки української мови

АКТИ

ВНЖВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ КНИГН

XVII ст.

Інститут української мови НАН України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Інститут філології та журналістики
Хмельницький національний університет
Центральний державний історичний архів України у м. Києві

ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Серія актових документів і грамот

Інститут української мови НАН України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Інститут філології та журналістики
Хмельницький національний університет
Центральний державний історичний архів України у м. Києві

АКТИ
ВИЖВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ КНИГИ XVII СТ.

Підготувала до видання І. Б. Царалунга

Житомир – 2015

УДК 94(477).03:811.161.2
ББК 63.3(2)4Укр:81.411
А43

Акти Вишівської міської книги XVII ст. / Інститут української мови НАН України ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка ; Хмельниц. нац. ун-т ; Центр. держ. іст. арх. України у м. Києві [підгот. до вид. І. Б. Царалунга] ; [відп. ред. В. М. Мойсієнко]. – Житомир, 2015. – 170 с. – (Серія актових документів і грамот) (Пам'ятки української мови).

Серію засновано 1961 року

Видання є першою публікацією справ актової книги Вишівського міського уряду XVII ст. Як непересічне явище епохи пізнього середньовіччя книга містить важливу інформацію щодо суспільно-побутових, правових відносин українців того часу, соціально-економічного становища краю. Пам'ятка має важливе значення для вивчення української історичної діалектології. У текстах відображені фонетичні, граматичні, лексичні особливості мовлення вишівчан.

Укладено реєстр словоформ, іменний та географічний покажчики, словник малозрозумілих слів.

Для мовознавців, істориків, юристів.

Підготувала до видання І. Б. ЦАРАЛУНГА

Відповідальний редактор:
доктор філологічних наук В. М. МОЙСІЄНКО

*Затверджено до друку вченими радами:
Інституту української мови НАН України,
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
Хмельницького національного університету.*

© І. Б. Царалунга, транслітерування
тексту, лінгвістичне дослідження,
словник, покажчики

ISBN

Вижвівська книга XVII століття – цінне джерело для вивчення західнополіського діалекту в діяхронії

Із-поміж пам'яток офіційно-ділового стилю української мови XVI–XVII ст. особливе місце належить актовим книгам замкових, ратушних, земських канцелярій, що діяли в українських містах і містечках періоду пізнього середньовіччя.

Вижвівська актова книга була створена у м. Вишва (сучасне с. Нова Вишва Старовижівського р-ну Волинської обл.). Як свідчать джерела, 28 серпня 1508 року польський король Сигізмунд I видав князям Янушу і Василеві Сангушкам грамоту з дозволом «заснувати містечко Вишву на Смідинській землі, у Володимирському окрузі при річці Вишві»: цією землею ще при королі Казимірі володіли їхні дядько Іван та батько Михайло Сангушки¹.

Поселення було закладене князями Сангушками близько 1543 р. Воно мало вигідне географічне положення, адже саме через Вишву пролягав торговий шлях з Володимира на Берестя, так звана «Вітовтова дорога», транспортний коридор через Полісся. За користування такими шляхами подорожні повинні були сплачувати митний податок державній казні. Як згадується в документах 1580 р., тут діяв прикоморок Ковельської митниці. Також Вишва виникла на важливому річковому шляху Вишва – Прип'ять – Дніпро – Чорне море. Згодом містечко із замком стало волосним центром. До складу Вишвівської волості входили села Брідки, Гридки, Красна Воля, Мостище, Секунь, Стара Вишва (тепер – м. Стара Вишівка, районний центр), Хотивель, Шушки. 1548 р. Вишва отримала привілеї магдебурзького права: у місті дозволялось проводити ярмарки, стягувати мито за переправу через річку, таким чином розширювалися повноваження міського самоврядування.

¹ Мазурик Ю. Городище доби пізнього середньовіччя в с. Нова Вишва на Волині / Ю. Мазурик; ред. кол.: Д. Я. Телегін (відп. ред.), О. М. Титова (заст. відп. ред.) [та ін.] // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 15. – К., 2006. – С. 183–185; Мазурик Ю. Печатка містечка Вишви першої половини XVIII ст. / Ю. Мазурик; ред. кол.: Д. Я. Телегін (відп. ред.), О. М. Титова (заст. відп. ред.) [та ін.]. Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 17. – К., 2008. – С. 259–261; Заєць А. Урбанізаційний процес на Волині в XVI – першій половині XVII століття / А. Заєць. – Л., 2002. – С. 36; Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся. Красназнавчий словник – від найдавніших часів до 1914 року : у 2 т. / О. Цинкаловський. – Вінніпег, 1984–1986. – Т. 1. – С. 189.

У XIX ст. поряд з офіційною назвою містечка Вижва також вживався топонім Вижівка-Нова для розрізнення із найменуванням села Стара Вижівка¹. Згодом оновлений онім закріпився у формі Нова Вижва.

На початку XVIII ст. почався занепад міста, який посилювався в часи Першої світової війни, окупаційних режимів XX ст. Тож сьогодні Нова Вижва – звичайне поліське село, згадки про величне минуле якого залишилися у давніх документах канцелярії міської управи.

Вижвівська актовка книга зберігається в Центральному державному історичному архіві України (м. Київ), фонд 32, опис 1, справа 1. Пам'ятка, шириною 17 см, довжиною 21,5 см, товщиною 9 см, перебуває у задовільному стані. У ній на 420 аркушах записані справи, що розглядалися вижвівським урядом від 2 грудня 1599 року (арк. 1). Хронологічно остання справа не має номера і датується 12 лютого 1684 року (арк. 362 зв.), очевидно, вона вписана пізніше, бо там само на сторінці справи за 1661 рік виконані іншим почерком та світлішим чорнилом. Закінчується книга справою № 646 на арк. 419 зв. (тобто остання за розташуванням у книзі, а не за датою). Загалом, справи записано без дотримання послідовності, тому й останній за датою документ знаходимо всередині книги.

У конволюті містяться справи за 85 років. Хронологічна послідовність записів за роками здебільшого витримується, хоча часто трапляються порушення її, пов'язані, мабуть, із пізнішим переписуванням протоколів судових засідань до книги. Цікаво, що з плином часу кількість розглянутих справ збільшується, хоча є такі роки, у які документи не записувалися, наприклад:

- 1599 р. – 2 справи (аркуші 1–2 зв.);
- 1604 р. – 3 справи (аркуші 9 зв.–11);
- 1609 р. – немає справ;
- 1614 р. – 4 справи (аркуші 27–29);
- 1619 р. – 11 справ (аркуші 44–54 зв.);
- 1625 р. – 16 справ (аркуші 79–85);
- 1629 р. – 19 справ (аркуші 104–113 зв.) і т.д.

Палітурка книги, виготовлена з товстого картону й обгорнута тканиною блакитного кольору, очевидно, була доклеєна пізніше. Художньо оформлених початкових літер у заголовках актів не виявлено. Записи в документі ведено чорним, місцями – сірим чорнилом на сажевій основі. Лише в одній справі (спр. № 56, арк. 42) міститься червоний напис напівуставом, імовірно, заголовок до нової частини книги: «Починаніє книг мѣских вѣжевскихъ, на которыхъ кгрунѣты мѣские и дома на вѣчности записѣются предъ ѳрадомъ сполным, раицами из присажьными». Тож за змістом це акти купівлі-продажу нерухомості, майна містян, справи щодо

¹ Мазурик Ю. Городище доби пізнього середньовіччя в с. Нова Вижва на Волині... – С. 183.

заповідання, дарування, обміну. У розглянутих документах немає судових тяжб про пограбування, розбій, убивство тощо.

У кінці книги (арк. 420) є приписка Комісії з перевірки актових книг від 23 серпня 1854 року: «Дана книга прошнурована, припечатана і перенумерована на четверсотодевятнадцяти листахъ по предложению Г. Исправляющаго должности Кіевскаго Военнаго Подольскаго и Волынскаго Генераль-Губернатора отъ 29 декабря 1853 г. № 21133 въ присутствии Членов Правленія Университета Св. Владимира съ приложеніемъ печатей Правленія Университета и Кіевскаго Центральнаго Архива», скріплена двома круглими сургучними темно-коричневими печатками із зображенням двоголового орла з короною на голові, а також підписана ректором, деканами університету та секретарем.

Папір нелінійований, світло-сірий, вицвілий, біля кутиків – затертий, часто обірваний, а то й обрізаний по краях. Імовірно, при реставрації шматки сторінок наклеювали на прозорі аркуші, які потім зшивали. Якість паперу початкових аркушів значно гірша від стану подальших сторінок. У книзі чимало пошкоджених, обірваних аркушів, особливо обірвані арк. 1–14, 41, 50, 63, 76–79, 228–229, 352–353. Очевидно, що пам'ятка зазнала руйнівного впливу вологи, чимало аркушів затекло, тож через затікання, потемніння паперу уміщений на них текст нечитабельний. Відтак для публікації вибрані найкраще збережені справи.

Почасти на аркушах знаходимо філіграні. Формування книги тривало близько 85 років, тож не дивно, що зафіксовано понад 10 різновидів водяних знаків на її сторінках.

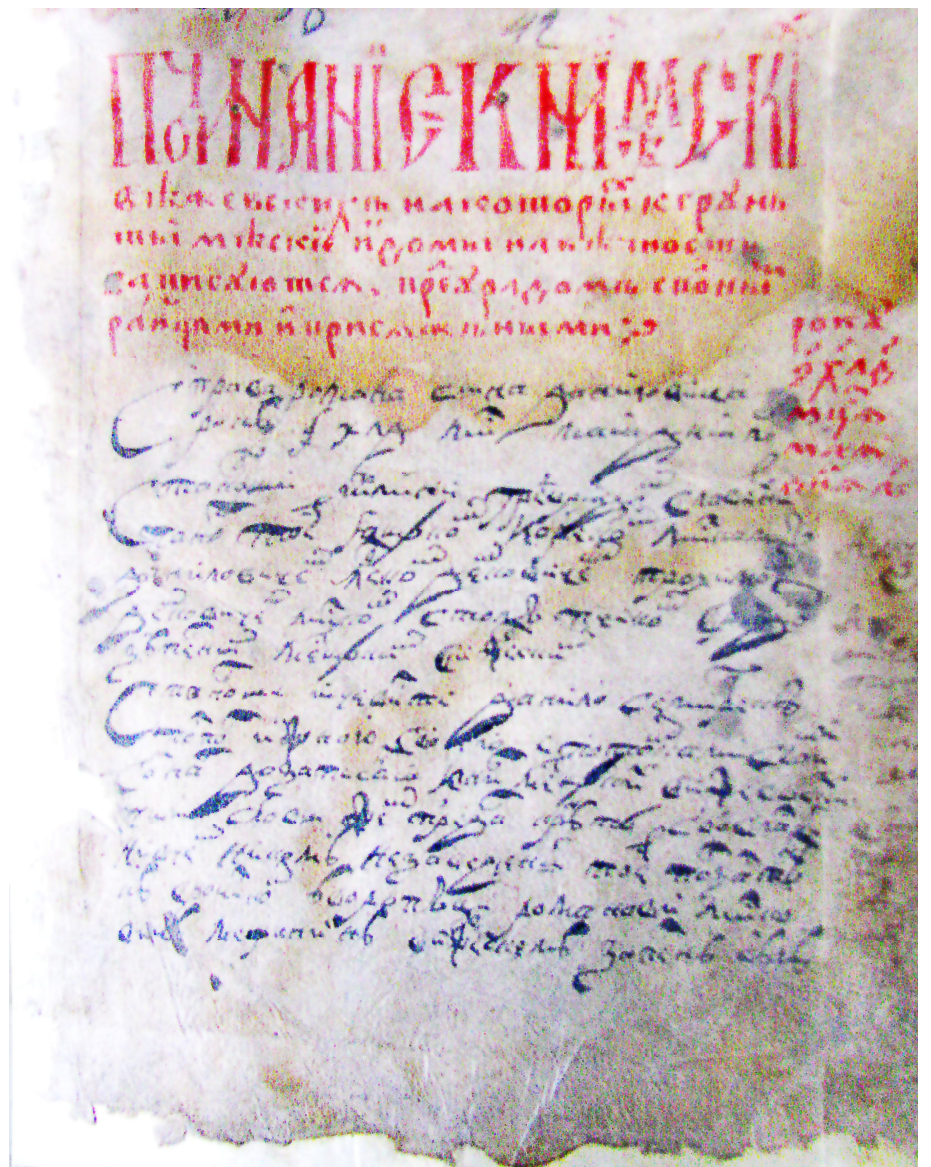
Деякі з них відображені в каталогах та наукових працях українських і зарубіжних палеографів. Так, водяний знак, що складається із комбінації літер *I* та *R* (рис. 3)¹, український учений І. Каманін простежує у писемних пам'ятках кінця XVII ст.² За матеріалами російського історика паперу М. Ліхачова, подібні філіграні, де літери *I* та *R* з'єднуються геральдичною лілією або ж увінчані короною, були широко вживані у документах з другої половини XVI ст.³ Такі ж висновки щодо хронології цього водяного знака робить швейцарський філігранолог Ш. Бріке, який датує папір з подібними символами 1578–1584 рр.⁴

¹ Філіграні подаємо в авторському відтворенні на основі оригіналу.

² Каманін І. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII вв. (1566–1651) / І. Каманін, О. Вітвіцька. – К., 1923. – С. 23, 110. – Знаки № 1024, 1031.

³ Ліхачев Н. П. Палеографическое значение бумажных водяных знаков. Ч. II: Предметный и хронологический указатели / Н. П. Ліхачев. – С.-Пб., 1899. – С. 43–44. – Знаки № 2737, 3126.

⁴ Briquet Ch. M. Les filigranes dictionnaire historique de marques du papier / Ch. M. Briquet. – Genève, 1907. – Vol. III. – P. 501. – Знаки № 9532–9537.

Фотокопія 1. Арк. 42, стр. 56

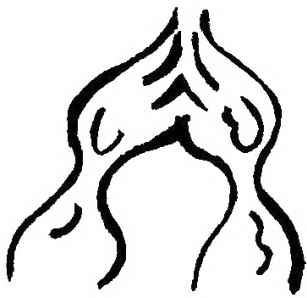

Рис. 1. Водяний знак
(арк. 44, 46, 57, 60, 63 та ін.)

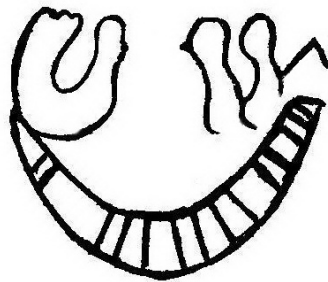

Рис. 2. Водяний знак
(арк. 94, 148, 181 та ін.)

Рис. 3. Водяний знак на вклеєному аркуші
з текстом польською мовою (арк. 88)

Рис. 4. Водяний знак
(арк. 131, 143, 178 та ін.)

Рис. 5. Водяний знак
(арк. 147, 153, 161 та ін.)

Рис. 6. Водяний знак
(арк. 168, 204, 334 та ін.)

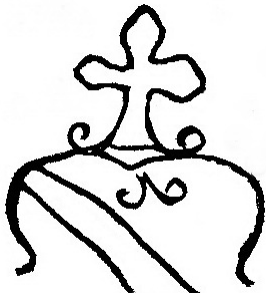

Рис. 7. Водяний знак (арк. 205)

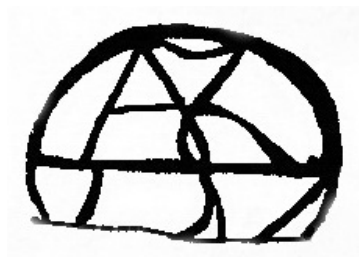

Рис. 8. Водяний знак (арк. 236)

Рис. 9. Водяний знак (арк. 249, 250, 257 та ін.)

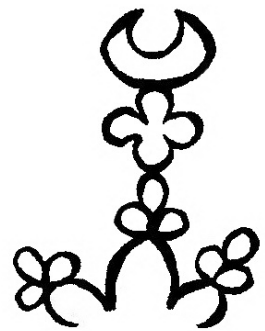

Рис. 10. Водяний знак (арк. 410)

Очевидно, зображення літер вміщене й у філіграні круглої форми (рис. 8). Подібні буквені знаки в колі фіксує І. Каманін у пам'ятках 1677–1680 рр.¹

У Вишківській актовій книзі наявні водяні знаки у вигляді корон різної форми (рис. 7, 9), проте їх у відомих каталогах й альбомах не знаходимо. Лише зображення корони, що містить у собі малюнок двоголового орла (рис. 6), уміщене серед філіграней 1677–1680 рр., дібраних І. Каманіним².

Засвідчено водяний знак із півмісяцем, який чітко вирізняється у верхній частині рисунка (рис. 10). За нашими дослідженнями, це фрагмент зображення «гличик» (пор. рис. 11)³. Папір із різними варіантами малюнка у формі гличика виготовлявся в Італії та Франції й особливо був поширений у першій половині XVII ст.⁴. Натомість С. Маслов припускає, що ця та інші філіграні, зафіксовані й у Вишківській книзі (рис. 6, 8, 10), «містять у собі здебільшого гербові елементи польських шляхетських філілій»⁵.

¹ Каманін І. Водяні знаки... – С. 19, 90. – Знаки № 803–807.

² Каманін І. Водяні знаки... – С. 18, 83. – Знак № 717.

³ Каманін І. Водяні знаки... – С. 136. – Знак № 1270.

⁴ див. Лихачев Н. П. Палеографическое значение бумажных водяных знаков... – С. 259. – Знак № 4249; Briquet Ch. M. Les filigranes dictionnaire historique de marques du papier... – Vol. IV. – P. 641. – Знак № 12876; Филигрань «кувшин» XVII в. [Текст] / Гос. ист. музей; сост. Т. В. Дианова. – М., 1989. – 80 с.; Иванова О. А. Папір кириличних рукописів XVI ст.: аналіз походження та динаміка використання / О. А. Иванова // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. – 2004. – Вип. 9. – С. 163.

⁵ Маслов С. Вступне слово / С. Маслов // Маслов С., Каманін І., Вітвицька О. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII вв. (1566–1651). – К., 1923. – С. 3.

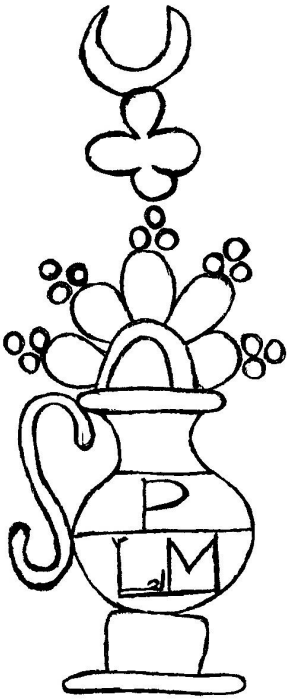

Рис. 11. Водяний знак «глечик»

Повторюються такі номери справ, як № 64–73. Відсутні номери справ, тобто немає № 67, 121, 585. Деякі справи непронумеровані, наприклад, на арк. 9 зв., 76–77, 222, 351 зв., 362 зв.

Записи в пам'ятці здійснені багатьма почерками. Виділено близько 12 різновидів написання, часто новий почерк чергується з попереднім. Із аркушів 36, 42, 161, 166, 187, 214, 257, 276 ми зробили фотокопії, які подаємо у пропонованій праці. Більшість опрацьованих справ Вишківської книги написана розбірливим, плавним, дещо кутастим почерком. Зрідка графемами стилізовані, витієваті, петлясті. Оскільки книгу творили кілька писарів, пропонуємо зведену таблицю графем, характерних для вишківського скоропису впродовж майже століття. У переважній більшості справ літери розміщені вертикально, із невеликим нахилом управо. Модуль почасті витриманий – висота букв дорівнює ширині. Наявна певна кількість з'єднаних графем: послідовно сполучені з наступною графемою букви *b, k, l, m, p, u*; із попередньою – *ь, u, y, e*. Не з'єднуються з іншими літерами букви *v, d, zh, t, x, ch*.

Наявний вкладений чистий аркуш без водяних знаків і написів, за якістю паперу такий само, як інші сторінки книги. Аркуш 88 – вклеєний, містить текст польською мовою, на звороті чистий. Аналогічно аркуші 103, 109, 195, 369 вміщують невеликі польськомовні тексти, вклеєні чи вставлені у документ. Також польська мова використана на аркушах 361 зв. – 362. Отже, переважна більшість справ пам'ятки ведена українською мовою, поодинокі – польською.

Сторінки книги різного розміру, склеєні не на одному рівні, зрідка – «низом догори», зокрема перевернуто арк. 78–79, 354–357, 361–362, 369–373, 390–391, 393–396. Можливо, деякі аркуші були вийняті чи випали з книги, поки вона ще не була переплетена. Простежена непослідовність розміщення справ у книзі через невпорядковане комплектування аркушів, дублювання і виправлення номерів при нумерації справ, відсутність окремих номерів.

Непослідовна нумерація справ № 28–31, 39–41, 50–54, 56–58, 93–94, 96–98, 319–322. Порушена послідовність також на аркушах 217–219, тобто після справи № 339 розміщено справи № 329 і 330, а далі – справа № 342.

У кінці слова та в кінці складу виносяться над рядок літери *б, в, д, ж, з, л, м, н, р, с, т, х, ч, ш*: Порыдубского 167 зв., намовленимъ 178, молодшому 181 зв., мѣским 35 зв., кгрунѣт 36, ѡб меж 140, сознане 160, волно 185, в дом 163 зв., мещанин 142, чверть морку 161, миских 141, выш помененым 166, вечное 190. Часто записували над рядком диграф *ст*: властныи 36, на вечност 140, бурьмистрами 140 зв., с притомностю 145, Щастновичем 159 зв., мѣстцю 180.

Кінцева графема *й* зрідка пишеться над рядком у вигляді паєрка. Інколи виносними є кінцеві літери слів: закінчення у власних назвах осіб - *ч[a], -ч[у], -ч[ом]*: Игната Куньчич[а] 142 зв., Семенови Кузмич[у] 142, Іаном Щастнович[ом] 142 зв.; закінчення у займенниках: сына своег 145 зв., ничог с тог 145 зв., потомком ег 151 зв., никому 162 зв., сама 278 зв.; кінцеві літери у дієслівних формах: ѡтдаліаючи 147 зв., менованого 153, выш помененог 155 зв., примушонымъ 189 зв., было принят и записано 172. Поєднання *ск* зрідка передається як три вертикальні риси.

Для досліджуваного скоропису притаманна значна варіативність графем. Дієзний [ʔa] та двозвук [ja] передається здебільшого диграфом *ia*, хоча знаходимо й інші відповідники: *ia, ia, ja*: вриадом 140 – вриадом 144 зв., дніа 140 зв. – дніа 144 зв. – дніа 141 зв., јако се 179 зв. – јако се 180. Звук [y] має двояку форму запису: крунѣтъ 140 зв. – крѣнѣтъ 141 зв., пѣстив 143 зв. – пуствѣ 177, по рекѣ 141 зв. – по реку 156.

Бінарна варіативність засвідчена й при позначенні двозвука [je]: найчастіше використано букву *ε*, зрідка *ε*: єму 145 – єму 145 зв., єε 145 зв. – єи 153 зв., Андрѣемъ 276 – Андрѣем 276. Літера *ε* могла означати йотований звук, вжитий на початку слова чи після голосного: єще 163 зв., єжели 178 зв., маєт 36, починаєтсія 179 зв., роджонье 191 зв. тощо.

Омега найчастіше використовується на початку слова: ѡчевисте 35 зв., Ѡлихвера 35 зв., ѡтчизну 140 зв., ѡ шѣто 144, ѡдержал 151, ѡсмь 151 зв., Ѡниска 158, Ѡлешьком 213, Ѡрышька 214 зв., ѡддаліаючи 277 зв., проте маємо приклади з графемою *o*: одное 35 зв., о шѣто 143, Огапка 161 зв., ѡбѣрнути 164.

Літера *ѣ*, яка позначала твердість попереднього приголосного, зустрічається часто: долѣтъ 143 зв., застѣнѣкову 146 зв., Иванъ 251, крѣнѣтъ 141 зв., польволок 214 зв., в рынѣку 182 зв., сѣмысле 213, тастаменѣтъ 163, шафунѣку 47 зв. тощо, натомість *ѣ* вживався обмеженіше: вѣчност 152 зв., Коваль 141, мѣстцькоє 146 зв., польских 36, своевольного 35 зв., чверть 154 зв. та ін. Непросто однозначно стверджувати, що (твердість чи м'якість попереднього приголосного) намагався передати писар у словах: дванадцать 185, Жданъ 259, марьца 152, ѡбличьне 258 зв., присіажьными 188, Хведька 154, шѣстьсотного 36 і под.

При скороченні слів, написанні чисел писарі подекуди використовували титло: дѣа 163, дѣѣ 163 зв., мѣца 35 зв., пѣу 152 зв., пѣи 153, Хсѣвѣм 165; в року тисяч шестсот лѣс. [36] 140, мѣсца новембра .аї. [11] дня 144 зв., миѣ сѣѣ дня .а. [1] 158, мѣсца октебра дня ѣи [28] 172 зв., мѣсца февраля .ѣ. [9] дѣна 202 зв., року ѣхмѣ [1643] 276 зв. Над деякими виносними літерами могла ставитись дужка, що було характерно для скоропису XVII ст., найчастіше – над *н, к, л*.

У кінці окремих справ – спр. 45, спр. 221, спр. 228, спр. 232, спр. 236, спр. 434 – наявний один, а то й два авторські вензели: писанъ у Вижевѣ року и дѣна вышѣи поменѣного. ∞ 141; и просил, абы тоѣ ѡчевистое зезнанѣ было записано, што естѣ записано. ∞ 145; писан у Вижви року и дѣна, вышѣ мѣанованого. ∞ 148; ...и просил [Матфеи Кримнѣаница], абы то было записано, што ест записано. ∞ ∞ 278.

Писарі не використовували розділових знаків. Спорадично застосовували велику літеру, здебільшого – на початку справ, як правило, це графеми *С* і *П*. При виділенні частин ускладненого речення вживаються заголовні *А, К*. Непослідовно використовується велика літера у власних назвах. Антропоніми головно пишуться з малої літери, проте трапляється й графічне виділення їх, частіше у заголовках справ: Лѣсюковича 36, Аньдрѣя 161, Семенѣм 161 зв., Слусаровичѣм 161 зв., Прокопа 169, Матфея 174, Аврама 191, Трохима 277. Топоніми, незалежно від об'єкта найменування і від місця в документі, написані з малої літери.

Стосовно написання слів разом чи окремо, слід зауважити, що деякі слова енклітизувалися чи проклітизувалися у мовному потоці. Почасти писарі приєднували до попереднього слова займенники: щос~~мы~~ 163, а то таксѣ маєт 163, волноѣ 164 зв., иж-ех~~мы~~ 169 зв., до наступного слова – прийменники: подругои сторонѣ 161, нагостинци 161, дотого 162 зв., спечатю 163, изжоною 164, зовсѣми 186, кузаписайю 194, здомом 202 зв., преднами 212 зв., встѣнах своих 277; сполучники: продати идати 159, памѣти ирозуму 163 зв., аполморка 164 зв., аздругои стороны 193, частки: ниѡткого 169, незаведѣныи 169, небудучи 194.

Акцентуаційні риси пам'ятки полягають у тому, що писарі часто ставили крапки над літерами, які позначали голосні звуки, до прикладу, над усіма складами у слові: ѡчевистѣ 36, стѣны 276, вшѣлакими 276 зв., справа 276 зв., записано 279, Хаскѣлѣви 279, над більшістю голосних звуків: записованѣа 36, Калѣніковичѣм 276 зв., намовлѣныи 276 зв., записано 277, Кримнѣаницы 277, записано 278, зрідка – над літерою, що позначала кінцевий голосний: устѣнѣ 36, декабрѣа 278, стороны 279. Як бачимо, позначки проставлялися непослідовно, незалежно від місця наголошеного звука.

Неоднаковою є кількість рядків на сторінках. На одну сторінку в середньому припадають 20–22 рядки, але можуть бути і 16–18 (у першій

половині пам'ятки), і 25–27 рядків (у другій частині книги), тобто з часом письмо ущільнюється. Помітно, що писарі старались використовувати папір економно, бо порожніх місць на аркушах майже немає, якщо ж невеликі проміжки між справами залишались, на них ставився символ на зразок великої літери *X*: 182 зв., 192 та ін. Скоропис усе більше спрощувався та пристосовувався до швидкості письма, тому й ущільнювався.

Справи з актових книг повітових канцелярій становлять значний інтерес для мовознавців, адже саме в грамотах, а особливо в книгах земських, замкових та підкоморських судів, живе мовлення відбито найповніше, до того ж ці записи точно локалізовані¹.

Народнорозмовна стихія виявлена на всіх рівнях мовної системи, але найпоширеніше у підсистемах вокалізму та консонантизму. Вміщені у Вишнівській актовій книзі справи репрезентують чимало характерних фонетичних рис української мови XVI–XVII ст. Простежуються випадки мовних хитань, спричинених звуковими рефлексамі колишніх **e* та **a*. У ненаголошеній позиції більшість прикладів відображають графему *ε*, що властиво північноукраїнському діалектному простору²: *иміа* 163 – *имє* 149, *конъчисіа* 146 – *кончисе* 147 зв., *мещанинъ* 36 – *мещенинъ* 145 зв., *октѣбра* 172 – *октебра* 172 зв., *пѣтнадцат* 185 зв. – *пѣтнадцат* 146, *постановивъшисіа* 36 – *постановившисе* 149, *тисіача* 180 зв. – *тисеча* 177, *хотѣчи* 36 – *хотєчи* 156 зв., *Щасновичем* 145 – *Щєсновичем* 145 зв., а також: *памети* 149, *присєжниками* 180, *свѣтого* 163, *свещеника* 165.

У поодиноких випадках під наголосом традиційний *'a* (графічні *ia*, *ia*) теж варіюється з *ε*: *пѣац* 36 – *плєць* 157 зв., *пѣацу* 164 – *плєцу* 164, *полпѣаца* 145 – *полплєца* 143, *присіаженъхъ* 144 – *присєжнъхъ* 155, що, на думку науковців, було притаманно усному народному мовленню українців Західного Полісся, у нашому випадку – вишнівчан: «У говорах колишніх волинян і дреговичів... унаслідок міграційного припливу населення з півдня голосний *a* після м'яких передньоязикових приголосних змінювався на *e* й у наголошених складах: з *'et*, *t'ejko*, *je'eba*»³.

¹ Мойсієнко В. М. Північне наріччя української мови в XVI–XVII ст. Фонетика : дис... д-ра філол. наук / В. М. Мойсієнко. – Житомир, 2006. – С. 43.

² Шевельов Ю. Історична фонологія української мови / Ю. Шевельов ; пер. з англ. С. Вакуленка, А. Даниленка. – Х., 2002. – С. 690.

³ Півторак Г. П. Формування і діалектна диференціація давньоруської мови: (Істор.-фонет. нарис) / Г. П. Півторак. – К., 1988. – С. 122.

Ятева рефлексія спричинила виникнення багатьох різнописань у текстах Вижвівської актової книги. Як пише Ю. Шевельов, зміна *ě* в *i* у середньоукраїнських пам'ятках часто має заплутаний вигляд через помішання *ѣ* з *и*¹. У справах Вижвівської книги наслідки континуації давнього **ě* відображаються у прикладах, де переважають випадки написання *ε*, зокрема, у наголошеній позиції:

в основах слів: вѣку 152 зв. – веї 277 зв., вѣчными 145 – вєчьными 144 зв., засѣвку 180 – засєвки 164, лѣпшого 152 зв. – лепшого 175, намѣсником 185 зв. – намєстником 147, цѣлыи 157 зв. – целыи 142, а також: мєну 166, налепии 145 зв., рєчки 142 зв., цєнит 142 зв.;

у закінченнях: всє 160 зв. – всѣ 154 зв., на всѣмъ 166 – на вєєм 145, двѣ 174 – двє 194 зв., жонє 35 зв. – жонѣ 144 зв., мнє 154 – мнѣ 154 зв., в собѣ 35 зв. – в собє 36; сторонѣ 161 – стронє 179 зв.;

Такі рефлекси, характерні для мови жителів Полісся², засвідчені й у власних назвах Вижвівської книги: Анѣдрѣєви 161 – Анѣдрєєви 148, Анѣдрѣємъ 276 – Андрєємъ 35 зв., Анѣдрѣіа 161 – Андрєіа 278, Веремѣємъ 276 зв. – Веремєєм 192 зв., Олихвѣровича 179 – Олихверовича 189.

Писарі часто використовували графему *ѣ* для відображення давнього **ě* в наголошеній і ненаголошеній позиціях: вѣры 181, вѣчность 152 зв., грѣшному 163 зв., дѣвѣрєви 154 зв., дѣіалосє 184, по животѣ 164, застѣньковую 146 зв., по мѣри 35 зв., роздѣлу 181; лѣтами 163 зв., солодовнѣ 181 зв., в сумѣ 160 зв.

У ненаголошеній позиції багато прикладів фіксують перехід **ě* як в *и* (*i*), так і в *ε*: у Виже 141 – у Вежеви 142, дитеи 177 зв. – детеи 36, зіатеви 148 зв. – зіатеє 161, Лисничого 169 зв. – Лєсничого 169, мєніали 175 – миніали 192, роздєлити 164 – роздили(т) 182, стєны 146 зв. – стины 151 зв., а також: дєдичную 152 зв., замєнити 36, з лєсами 152 зв., промєніали 166. Варіанти з *и* (*i*) знаходимо й у наголошеній позиції: жони 143 зв. – жонє 35 зв., ѡддилєну 152 зв. Така зміна була властива, на думку мовознавців, говіркам Західного Полісся разом із Берестейщиною та Підляшшям³, а також і південноукраїнському усному мовленню.

На континуації **ě* позначився і вплив польської мови: мєнованого 176 – міанованого 142, мєновитє 155 – міановитє 142 зв.

У пам'ятці знаходимо приклади потрійної варіативності, що розвинулася унаслідок ятевої рефлексії як відображення місцевої мовної

¹ Шевельов Ю. Історична фонологія української мови... – С. 548.

² Мойсієнко В. М. Північне наріччя української мови в XVI–XVII ст. Фонетика... – С. 88.

³ див. там само. – С. 90; Шевельов Ю. Історична фонологія української мови... – С. 545.

стихії та тогочасного писемного узусу: мѣстских 144 зв. – мѣскихъ 202 зв. – миских 141, мѣсѣца 144 зв. – мѣсѣца 172 зв. – миѣца 140, наилѣпшому 179 – налѣпшѣму 142 зв. – налипшѣму 140, по рѣку 155 зв. – по реку 156 – по рику 147 зв., а також під впливом польської мови: мѣскимъ 36 – мѣским 141 – мѣским 202 зв., сѣножат 156 – синожат 178 зв. – сѣножат 177.

Окрім того, аналізуючи фонетичні риси, можна говорити і про поплутування *ε* з *ѣ*, властиве північноукраїнському ареалу, до прикладу, в запозичених словах: Лаѣрѣна 183 – Лѣрина 161 зв., монѣты 141 зв. – монѣты 194, у питомих лексемах: лѣжачи 140 зв. – лѣжачи 174. Навряд чи можна їх уважати наслідком другого впливу південнослов'янської орфографії, за якою замість букв *ε* та *ь* писалась літера *ѣ*, пор. в А. Кримського «многотаявая лжеорфография»¹.

Загалом на місці етимологічних **o*, **e* незалежно від відкритості/закритості складу вижвівські писарі послідовно ставили відповідні *o*, *e*: конѣць 141 зв., роль 181 зв., шѣст 151 та ін., проте лише один раз вжита форма шистак 276.

Виразно простежуються наслідки поплутування фонем *ы* та *і*, зумовлені появою нового голосного *и* з колишніх **у* та **і*: «Як звичайно, коли дві фонemi зливаються в одну, їх розрізнення на письмі скаламучується. Внаслідок цього з'являються «надпоправні» написання...»²: иж-ехъми 157 зв. – иж-ехъмы 159 зв., которыи-то 140 зв. – ктории-то 184, крѣвныхъ 141 зв. – крѣвнихъ 147 зв., при собѣ 47 зв. – пры Лукяну 203, принѣли 212 зв. – прынѣли 213, тѣды 154 зв. – тѣди 184, тим 181 зв. – тымъ 141, тисѣч 169 – тысѣч 186 зв., тихъ 153 зв. – тых 181, доброволнымы 152. В ономастиконі пам'ятки репрезентовано варіанти: у Выжви 153 – у Вижви 146, Давидовича 184 зв. – Давыдовича 191 зв., Кузми 186 зв. – Кузмы 151 зв., Мартыном 145 зв. – Мартинъ 193 зв., Сыновчѣвич 186 – Синочѣвич 186 зв., Хотабича 175 – Хотабыча 194 зв. Злиття голосних *ы* та *і* стало однією із визначальних рис української фонологічної системи загалом, що досить послідовно відображає й аналізована пам'ятка.

Зафіксована взаємна заміна букв *ε* та *и*, яка свідчить про поплутування відповідних звуків, наприклад, під наголосом: у Вижвѣ 141 –

¹ Крымский А. Украинская грамматика. Научно-практический курс сознательного изучения центрально-украинской рѣчи, освѣщенный указаниями на важнѣйшіе моменты изъ исторіи развитія малорусскаго языка начиная съ XI вѣка, особенно изъ исторіи нарѣчия восточно-малорусскаго (лѣтописнаго кіево-чернигово-перяславскаго) / А. Крымский. – Т. I. – М., 1907. – С. 56.

² Шевельов Ю. Исторична фонологія української мови... – С. 251.

у Вежви 142, третину 179 зв. – третєну 167 зв., а особливо послідовне – у ненаголошеній позиції: Гончика 144 зв. – Гонъчека 143, на Заліадъничу 186 зв. – на Заліадънєччу 181 зв., Ратинъским 181 зв. – Ратєньским 177 зв., (хоч наголошування цих власних назв неоднозначне – *І. Ц.*), кончисє 147 зв. – кончесє 141, Корєчком 140 – Коричком 193 зв., нинєиших 141 – нєнєиших 144, ѡденнадцат 276 – пор. ѡдинъ 183 зв., починасє 142 зв. – почєнасїа 150, учинили 191 зв. – учєнили 176, в Хотивълю 168 – в Хотєвлю 168 зв. За матеріалами діалектологічних досліджень, саме на Західному Поліссі, як і в деяких південно-західних говорах, витворився незалежно від наголосу артикуляційно невиразний звук *и^е*: *чи^ести^е, ши^еѡа, три^е, ви^едно, ви^еинєви^е*¹, що, очевидно, й відображено у справах Вижвівської актової книги.

У мові пам'ятки виразно простежується ще одна риса української вокалічної системи: перехід *е* в *о* після шиплячих і *ј*: вижевским 36 – вижовским 145, Даниловичєм 144 зв. – Даниловичом 152, жєнѣ 277 зв. – жонѣ 144 зв., налєпъшєму 142 зв. – налєпъшому 145 зв., нашєи 181 – нашои 190 зв., ничєг 145 – ничог 145, прєрєчєнаа 145 – прєрєчєнаа 145, в чєм 140 – в чом 167 зв., шєстєго 172 – шостєго 177, шєстюю 185 зв. – шостюю 146 зв., Щастновичєм 140 – Щастновичом 144 зв., наршєви 153 зв. – Іаршєви 152 зв., братаничєви 179, бѡвшєго 153 зв., всємогущєму 163, зложонѡи 163 зв., ѡтличонѡх 166, положєно 169 зв., порушонѡи 182; єдинъ 192 – ѡдин 184, з єдънои 191 зв. – з одъноє 146, ѡлєна 202 зв., ѡнисковичъ 36, ѡсиповичъ 278 зв. та ін. Наші спостереження підтверджуються в багатьох студіях інших дослідників цього ареалу, зокрема Ю. Шевельов зазначав, що *о* після шиплячих і *ј* вживається найконсеквентніше в північноукраїнських говірках².

Проте в окремих словах маємо приклади відсутності переходу *е > о* після шиплячих та *ј*: шостаїа 186 – шєста 159 зв., шостюю 146 зв. – шєсттє 186 зв., Єсиповичъ 143. Не виключено, що вони привнесені десь із території Галичини, бо саме там набули особливого розвитку³. Цікавою з погляду фонеморфологічної структури є форма початкового *ј*: Єсипа 146 – Іасипа 184 зв., де спостерігаємо зміну *je > ja*, пор. Юєвдокимъ – Явдокимъ, Юєвдокиа – Явдоха⁴.

¹ Атлас української мови. Т. II. Карта № 22 «Рефлекси давніх *і* та *ы*»; Мойсієнко В. М. Північне наріччя української мови... – С. 187.

² Шевельов Ю. Історична фонологія української мови... – С. 196.

³ Атлас української мови. Т. II. Карта № 38 «*о/е* після шиплячих».

⁴ Жовтобрюх М. А. Історична грамати́ка української мови / М. А. Жовтобрюх [та ін.]. – К., 1980. – С. 97.

Лабіалізація голосного *e* у позиції після *ц* відображена у написаннях: *плецов* 166, *полплецом* 185, *с полплацом* 250 зв., *Порыдубцови* 277 та ін.

Часто голосний *e* виступає на місці етимологічних *o* та *ь*: *будунокъ* 164 – *будункъ* 191, *вижевскому* 140 зв. – *вижевскему* 146 зв., *зознал* 144 зв. – *зезналь* 141 зв., *зознанье* 276 – *зезнане* 140, *в той* 177 – *на теи* 164, *зупольным* 35 зв. – *зупевным* 157 зв., *Мелницькои* 173 зв. – *Мелницькеи* 193, – у чому відображається вплив польської мови. Спорадично вживаються *e* та *o* в лексемі: *помененого* 141 – *поменонего* 146 – *поменоного* 151, *помененым* 153 зв. – *поменоным* 155 зв., вочевидь, не просто було писареві передати якість того чи іншого звука, а саме – ступінь палатальності *n*.

Представлене явище зближення голосних *y* та етимологічного *o*: *Кокоцовщини* 157 зв. – *Кокоцувщини* 174, *Трохим Бугъданович* 190, властивого багатьом південно-західним говорам української мови¹.

Заслуговують на увагу і приклади чергування звуків *ў* – *y*, яке у пам'ятці передається літерами *в* – *у*: *на врочиску* 146 зв. – *на урочищу* 172 зв., *вчинили* 165 – *учинили* 191, *врядом* 144 зв. – *урядом* 172 зв. Чергування *в* - *у* на початку слова є однією із характерних спільних рис сучасних української та білоруської мов². Зустрічаємо поодинокі випадки протези: *вулици* 48 – *улици* 140 зв. – розвиток приставного *в*; *Ганна* 153 – приставного *г*.

Навпереміш уживаються голосні *o* та *a*, що можна пояснювати, ймовірно, білоруським усномовним впливом: *Тимоша* 159 зв. – *Тимасша* 160 зв., *оборочати* 141 – *оборачати* 145, *до хаванія* 190. Привертає увагу приклад наближення *a* до *o*, т. зв. «гіперичне окання»: *Палажка* 186 – *Полажка* 185 зв. Цікавою з цього приводу є думка учених, що до появи «акання» територія сучасних південно-західних білоруських говорів (близьких до *Вижвівщини* – *І.Ц.*) була суто «окаючою»³, відтак *Вижвівська* актова книга містить ознаки архаїчних говорів.

Неповноголосні форми, зумовлені польським впливом, простежуються у словах: *злотых* 143, *грады* 177. *пред* 141, *строны* 142, натомість явище повноголосся знайшло місце у формах: *болото* 176, *от голов* 172, *города* 157, *з деревом* 152 зв., *золотых* 35 зв., *молодшому* 181 зв., *по огорожу* 178 зв., *перед* 35 зв., *стороны* 35 зв. та ін.

Дією польської мовної стихії викликані варіанти: *которака* 154 зв. – *ктора* 140 зв., *которыи* 140 зв. – *кторыи-то* 184, пор. українські форми: *с которого-то* 181 зв. – *с котрого* 176.

¹ Там само.

² Півторак Г. П. Формування і діалектна диференціація... – С. 214.

³ Мойсієнко В. М. Північне наріччя української мови... – С. 34.

У підсистемі консонантизму Виживівської актової книги варто виокремити передовсім явище ствердіння окремих приголосних. Ознаки ствердіння *p'*, властиві поліським говіркам, виявляються у варіантах: вриадом 144 зв. – врадом 141, геньвара 140 – генєвря 35 зв., декабра 160 – декабрѣ 178. Можливо, загальноукраїнська тенденція ствердіння приголосних призвела до ствердіння *l'* у слові плац 36 – плаць 36, що може вказувати на неоднозначність процесу формування української орфографії.

Значна неоднорідність з погляду м'якості-твердості притаманна шиплячому *ч'* та африкатові *ц'*: двадъцат 140 зв. – двадцѣт 35 зв., Залѣдничу 146 зв. – Залѣдничю 154 зв., лежачу 149 – лежачю 141, Луца 174 – Луція 150, марца 141 – марца 179, мѣстцю 180 – мѣстцу 156 зв., миѣца 140 – мѣца 35 зв., половица 154 зв. – половица 278, половицу 154 зв. – половицю 149, полплаца 145 – полплаца 145 зв., полплецу 192 – полплацю 279, шѣстнадъцѣт 166 – пор. шѣстнадцѣтѣго 35 зв. Цікаво, що й в Атласі української мови західнополіські говірки української мови відображають явно більше м'якості приголосних звуків, ніж середньополіські¹.

Про відображення явища ствердіння шиплячих приголосних свідчать написання: будучы 213, вичыстыхъ 168, Данилчыць 214 зв., заживати 168 зв., зоставуючы, 168 зв., Лѣвошыкъ 214, Лѣвошыха 250 зв., лежыт 258 зв., маючы 168, межы 214, Мирковичы 203, ѡчыстыи 251, ратушы, 259 зв., становъшы 251, чынити 250 зв., Чырыло ѡрмоль 214 та ін.

Африката *дж* у дієслівних формах перед *о*, *е* часто передається графемою *ж*, що зумовлено, очевидно, впливом усного народного мовлення: роженого 163 зв., роженому 187, прироженым 172 зв., поряд виявлено словоформи із буквосполученням *-дж-*, яке вкрай рідко трапляється в пам'ятках окресленого періоду: родъженыхъ 187, роджоные 191 зв., уроджоньи 183. В іменниках *межа*, *слуга* у непрямих відмінках з'являється звукосполучення *дж*: ѡтъ мѣдзи 183 зв., пор. межами 35 зв., в межах 145; слудзе 259 зв. Щодо вживання африкат, цікавими є прізвища: Мажъдчаръ 214 і Мажджарикъ 189 зв. Імовірно, так зафіксовані різні способи передавання наслідків впливу *j* у сполученні **zдж*. Не виключаємо чужомовного впливу: болг. *маджарин* – з уг. *magyar* «угорець»², а також пор. пол. *moździerz* «ступка»³.

¹ Атлас української мови. Т. II. Карта № 74 «Кореляція твердості-м'якості приголосних фонем».

² Етимологічний словник української мови : у 7 т. – К., 1982–2012. – Т. I–VI. – Т. III. – С. 357.

³ Stefan Reczek. Podręczny słownik dawniej polszczyzny / Reczek Stefan. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1968. Cz. I. Staropolsko-nowopolska. Cz. II. Nowopolsko-staropolska. – S. 748.

Для позначення нового, запозиченого із грецької мови звука *φ* писарі використовували графеми *φ*, *ο*, *п*, *хв*, зокрема, в іншомовних лексемах: *Матфеїа* 191 – *Матѳеїа* 143 зв., *фєвралѳа* 202 зв. – *ѳєвралїа* 148 зв., *шафовати* 140 – *шаѳовати* 147 зв. – *шаповати* 141 зв. – *шахвовати* 202 зв. «Складний» через чужу незвичну вимову звук був ужитий і в питомому слові: *близкифь* 165 зв. Такі мовні факти свідчать про остаточно несформований на той час спосіб артикуляції чужомовної фонемі.

Пам'ятка староукраїнської мови відбиває результати процесу спрощення в групах приголосних: *стн-сн*: *власнѳныи* 36 – *власнѳныи* 140, *волостнѳную* 148 зв. – *волоснѳную* 157, *Щастновичѳ(м)* 140 – *Щасновичѳем* 145; *стѳ'к-сѳ'к-ск*: *мѳстцьки(х)* 141 зв. – *мѳстцьких* 144 – *мѳскихь* 202 зв., проте знаходимо приклад, де спрощення не відбулося: *устьнѳ* 35 зв.

Зникав приголосний також у двозвукових сполученнях, зокрема, у словах іншомовного походження *нд-д*: *арѳндари* 185 – *арѳдарѳв* 180, де «як виняток, міг утрачатися й перший приголосний, частіше в чужомовних словах із неясною морфемною будовою»¹, проте не виключаємо тут звичайної описки.

Фонетична система Вижвївської актової книги відображає різноманітні асиміляційні і дисиміляційні процеси української мови: одзвінчення префікса/прийменника *от->од-* унаслідок регресивної асиміляції: *ѳтдалїаѳчи* 141 зв. – *ѳддалїаѳчи* 277 зв., *ѳтложить* 278 зв. – *ѳдложил* 278 зв., *ѳт дороги* 140 зв. – *ѳтд стѳны* 278, – такі хитання свідчать про тенденцію до одзвінчення глухого *т* у прийменниках/префіксах; пом'якшення суфіксального *с* – прогресивна асиміляція (*-ск->-цк->-ц'к-*): *мѳстским* 144 зв. – *мѳстцькимь* 161; оглушення – втрата дзвінкості кінцевими приголосними: *ажь* 164 – *ашь* 183 зв., *книгь* 35 зв. – *кникь* 202 зв., *моркь* 182, *у морка* 151, *швакра* 149 зв., *швакрови* 182 зв. Зауважимо, що оглушення для української мови загалом невласливе й наведені приклади в аналізованій пам'ятці є явищем швидше винятковим, аніж закономірним.

Поодинокі вияви фіксують ознаки асиміляції *j* передньоязиковими приголосними (явище подовження): на *Заладничьѳи* 276 (1643 р.) – на *Залїадньичѳу* 186 зв. (1639 р.) – на *Залїадньѳчѳу* 181 зв. (1639 р.), *подобаньїа* 144 – *подобанїа* 140, *уподобанїа* 174 зв. – *уподобанїа* 189, а також: *по ѳдѳбранїю* 153, *за позволѳнѳемь* 278 зв., *прѳданѳ* 172 зв. Орфографічно це, як бачимо, і збереження на письмі *ь*, і написання двох літер, і винесення букви над рядок. Випадків написання двох графем для відображення цього явища більше не виявлено, тож, очевидно, подовження приголосних під впливом *j* ще, можливо, не було закорінено на той час.

¹ Шевельов Ю. Історична фонологія української мови... – С. 622.

Маємо низку написань подвоєних приголосних звуків, що відтворюють, мабуть, якусь писарську особливість: *вечистым* 144 зв. – *вечисттымь* 192, *вижевским* 36 – *вижжевским* 187 зв., *здоровью* 163 зв., *злотых* 143 – *злоттых* 141 зв., *постановившисе* 149 – *постановишисе* 192 зв., *тастаменьть* 163 – *тастаменньть* 163, *шестую* 185 зв. – *шестту* 186 зв.

Вияви переходу *л > ѣ*, властивого сучасним українській і білоруській мовам¹, засвідчують фонетичні варіанти: *долго* 145 зв. – *довго* 49, *пєвну* 141 – *за пєлну* 141 зв., а також словоформи: *вдовшь* 47 зв., *мовчати* 202 зв., *пєвности* 184 тощо.

Можливо, білоруським впливом варто потрактувати іменники із *ц* у варіантах: *марта* 142 – *марца* 141, *чверть* 141 – *чверць* 187 зв. Явище «цекання» простежується також в інфінітивних суфіксах: *даровац* 184, *даць* 184, *записаць* 183 зв., *уживаць* 184. Чи не усі приклади вжито писарем на одному-двох аркушах, записаних однаковим почерком. Ця яскрава білоруська риса непослідовна у вижвівських актах. Украй рідко її виявляли дослідники й у властиво білоруських пам'ятках.

Морфологічна система Вижвівської актової книги відображає архаїчні та нові словозмінні риси української мови того часу, засвідчує вплив місцевого народного мовлення.

Чимало морфологічних особливостей створюють своєрідний мовний колорит пам'ятки. Перш за все, слід відзначити наявність паралельних флексій в іменниках чоловічого роду, зумовлену взаємодією різних давніх основ. У родовому відмінку однини такі іменники, що є назвами істот, приймають переважно закінчення *-а*: *брата* 163 зв., *братанка* 164, *вола* 159, *затія* 172 зв., *мещанина* 145 зв., *мужа* 145, *небожчика* 145, *отца* 149 зв., *пана* 152, *свещеника* 165, *сєстрєньца* 164 зв., *швакра* 149 зв., *Аньдрѣіа Москаліа* 162, *Васка Гончика* 147 зв., *Гаврила Бибика* 185 зв., *Дмитра Дуньчека* 153 зв., *Ивана Козорезика* 154 зв., *Лесіа Коваліа* 151, *Макара Хотабыча* 194 зв., *Мартина Ивченіата* 158 зв., *Матѳеіа Шєвца* 143 зв., *Миска Курмана* 176 зв., *Радька Слусара* 156, *Семена Лапчича* 156, *Степана Рудьника* 191 зв., *Степана Стужка* 172, *Тимоша Надворника* 144, *Іароша Горѣльчика* 177, *Іацька Лозька* 141 зв. та ін. У назвах на позначення неістот вживається закінчення *-у*: *будунку* 181 зв., *вѣку* 152 зв., *вріаду* 162, *кгрунѣту* 35 зв., *долгу* 159, *дому* 251, *засѣвку* 180, *застѣнку* 154 зв., *звычайу* 259 зв., *роздѣлу* 181, *розуму* 163 зв., *року* 35 зв., *от* ставу

¹ Мойсієнко В. М. Північне наріччя української мови... – С. 292.

141, тастаменьту 165, терьмину 167 зв., часу 153, хоча маємо й інші приклади: живота 164, мѣсяца 144 зв., ѿгорода 278, ровца 183 зв. Простежуються варіативні форми іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини: *ѿт* випуста 167 зв. – *ѿт* випусту 177, морка 140 зв. – морку 142 зв., плещу 164 – плеща 146, ползастѣнька 164 – ползастѣньку 176 зв., полплеща 147 зв. – полплещу 192.

Впадає в око словозмінна варіативність іменників чоловічого роду на приголосний у давальному й місцевому відмінках однини. Хитання закінчень *-у(-ю)/-ови (-єви)* спостерігається передусім у назвах істот: братови 140 зв. – брату 141, жиду 144 – жидови 177, мешчанину 36 – мешчанинови 145, мужєви 154 – мужу 154, Анѣдрѣєви 161 – Анѣдрѣю 162 зв., Веремєєви 177 зв. – Веремєю 175 зв., Иванови 186 зв. – Ивану 251, Лаврину 162 – Лавринови 162, Лєсєви 151 – Лєсю 162, Радку 155 зв. – Радкови 156 зв., Сачкови 157 – Сачьку 202 зв., Степанови 167 зв. – Степану 175 зв., Трохиму 192 зв. – Трохимови 173, Хаскєлєви 143 зв. – Хаскєлю 144; братаничови 179, дѣвѣрєви 154 зв., дядкови 172 зв., зіатеви 148 зв., *ѿтч*имови 159, сынови 141 зв., швакрови 182 зв., Аврамови 191, Васкови 158 зв., Дацєви 179, Есипови 172, Лавришови 278, Лукѣянови 194, Маркови 142, Матфєєви 174, Мацѣкови 175, Михаилови 144 зв., Павлови 159 зв., Пєтрови 140 зв., Романови 188 зв., Тишѣкови 175 зв., Хведкови 172 зв., Хведунови 143, Юркови 157 зв., Іакубови 140, Іарьмилови 184, Іарошови 152 зв., Іацѣкови 259, проте: Богу 163, Лєєку 163, нєбожчику 154 зв., пану 153, Пилипу 144, Іану 212 зв. Тож в іменниках чоловічого роду на приголосний у давальному і місцевому відмінках однини значно переважає флексія *-ови (-єви)* і подекуди знаходимо закінчення *-ови* навіть у назвах неістот: *пожитку* 140 – *пожиткови* 142, *фольваркови* 183 зв., але: на *гостиньцу* 177 зв., в запису 142, на *пляцу* 277, на *Подваркгу* 251, в *рынѣку* 182 зв. Загалом поліським діалектам давнє закінчення *-ови (-єви)* колишніх іменників **й*-основ не притаманне, за винятком говорів на заході північної діалектної групи¹, що й підтверджують вижвівські тексти XVII ст.

Окрім того, під впливом іменників **й*-основ у місцевому відмінку однини іменники чоловічого та середнього роду мають паралельні закінчення *-у/-ю* та *-ѣ (-и, -є)*: на *гостинци* 161 – на *гостиньцу* 177 зв., в запису 142 – в записі 169 зв. – в записи 177, на *Загорю* 194 зв. – на *Загорє* 157 зв. – на *Загори* 174, на *Заліадѣничю* 151 зв. – на *Заладничьи* 276, при *Ковали* 165 – при *Ковалю* 192 зв., по *ѿтцу* 178 зв. – по *ѿтцѣ* 191 зв., при

¹ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови... – С. 12, 27; Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори / І. Г. Матвіяс. – К., 1990. – С. 54.

Трохими 140 зв. – при Трохиму 192 зв. Сьогодні на теренах Полісся найчастотнішим, за дослідженнями діалектологів, є закінчення *-i*¹.

В орудному відмінку однини іменників чоловічого роду на приголосний як результат взаємодії давніх м'яких і твердих основ простежуються паралельні закінчення *-омь/-емь*: *Иваном* 189 зв. – *Иванем* 161 зв., *ѡрадомь* 250 зв. – *ѡрадем* 251, *полплецем* 174 зв. – *полплецомь* 250 зв.

Орудний відмінок множини іменників чоловічого роду, як правило, містить закінчення *-ами*: *бурьмиистрами* 140, *круньтами* 192, *документами* 149, *записами* 149, *з лесами* 152 зв., *пожитками* 145, *изь сынами* 214 зв., а також відображає взаємодію давніх відмін іменників. До прикладу, закінчення іменників середнього роду **ї-основ* – *с полми* 152 зв. поплутується із закінченням **jā-основ* – *поліями* 186 зв.; колишнє закінчення іменників чоловічого роду **ǫ, *jǫ-основ* – *с потомки* 278 зв. зазнало впливу **ā-основ* – *с потомками* 145 зв.; традиційне закінчення іменників жіночого роду **ї-основи* – *синожатми* 186 зв. варіюється із закінченням іменників **jā-основ* – *сеножатми* 277. Привертають увагу поодинокі випадки хитання в роді іменників орудного відмінка однини: *полволокою* 214 зв. – *полуволокомь* 258 зв.

Місцевий відмінок множини іменників характеризується аналогічним закінченням *-ахь* для **ǫ-основ* та пізніших іменників, які відмінювалися за їхнім зразком: *будунькахь* 187, *на врочискахь* 162 зв., *на кгрунтахь* 172 зв., *костодарствахь* 163 зв., та закономірним для **ā-основ*: *в стенахь* 173, *на третинахь* 181 зв., проте в поодиноких словоформах використовується давня флексія *-ехь < -ѣхь* іменників колишньої **ї-основи*: *при людехь* 184, а також *-ехь < -ѣхь* деяких запозичених іменників: *в протокулехь* 182 зв.

Характерна словотвірна ознака іменників Вижівської книги – функціонування демінутивних форм: *за мостем* 213 – *за мостком* 183, *рова* 181 – *до ровца* 183 зв., *реки* 145 – *рєчки* 142 зв., *част* 192 – *частька* 212 зв., *чверть* 141 – *чвертька* 192, *ѡт улицы* 143 зв. – *по улочку* 188 зв.

Серед виразних дериваційних рис поліських говорів вирізняється вживання суфікса *-ис'к-* для утворення іменників середнього роду²: *врочиском* 151, *на врочиску* 146 зв., *на врочискахь* 162 зв., *прозвиском* *На Заліадьниччу* 141 зв., *прозвиском* *Стовко* 177.

Числівники, прикметники і займенники жіночого роду в родовому відмінку однини можуть містити кінцеві *-ε та -и*, що є різними рефlekсами давнього **ǣ* в ненаголошеній позиції: *з другое* 35 зв. – *з другои* 36, *мацєєвское* 150 зв. – *мацєєвскои* 189 зв., *моєи* 163 зв. – *моєє* 164 зв., *морковое* 150 – *морковои* 161, *з одьное* 146 – *едьнои* 191 зв., *своєє* 144 зв. –

¹ Атлас української мови. Том I. (Полісся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі). Карта № 203 «Місцевий відмінок однини іменників *дуб, лід*».

² Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології... – С. 28.

своєи 143 зв., Іакимовое 144 – Іакимовои 150 зв., ведълугъ любви братерское 191 зв., его королевское милости 213, злотыхъ пѣатдесѣат личбы полское 140, Полажка... продала крунътъ... ѡбмѣж Васка... а з другое стороны мене самое 143, кром солодовнѣ сполное двоихъ ихъ 181 зв.

Відображенням загальноукраїнської тенденції є репрезентовані в пам'ятці повні й короткі форми прикметників, порядкових числівників та займенників: вижевска 179 – вижовскаа 145, котораа 154 зв. – ктора 140 зв., которымъ 167 зв. – которимъ 202 зв., ѡчевисте 35 зв. – ѡчевистое 141, певную 140 – певну 141, сама 145 зв. – самаа 180 зв., славетнаа 145 – славетна 179, таа 164 – та 146, шеста 159 зв. – шостаа 186, шостую 146 зв. – шесту 186 зв. Нестягнені форми прикметників: волную 152 зв., застѣнковую 146 зв., низеваа 145, новое 166, старую 178 зв., превалюють над стягненими: велика 181, широкъ 179 зв. та ін. І сьогодні прикметники та займенники (прикметникового типу) жіночого і середнього роду в називному й знахідному відмінках однини мають нестягнене закінчення у багатьох північних говорах¹.

У Вишківській актовій книзі знаходимо давні східнослов'янські форми давального і місцевого відмінків однини членних прикметників жіночого роду з флексіями *-ои, -еи*, засвідченими ще в грамотах XIV ст.²: на улиці Березницької 181 зв., на улиці Ратенської 191 зв., на улиці Мельницької 193. Примітно, що в закінченнях місцевого відмінка однини прикметників чоловічого і середнього роду відображено рефлекс *-ім (-ім) < -омь (-емь)*³ у новозакритому складі: на гостинці Ковелским 182, на гостинці Ратенским 177 зв., при Степану Кузмич[у], посполитем 177.

Ступені порівняння якісних прикметників і відприкметникових прислівників представлені у Вишківській книзі синтетичними формами, зокрема вищий ступінь: будучи веже ближшим ку смерти, а нежели ку здоровью 163 зв., дла лѣпшого своего пожитку 152 зв., дла лѣпшеи вѣры и роздѣлу нашего 181, то єст Іацькови, брату меньшому 181 зв., полморка з будованем старым Іацькови, молодшому 181 зв., Семену, старшему, домъ ѡчыстии 251, а також найвищий ступінь: ку своєму наилепшому пожитку ѡборочати 202 зв., іакналепи розумѣючи шаповати 145.

Зафіксовано вказівний займенник *сь* у різних відмінкових формах: се 142, сѣа 177 зв., сѣс 165, сим 163 зв., сию 153, проте переважають форми *той, та, те*, властиві й сучасному західнополіському говору⁴: тои 35 зв., тии 154

¹ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології... – С. 13.

² Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови... – С. 198.

³ Там само. – С. 201.

⁴ Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори... – С. 56.

зв., того 142 зв., тым 140, при тим 181 зв., тоє 140, таіа 164, та 146, тую 278 зв., тою 149 зв., в той 177, тые 155, тыми 140, на тых 181.

Давнім формам питально-відносних займенників *кѣто* і *чѣто* відповідають новіші *хѣто* 165 і *што* 35 зв./що 149.

Пам'ятка містить багатий матеріал для вивчення історії становлення числівників української мови. Використані квантитативи різних значенневих розрядів. Із назв чисел першого і другого десятків вплив поліського діалекту відображають форми: *єдинь* 192, *єднои* 191 зв., пор. *ѡдин* 184, *з одьное* 146, *ѡденнадцат* 276. Числівник *вісім* і його похідні послідовно вживаються без протетичного *в*: *ѡсмь* 145, *ѡсмьнадъцат* 148 зв., *ѡсмьдесіат* 143 зв., *ѡсмого* 36, *ѡсмая* 187 зв. та ін. Числа другого десятка представлені традиційними назвами: *дванадцат* 185, *піатнадъцат* 147 зв., *шестнадъцат* 166, *сѣмнадцат* 180. Назви десятків – *двадцат* 35 зв., *тридцат* 144, *сорокъ* 142 зв., *піатдесіат* 140, *сѣдъмьдесіат* 182 зв., назви сотень та ін.: *сто* 182 зв., *шѣстсот* 140, *тисѣча* 177. В оригінальних формах таких чисел відмінюється перша частина: за золотых полских *ѡсмадесіат* 153.

Складені кількісні числівники – це переважно сполучникові утворення: *ѡсмьдесіат* і *піат* золотыхъ монеты полское 143 зв., за суму пѣнїазеи золотыхъ двадцат і *піат* золотыхъ 174, за пѣвную і готовую суму пѣнїазеи за тридцат золотыхъ і за *піат* 278 зв., а також безсполучникові: за суму пѣнїазеи золотыхъ сто сѣдъмьдесіат монеты полское 182 зв. Цікаво комбінуються складені числівники у висловах: за пѣвную суму злотхъ *десѣт дватцат* і *піат* монеты і *личбы* польское 257, за пѣвную суму злотхъ *двадцат* і *полтретя* 259.

Збірні квантитативи засвідчують давні, втрачені на сучасному етапі, та збережені форми: *ѡбадва* 166 зв. – *ѡбудвох* 167 та *ѡбе* 179 зв. – *обох* 179 зв. Дробові числівники – це різноманітні слова з елементом поль: *полосма* 141, *полторы* 162, *полчверть* 192, а також утворення іменникового типу: *половица* 154 зв., *третина* 160, *чверть* 141, *чвертицу* 189, *чвертька* 192.

Із порядкових числівників привертають увагу давня і нова форми: *первого* 188 зв. – *першимъ* 194 зв. Варіативність форм порядкового числівника першого десятка зумовлена тим, що давня праслов'янська основа **pъrv-* із часом була поширена суфіксом вищого ступеня порівняння прикметників *-ŝ*¹. Про складність утворення числівників цього виду для писарів свідчать також написання: *шѣстьсотного* 36 і *шѣстьного* 35 зв. (тобто «шестисотого», очевидно, помилкове написання – *І. Ц.*), проте решта квантитативів відображає традиційне написання: *второму* 154,

¹ Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис) / Т. Б. Лукінова. – К., 2000. – С. 79.

дев'ятого 177, тисячного 35 зв., на третей 181, четвертого 35 зв., четвертага 276, шестнадцатого 35 зв., шестого 172 та ін.

Актова книга м. Вижви дає цікаві матеріали щодо історії розвитку дієслова української мови. Окремо слід зупинитися на дієслівних формах першої та другої осіб минулого часу, які поєднують основну складову частину перфекта (дієприкметника) та залишки колишнього допоміжного дієслова *бути* в теперішньому часі, часто в скороченому, zdeформованому вигляді¹: *єст* заплатил 278 зв., казалем 184, обернулем 153, одобралем 153, отримали єсмо 192, поступил єсми 153, приєли єсмо 190, продалем 184, пустилем 192, упросилем 163 зв., упросили єсмо 181. Такі форми минулого часу досить добре знані сьогодні у багатьох українських говірках, зокрема і в західних говірках південної Волині: *ходивієм, робивейм, ходивім, робивім, ходилисьмо, робилисьмо*². Проте поряд із архаїчними формами у Вижвівській книзі можуть взоруватися і більш нові, з лабіалізацією кінцевого *л*: *волав* 259 зв., *казав* 182, *набыв* 164 зв., *предав* 167 зв., *преписав* 184 зв., *пдстив* 143 зв., *стратив* 159.

Явище, звичне для поліських пам'яток, – дієслова третьої особи однини теперішнього часу з усіченими фіналями³, – простежується в текстах Вижвівщини давньої доби: *будє* 141 зв., *здари* 178 зв., *конъчисія* 146, *ма* (тобто «має» – *І.Ц.*) в себе 157 зв., *належи* 175 зв., *остає* 192, *поченасія* 150, *приналежи* 175 зв., *учини* 194 зв., пор. активно вживані в пам'ятці повні форми: *будет* 35 зв., *конъчитсія* 186, *маєт* 36, *належит* 149 зв., *починаєтсія* 179 зв., *приналежит* 187, *учинит* 192.

Виразною західнополіською діалектною рисою є аналітична форма майбутнього часу, що складалася з особових форм допоміжного дієслова *мати* та інфінітива⁴: *маєт* жона моіа жити 164, *мают* собѣ розделити 164, *маєт* собѣ спокоинє брати 164 зв., *ани іа сам*, *ани жона моіа*, *ани потомки наши не маєм* повставати 176, *тои моркѣ мают* мѣти на три части 182, *вечно мают...* себе *тои ровныи дѣль* стрымати и *одинѣ* другому милост показати 251 зв.

Вочевидь, у мовленні вижвівчан часто використовувався дієслівний суфікс *-ова-*, який простежується у північноукраїнських пам'ятках XVI ст.⁵:

¹ Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови... – С. 311.

² Там само. – С. 312.

³ Мойсієнко В. М. Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року / В. М. Мойсієнко // Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року / підгот. до вид. : А. М. Матвієнко, В. М. Мойсієнко. – Житомир, 2002. – С. 12.

⁴ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови... – С. 28.

⁵ Мойсієнко В. М. Луцька замкова книга 1560–1561 рр. як відображення офіційної «руської» мови ВКЛ середини XVI ст. у її північноукраїнському варіанті / В. М. Мойсієнко // Луцька замкова книга 1560–1561 рр. / підгот. до вид. : В. М. Мойсієнко, В. В. Поліщук. – Луцьк, 2013. – С. 103.

вступоватися 277 зв., дарувати 35 зв., касувати 165 наступувати 192, обварувати 184, шапувати 141 зв., шкочувати 184.

Інфінітивні форми містять суфікс *-ти*: брати 164 зв., задавати 184, одержати 182, перешкожати 184, притиснути 165 та ін., хоча нерідко трапляються слова на *-ть*: *отложить* 278 зв., *продат* 144 зв., *роздидит* 182.

У дієсловах зворотньо-середнього стану частки *ся/се* можуть бути в пре- і постпозиції: *се маєт* 163, *се називаєт* 164, *ся подидити* 251 зв., *ступоватися* 277 зв., *згодилисє* 191 зв., *россудитсія* 165.

Дієприкметники набувають як повних форм: *будучого* 152 зв., *взіятый* 163, *записаное* 278, *збудованыи* 144, *лежачаіа* 191 зв., *названым* 152 зв., *належачаіа* 192, *намовленаіа* 145, *уроджоныи* 183, так і коротких: *выделена* 187, *лежача* 155 зв., *оддиделену* 152 зв., *печатан* 164 зв., *писаны* 163, *сознана* 142. Активно вживаються дієприслівники на *-вши*: *взревши* 163, *давши* 149, *зволывшиє* 181, *озіавши* 172, *почавши* 183 зв., *ставши* 140; на *-учи/-ачи*: *даючи* 278 зв., *идучи* 181, *личачи* 155 зв., *розумѣючи* 145, *стоіачи* 166, *хотєчи* 156 зв. Використовуються дієслівні форми на *-но*, *-то*: *записано* 172 зв., *писано* 142, *положоно* 169 зв., *принято* 153.

Прислівники і прислівникові сполуки відзначаються варіативністю: *волно* 140 – *волне* 143 зв., *доброволне* 140 зв. – *доброволно* 142 зв., *посполь* 147 зв. – *посполе* 180, *іавне* 144 зв. – *іавно* 152, оригінальністю питомих та запозичених утворень, що не увійшли до лексики української літературної мови: *в голов* 141 зв., *зобополне* 175, *напервєи* 163 зв., *нижеи* 173, *обмеж* 140, *посполь* 147 зв., *сполєчне* 276, *тераз* 161 зв., *тодма* 182, порівняйте із усталеними для пам'яток цього періоду формами: *долго* 145 зв., *куды* 164, *навєчно* 146, *спокоинє* 145 зв., *тепер* 165 зв., *широко* 145, *іавно* 152.

Службові слова позначені впливом польської мови: *альбо* 141 зв. – *або* 143 зв., *ведле* 143 – *ведьлугъ* 167 зв., *абы* 140 – *жебы* 35 зв., вживанням давніх і нових форм: *єжели* 178 зв. – *єсли* 184, *тодма* 182 – *тоди* 251, *єще* 163 зв. – *ще* 251, *іакъ* 149 – *іако* 140.

Привертає увагу багата палітра приєменникових конструкцій, зокрема особливості приєменникового керування:

без + родовий: *без вшєлакихъ турбации* 251 зв.;

в + знахідний: *в конєць морков мєстцьких* 141 зв., *в дом свои* 149;

в + місцевий: *іако сє в собе маєт* 141 зв., *таи полплаци в межах своих маєт* 145, *в тои сумѣ пустив Есипови* 177, *в рынъку* 182 зв.;

во + місцевий: *во вєсѣхъ трохъ руках* 214 зв.;

ведьлє + родовий: *ведьлє подобаніа свого* 140, *оборочати ведле воли* 176, *ведле уподобаніа свого* 185;

длѧ + родовий: *длѧ лѣпшого своего пожитку* 152 зв., *длѧ лѣпшеи вѣры и роздѣлу нашего* 181;

до + родовий: до записованья книгъ 35 зв., конъчесе до реки 140 зв., созналь до книгъ нинѣшнихъ 141, до рукъ своихъ 153, до живота своего 164;

з + родовий: з другои стороны 36, каждому з двоихъ 180, з обохъ сторонъ 191 зв., жадеи з близкихъ и крѣвныхъ не ѿдѣзвансе 259 зв.;

з + орудний: з будованемъ 140, з мужемъ своимъ 154 зв., которыи меніал з нами 166, з полемъ и сеножатями 277;

зо + орудний: зо всѣмъ 143 зв., зо всеми пожитками 145, моркгъ зо всимъ будунькомъ 251;

за + родовий: будучи еще за доброй памяти и розуму певного 163 зв.;

за + знахідний: за певную суму 140, пѣстив за долгъ свои 143 зв., за малжонку 149, за которую даровизну 190;

за + орудний: крунъты за стѣною, а на другомъ мѣстцю за полемъ 180, за причиною 181, за позволенемъ самого пана 184 зв., лежачи за моркомъ 189 зв., за мостемъ ѿт Бережъницы моркгъ лежитъ 213;

из + орудний: изъ жоною 140, изъ будованемъ 145, изъ Сербиномъ Павлович[ем] 166, мы згодилисе изъ собою 191 зв.;

къ/ку + давальний: къ записаню 144 зв., къ налепъшому пожиткови своему 145 зв.; ку налипъшему пожитку 141, ку записаню до книгъ зозналь 278;

межи + орудний: которыи домъ стоитъ межи Сачковемъ, а з другои стороны Морозикомъ 202 зв., межи собою ровныи дѣль учынили 250;

на + знахідний: на вечныя часы 36, на дерево новое 166, на свои пожитокъ ѿборочати 172, на тои часъ 184, на прозбу его 184, единъ на другого 192;

на + місцевий: на вриадѣ 35 зв., на врочискахъ Копечищахъ 162 зв., на тыхъ двоихъ чѣсткахъ 181, на темъ крунътѣ 184;

ѿ + знахідний: просила ... ѿ подписъ руки и ѿ притиснене печати 165, справа шла ѿ полморка 176;

ѿ + орудний: кому бы ѿ томъ [знати] належало 183 зв.;

ѿд/ѿт + родовий: одъ стѣны мѣстцькоѣ 146 зв., ѿдъ сына моего 259, ѿтъ дороги 140 зв., конецъ того морку ѿтъ выгонъ 142 зв., сами ѿтъ себе 174 зв.;

перед/пред + орудний: передъ нами 35 зв.; предъ нелицемѣрнымъ и правдивымъ судиею 165, предъ урядомъ 179 зв.;

по + знахідний: конъчисе по рекѣ 141 зв., конъчесе по ѿгородъ замковымъ 174, по улочку Паркановую 188 зв., по крунътѣ попа спаского 191;

по + місцевий: по доброй воли своей 143 зв., по смерти своей 149, по ѿтцу нашемъ 181;

под + знахідний: кончесе подъ рѣку 141, кончесе подъ мокрець тѣмъ моркъ 183;

подь + орудний: *которы подь замком* 180, *подь печатю моюю* 184 зв., *подь закъладом заруки* 192, *застенокъ под Рудою очыстыи* 251;

подьле + родовий: *подьле речки Бережницы* 142 зв., *лежачии подле* выпусту мѣсцького 182;

през + знахідний: *шмат крунъту през дорогу* 177, *през будованіа* 181 зв., *през розказъ пновь бурмистровъ* 259 зв.;

при + місцевий: *при Трохими* 140, *при Лесю Ковалю, присіажном* 177, *при тим будованю* 181 зв., *при нем* 279;

с + орудний: *с притомностю* 144 зв., *с тим зо всѣмъ* 182 зв., *с подьписом* пана 183 зв., *с першимъ записом* 194 зв., *с полем и сеножатю* 276 зв.;

с + родовий: *с котрого крунъту* 176, *с чого всег* 278 зв., *с позволения* *матки нашеи* 181;

со + орудний: *россудитсія со мною* 165;

у + знахідний: *у конецъ города панского* 157 зв.;

у + місцевий: *писанъ у Вижве* 141, *застѣнокъ... у обыходах своих* маеть 172 зв., *тым крунътом, у мѣстѣ лежачом* 175.

Зв'язкову і кваліфікаційну функції в мові документів Виживіщини XVII ст. виконують сполучники. За семантичними ознаками класифікуємо їх на сурядні, насамперед, єднальні: *перед нами, Пархомом Онисковичем, бурмистром, а Иваном Стецевичем* 47; *жонѣ и потомком его за певну суму* 142; *не будучи ни от ког примушоным, ани намовленым*, 144 зв.; протиставні: *з одное стороны Олихвера Мелеиновича, а з другое стороны Бакуна* 35 зв., *зо мною нехай мовит, а не з ним* 48; *але не мают еи нарушити до живота* 164; *не мают ему в том прешъкоды чинити, але спокоине мает держати* 189 зв.; розділові: *запис вечистыи мѣль (!) касовати або нарушити* 165; *теди іа, алиб жона моіа, алибо потомокъ мои* 184, *то ест полморка альбо огородъ* 141 зв., *волно Васкови Мисковичу алюбъ жонѣ его* 178 зв.; градаційні: *а ще моркгъ ест* 251; приєднувальні: *продати, и дати, и даровати, и ку налепъшему пожитку своему оборочати* 142 зв.; *на врочискахъ Копечищахъ также шмат крунъту* 162 зв.; *Такожъ Анъдреи Установич... тую суму... одложил* 278 зв.; *упросилем в дом свои отца Софроніа Спаского мѣсцького вижевского, такъ теж и вріаду мѣсцького* 163 зв., *такъ тежъ и Харко, брат Кузми Сеньдиковича, сознал доброволне* 186 зв.

Серед підрядних сполучників виділяємо такі семантичні різновиди: часові: *когда ж през розказъ пновь бурмистровъ слудзе мескому было розказане* 259 зв.; причинові: *отдалиаю тихъ потомков..., бо за власную суму и набыте себе купил* 153 зв.; *отдалиаючи... крєвныхъ своих, бо то моіа част выделена* 187; мети: *на третини мает Савка одержати, жебы ему оставла¹ третина* 182; умови: *ежели ему Панъ Богъ здари тым крунътом*

¹ Мабуть, осталась

178 зв.; если бы хто з ближних моих альбо matka моя мѣли на то вставати 48; порівняльні: тым крунѣтом, іако своим, шафовати 140, долгѣ и широкѣ, іако се в собѣ маєт, 179 зв.

Спостерігається тенденція до ускладнення різних частин мови частками, що, у першу чергу, є залишками особових форм перфекта: абы 140 – абы-м 184, бы 152 – бы-мъ 184, иж-ем 140 – иж-м 141 зв. – ж-ем 177, с которою 153 зв. – с которою-м 164 зв., котрого 176 – котрого-м 185, теды 154 зв. – теды-м 175, што 141 – што-м 159; стоіачии 143 зв. – стоіачии-с 164, теды 154 зв. – теды-с 191 зв., що 149 – що-с 163 – штосно 181, а також використання вказівної частки *-то*: с котрого 176 – с котрого-то 181 зв., котрому 154 – котрому-то 154 зв.

Досить розвинута структура часток Вижвівської міської книги представлена заперечними: крєвныє наши не мают ему в том прешѣкody чинити 190 зв., никому ни в чем не заведеныи 140; формотворчими: кому бы того потреба вѣдати 152 зв., то зо мною нехаи мовит 48; вказівними частками: А то Савци, жонѣ и потомком его на вечност 187, а то за суму пѣнїазей золотыхъ сто сєдѣмьдєсіат 182 зв. та ін. Чимало часток служать для актуалізації певної частини висловлювання. Приклади таких підсилювальних часток простежуємо у реченнях: ажѣ по смерти еє мают собѣ розделити полморка 164, почавши от улици ашѣ до ровца 183 зв., отдаліаючи вже ближних крєвних своих и потомковъ 279, будучи еще за доброй памєти и розуму спєвного 163 зв., продал полплїаца, лежачии... обмежѣ тоє ж Лакотихи 144 зв., а з другое стороны самого того ж Хведѣка 147 зв., дати и даровати такѣ же на вечность 35 зв.

Писарі зрідка вдаються до вживання вставного модального слова *деи* «мовляв»: и по смерти своєи, *деи*, даровал дочку свою и зїатїа свого 149, маючи по мужу своєм небожчику Трохими, *деи*, добрь наших набытыхъ 154. Цікаво, що в інших пам'ятках офіційно-ділового стилю української мови частка «*деи*» була визначальним мовним штампом документів¹.

Синтаксична організація книги відображає процеси розвитку і становлення староукраїнського синтаксису. Низка особливостей зумовлена характером тексту – діловим стилем.

Багатством форм вирізняються присудки. Чимало вжито простих дієслівних присудків: Іванѣ Козорезикѣ... созналѣ до книг нинєиших мискихъ вижєвских 141; Катєрина... указала тастамєнѣтъ мужа свого Левка 163; іа, Анѣдрєи... сознаю и подаю половиццо добрь своих 149 зв.; іа мужєви своєм у Хведковї и потомковї его тыи крунѣтъ дарую вѣчными часы 155; таїа третїна спадаєт на брата мого Трохима 164; россудитсїа со

¹ Мойсієнко В. М. Актова книга Житомирського гродського уряду 1611 року... – С. 15.

мною пред нелицемѣрным и правдивым судиею 165; *осмая част* плеча, котораія конѣчитсѧ под рѣку 187 зв.

Найвні складені дієслівні присудки: *маєт* жона моѧ жити до живота свого 164; що мы, урядъ мѣскии... записати розказали 214 та ін.; складені іменні присудки: *отецъ мои, небожчик*, никому ничего не зостав винен 48; и печатан *єст* печатю мѣсцькою 164 зв.; жебы не был порушонны дліа ламаніа 182; ихъ зезнане до книгъ мѣскихъ было записано 203 тощо.

Для вираження минулої дії при присудкахъ часто вживається дієслово-зв'язка, зокрема в 1 ос. одн.: *и ж* продал єсми властного кгрунѣту своєвольного морьковъ два 35 зв.; и поступил єсми пану Іарошови Нецевичови 153; и вола... его власного с'тратив єсми 159; у 1 ос. мн.: которыи-то спадок,... продали єсмо 49; а дліа лѣпшеи вѣры и роздѣлу нашего сполне упросили єсмо люди добрыхъ 181; мы... не~~от~~мѣную угоду *от*трымали єсмо 191 зв.; у 3 ос. одн.: Анѣдреи Установич за позволенемъ брата своегъ... выклад золотыхъ *єст* заплатил 278.

Немало прикладів, у яких дієслово-зв'язка опущене, насамперед, у 3 ос. одн.: и просиль *Петръ* 35 зв.; *отецъ мои*... приніал в дом свои Ивана Наумовича себе за зіатіа 149; мужъ мои *небожчик* *от*казал братови своєму Хведкови 154 зв.; а то из *Сербином* Павлович[ем], которыи меніал з нами на дерево новое 166; жебы тоє Савка... не шѣкодовал вѣчными часы 184; *част* свою, що на мене принадлежала 192; 3 ос. мн.: що они на прозбу мою учинили 165; Супрунъ Гарашѣко поспол из жоною свое сознали до книгъ 185 зв.; Миско Иванович и дочка его Просиміа просили уряду 193 зв. тощо.

Прості речення загалом невластиві мові пам'ятки. Можна виділити поодинокі двоскладні речення: Мы, урядъ мѣскии, слышачи его милости пѣа іароша Нецевича зезнане іавъне, приніали и до книгъ вписали дліа дальшеи паміати 168 зв.; Конѣчєє под мокърець *тен* моржъ 183; Що мы, урядъ, слышачы зезнане ихъ обохъ, розказалисмо до книгъ записати 257 та ін.

Помітна особливість синтаксису Вижвіської актової книги – поширення односкладних синтаксичних конструкцій, зокрема означено-особових речень: Чинимо іавно и визнаваємъ тымъ нашимъ вечистымъ записомъ 152 зв.; Теперъ ненемшимъ записомъ вечистымъ нашимъ ствержаємъ, мѣсцькимъ вижевскимъ земскимъ, позволяємъ до книгъ записачъ *тенъ* терьминъ слово в слово 183 зв.; безособових речень з дієслівними формами на *-но*: Писано у Вежви року и дніа, звышь міанованого 142.

У пам'ятці активно вживаються номінативні речення. Найчастіше трапляються приклади з назвами документів, зокрема із словом *справа*: *Справа* Васка Лєсюковича року тисячного шєстьсотного шєстнадцатого мѣца фєвраліа двадцатъ осмого дніа 36; *Справа* Воицєха Дємбског[о] року **аѣѣ** [1619] марца дніа **єі** [15] 47; *Справа* его милости пѣа іароша Нецевича

и его пѣи малъжоньки Палании Мотовиловьки року **ахѣи** [1638] марьца **і** [10] дня 168 та ін.

Речення часто мають ускладнену будову. У текстах вживаються **дісприкметникові звороти**, здебільшого із дісприкметниками минулого часу : *предал крунътъ свои власныи, никому ни в чем не заведеныи 140, моркъ целыи, ...збудованыи обмеж Тимоша Надворника 144, часть свою власную дедичную в Хотиню, волную, ни в чим никому не заведеную, ани жодним записом никому не записаную и од брати моих оддилену 152 зв., в котором року, выш назначоныи 164, и придал нам золотыхъ шестнадцат суммы готовои, руками отличоных 166, добръ наших, позосталыхъ по отцу нашем 181, крунъты наши отчистые, ...никому ни в чем з обохъ сторонъ не заведеные 191 зв., продаѣ половицю огорода застѣньку, купно свое от Хведора Ништа, правом моим мнѣ от Ништа записаное 278; рідше – теперішнього часу: *теды волно Матфееви Сачкович тым крунътом, у мѣстѣ лежачом, ...шаповати 175, пускаем доброволне крунътъ, дом, стоіачии на нем 182 зв., полморька, лежачаіа за морком обмеж Веремеіа Калениковича 191 зв.**

Характерною особливістю ділового стилю староукраїнської мови є **дісприслівникові звороти**, поширені у Виживівській актовій книзі: *ставши очевисте, Васко Низ, мещанин вижевский, поспол из жоноу своею созналъ тыми словы 140, продали крунътъ свои властныи... отдаліаючи себръ его крєвныхъ 180, а Пєтрь, стоіачи на вріаде, на то позволилъ 192, продали дом свои з плацем, ...уступуючи прав своих вечистых 277, продал єсми // полплаца ...за певную и готовую суму пѣназеи за тридцат золотых и за пшат, оставуючи волность близким и крєвным своим тую суму отложить за тую преречоную половицю плаца 278.*

До ускладнювальних засобів синтаксису Виживівської книги належать **відокремлені прикладки**, репрезентовані чи не у кожній справі пам'ятки. Часто вони вживаються при назвах осіб: *перед нами, Андреемъ Романовичемъ, воитом 35 зв., перед нами,... іармолем Коречкомъ, Пархомомъ, рядскими 35 зв., Тимошъ Танъчичъ, мещанинъ вижевский 36, Иванови Наумович[у], зіатеви ихъ 148 зв., ижъ отецъ мои, небожчикъ Іармол, славное памяти, приніал в дом свои Ивана Наумовича себе за зіатіа 149, при Степану Кузмич, посполитом 161 зв., мнѣ, рабу божому Левку Демковичу 163, пустив Есипови, жидови, шмат крунъту 177, Есипъ а Хаскел, арєньдари вижевски, доброволне сознали 180, Харко, брат Кузми Сєньдиковича 186 зв., іаномъ Пневским, воитом міста Виживы 213, справа его милости пѣа Јана Пневського, пѣа воита 212 зв., пред нами, іаномъ Пневскимъ, воитом миста Выживы, его королевьської милости 213 зв., а Ивану, меншему брату 251.*

Однорідні члени речення є важливим засобом детального відтворення описуваних подій: постановивъшися очевисте, устѣне, явне и добровольне, вызналъ 36, и вже будетъ вольно тому Васкови *тот плац* ... продати, дати, даровати, и, кому хотѣчи, заменити, и на вечность продати 36, волно ему *будет* мѣти, держати, и спокоине уживати, и *пожитков* своих привлащати, и ку *налепшим пожитком* своим оборачати, *отдати*, продати и *акналепии* розумѣючи шаповати 145, даровал ... половицю добръ своих, которые ему *належат* документами и записами сознанными, *іакъ* лежачу, такъ и рухому, крунъты, морки, застѣнъки, плечи, будованія 149, продал есми вѣчность пѣу Ярошови Нециевичови и малжонце его ... с полми, и з сыножатми, и дубровами, и з лесеми, и зо пчолами, и з деревом бортным 152 зв., а дліа лѣпшеи вѣры и роздѣлу нашего сполне упросили есмо люди добрых и вѣрыгодныхъ, то *ест* Іацька Коречка, и пана Семена Кузмича, и Терешька Лилисевича, и Веремеіа Калениковича, посполитого 181.

Уточнювальні члени речення знаходимо зрідка: продалъ есми *властными* кгрунът свои... славетному Васкови Лесюковичови, мещанину вижовскому, ему самому, жонѣ, детемъ и потомъкомъ его 36, предъ нами, вриадом месцьким вижевским 140 зв., часть морка *обмеж* самого того Аньдреіа, з другоє стороны мене самого, Іакима 148, предал крунъ (!) свои *властными*, ни в чем никому не заведыными, то *ест* четверть плеча, то *ест* сіаножіать (!)..., але крунътъ волныи, тилко сіаножат 177, и просили, абы тоє очевисто добровольне зознане их было принято и до книг записано, што естъ записано, ∞ и женѣ Катерини 277 зв.

Трапляється **означення, віддалене від означуваного слова**, у постпозиції стосовно нього: Теперъ *ненеишимъ записом* вечистым нашим ствержаем *мѣсцькимъ вижевским земскимъ*, позволяем до книгъ записаць тенъ теръминъ слово в слово 183 зв.

Виявляємо у тексті книги поодинокі залишки колишнього звороту «давального самостійного»: А *и ж* мнѣ, будучи знавеженія божого хоробою зложоныи и лѣтами подошлым, будучи веже ближшим ку смерти, а нежели ку здоровью (!), и будучи еше за доброи памети и розуму спевного, *росправуючи* жону свою Катерину *остатнею* волею своею на убогои *маѣтности*¹ моєи и на вшеліакихъ *костодарствах* своих и добрах лежачихъ и рухомыхъ... 163 зв.

Часто застосовується **пряма мова**, коли потрібно дослівно передати сказане на уряді: *сознала до книгъ мѣсцьких вижевских* тыми словы, ежъ іа, маючи по мужу *своем* небожчику Трохими ... добръ наших набытыхъ, которые мне *отказал* *остатнею* волею своею, которому и іа часу теперешного мужеви *своему* второму Хведькови и потомкови его *отказую*

¹ маѣтности

// и дарую всѣ добра свое 154, чиню іавно и визнаваю сим моим тастаменьтом и записом вечистым ѿстаннею волею своею 163 зв., с которого крунѣту квитиѹемсіа: ани іа сам, ани жона моіа, ани потомки наши не маем повставати 176, Іа, Іанѣ Зимницѣкии, посполѣ и жоною своею Марушькою Преддзіатковичовою Зимницѣкою сознаваем тым нашим доброволнымъ сознанем 183 зв., А іа, Хведѣко Нишѣтъ, изъ жоною своею Ѡленою мовчати маемъ вечными часы 202 зв.

Вижвівська книга репрезентує складні речення з усіма видами синтаксичного зв'язку. У багатьох документах виклад справи подається суцільним текстом, так що речення не вичленовуються, проте вживання сполучників сурядності і підрядності дає змогу виділити мовні одиниці з відповідними видами синтаксичного зв'язку.

Як засіб **складносурядного зв'язку** використовуються сполучники *а, але*: *иж-емѣ // предав Штепанови Вшолковскому Руднику крунѣтъ свои власныи, ... а сестра моіа ведѣлугѣ терѣмину протокулного вырокѣ учинила 167; А роль морѣка през будованіа там же Романови уставуем, а напротивку того морѣку Романова и Іацкова по полморка ѿставили есмо Савку 181 зв.; в которой-то нашої даровизне жадные крєвные наши не маюу ему в том прешѣкоды чинити, але спокоине маеу держати и уживати вѣчными часы 190 зв.*

Складнопідрядний зв'язок найчастіше простежується у компонентах речень:

підрядних **означальних** зі сполучниками і сполучними словами *которыи, што* та ін.: *предал... ѿчизну мою, ктора на мене приналежала 140 зв., даровал дочку свою и зіатіа свого Ивана Наумовича вѣчными часы половищу добрѣ своих, которые ему належат документами и записами создаными 149, а то из Сєрбином Павлович[ем], которыи меніал з нами на дерево новое 166, часть крунѣту, што на нас приналежала 175 зв., морѣкъ цѣлыи, ... на ко // тором стодола стоит 181 зв.;*

підрядних **з'ясувальних** зі сполучниками і сполучними словами *жебы, абы* та ін.: *и просилѣ Васко, жебы таа его купля вечистаа была записана до книг 36, Чинимо іавно и визнаваем тым нашим вечистым записом и доброволнымы // каждому, кому бы того потреба вѣдати 152, О шѣто просили Тишѣко и Іацѣко, абы ием тоє ѿчевистє сознанє было приніато менованого Лукаша, и жоны его, и потомком ихъ 176;*

підрядних **обставинних місця** зі сполучником *где*: *а з другои стороны того ж Тимасша, где ли и ест належачое до той волоки 160 зв.;*

підрядних **обставинних мети** зі сполучником *жебы*: *А тодма того, жебы не был порушонныи дліа ламаніа будунѣку морѣкъ, лежащии подле выпусту мѣсцѣкого, Романови и Іацѣкови, маюу собѣ сполно роздилит по полморка на гостинцу Ковелским ѿбмеж Сєнѣка Матѣєевича 182;*

підрядних **обставинних умови** зі сполучником *если* та ін.: *А если бы хто в том ему, в том купне перешькожати алибо іакую трудность задавати, теџи іа, алиб жона моіа, алибо потомокъ мои в каждом праве своим кошџтом засту[пити] повинень буду* 184; *А хџто бы мџль сес мои нинешии доброволнии тастаментъ и запис вечистии мџль (!) касовати або нарушити, россудитсія со мною пред нелицемџръным и правдивым судиею на страшном суди Хсџвым* 165.

Оскільки речення часто не виокремлюються, то можна навести чимало фрагментів тексту з **різними видами синтаксичного зв'язку**: *А конецъ того морку отъ выгонъ, которые подъле рџчки Берџницы, а починасе одъ дороги, котораіа идетъ межи Подварки Ковалџевич* 142 зв.; *Волно будетъ Васкови, жонџ и потомком его, с которою сплудил, из жоною своею Васџю, отдаліаю тихъ потомков небожчика Дмитра Дунџчека, бывшого мужа еи, бо за власную суму и набыте себе купил* 153 зв.; *копца два, которые іа сам казал усыпати: оџдин копецъ отъ мџсцькии стџны, а другии копецъ отъ валов мџсцькихъ* 184; *Мы сами, и жоны, и потомки еџдинъ на другого наступовати не маџм, але каждыи своего маџт постерегати подъ закџладом заруки копъ десіат на уріаџь мџсцькии до скрынки мџсцькоџ, мџла б котораіа сторона слова омылити* 192; *Когда ж през росказъ пновъ бурмистровъ слудзе мџскому было росказанџ, жебы троекрот волаџ на ратушы ведџлугъ звџчаю мџскаго, за которым џбџвольванџем жаџен з близкихъ и крџвных не џдезвансе* 259 зв. та багато інших.

Лексикон пам'ятки позначений впливом як тогочасного писемно-літературного узусу, так і живим мовленням вижвџвчан XVII ст. Крџзь тканину юридичних штампів, канцелярських стандартів просочувалася чимала кџлькџсть народнорозмовних висловів. Така загальновоживана лексика не лише розкриваџ мовне багатство українського народу, а й допомагаџ краще пізнати його побут, матеріальне і духовне життя періоду пізнього середньовџччя.

Активно функціонували номени на позначення осіб за різними їх характеристиками. Зокрема, родинні назви, притаманні західнополіським говорам: *братанџ* 164, *сџстрџнеџ* 164 зв.¹, та інші назви спорідненості й родинних зв'язків: *братъ* 140 зв., *братанич* 179, *дочка* 193 зв. й чи не вперше виявлене в українських пам'ятках демінутивне утворення *доџца* 193, *дџверъ* 154 зв., *диаџко* 172 зв., *жона* 161 зв., *зятъ* 172 зв., *малжонка* 149, *матка* 187 зв., *мужъ* 154 зв., *џтеџ* 149, *џтчим* 159, *пасџрџбъ* 277, *сџстра*

¹ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови... – С. 29.

167 зв., сынъ 141 зв., теща 159, швакро 182 зв., а також: дѣти 188, потомокъ 184, потомство 155, предъки 175 зв.

На основі матеріалу Виживівської книги можна зробити висновок про соціальну диференційованість суспільства північно-західної Волині XVII ст., оскільки за родом занять, соціальним статусом, національністю виділяємо такі назви осіб, вжиті у пам'ятці: арендари 180, бурмистръ 165 зв., *воит* 35 зв., жидь 177, ковал 141 зв., лавъники присагълые 168, мешанинъ 36, мешанка 145, наместникъ 147, обывател 172 зв., пан 152, панове 165, паня 152, попъ 191, присежниками 180, райцы 168, свещеник 165, слуга 259 зв., судия 165 та ін. Примітним є вживання номена *себрь* 180 зв., який фіксується в українських північних говорах і сьогодні: *сябро* «товариш по роботі; супрягач»¹.

Про розподіл тогочасного суспільства на різні верстви свідчать атрибути власних назв містян. Із текстів пам'ятки виокремлюються найменування заможніших мешканців, що додатково підкреслено писарями й підписками, приміром, чоловічі назви осіб: славетному Васкови Лесюковичови, мешанину вижовському 36, славетныи Хведко Шелестъ, мешанин вижевскии 144 зв., славетному Хведкови Ништови, мешанинови вижовському 145, славетныи Улас Деменич, мешанин вижевскии 146 зв., славетныи Лукашь Хомич Лесюкович 175 зв., уроджоныи панъ Іан Зимницьки 183, крунъту пана Іана Зимницкого 159, пѣу Сачьку Михъновичу 202, его милости пѣу Іану Пневскому 212 зв., Веремеіа Калениковича, посполитого 181; жіночі іменування представників шляхти: славетнаа Мелаха Марциновна Кондратоваа, низеваа мешанка вижовскаа 145, из панею малжонкою своею Марушкою Валентиновною 152, славетна Бровчиха, мешанка вижевска 179. Виживівські простолюдини іменувалися часто лише на ім'я із вказівкою про рід занять абощо: Миско, ковал 141 зв., Хведко Ковал 153, Штепана Лесничого 169, Шевца Матфеіа 176 зв.

Як свідчать репрезентовані в книзі антропоніми, найменування осіб у виживівчан XVII ст. було неунормованим і здійснювалося в довільний спосіб. За кількістю структурних одиниць виділяємо одночленні, двочленні і тричленні власні особові назви. Окрему групу номенів становлять так звані «описові» найменування, які ідентифікують особу за допомогою апелятивного опису².

Одночленні іменування використовувалися виживівськими писарями досить часто. Із чоловічих назв осіб цього виду фіксуємо

¹ Там само. – С. 15.

² Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі іменування / Р. Й. Керста. – К., 1984. – С. 37.

християнські імена містян, повні, усічені, ускладнені суфіксами: Есипъ 146, Іанъдрѣи 161, Лавринъ 162, Мартынъ 145 зв., Павло 160, Пётръ 141, Трохимъ 154 зв., Хаскель 144 зв., Іакубъ 140; Васко 141 зв., Гапонъ 188 зв., Киръ 179, Марко 142, Миско 141 зв., Терешко 146 зв., Тимасъ 160 зв., Тишъко 175 зв., Харко 186 зв., Хведко 143, Юрко 158.

Окрім церковних імен, зрідка вживалися такі одночленні чоловічі іменування:

– давньослов'янські автохтонні відкомпонитні і відапелятивні імена: Радко 155 зв., пор. особові назви Радиславъ, Радимиръ¹, Жданъ 259², Бакунъ 35 зв., від особової назви Бака, пор. Бака Федір, Бака Григорій³, похідне із суфіксом *-унъ*, який був засобом творення зневажливо-насмішливих назв типу *балакун*, *свистун*, пор. особові назви Седунъ, Красунъ⁴;

– іменування за власним іменем або прізвиськом батька: *от* Сошъковича 257, Лєвошевича 154 зв., Павленатіа 145.

Засвідчені відетнонімі власні назви осіб: Москаль Аньдrei 151, Сєрѣбинъ Миколаи 212 зв., Сєрѣбинъ Павлович 166, пор. особову назву Сєрѣбинъ⁵. Знаходимо й відойконімі антропонім Мєдєшевскии 257, який за походженням належить до відтопонімічних прикметників.

Одночленні жіночі власні назви репрезентовані головно християнськими іменами, повними й короткими: Ганна 153, Зиновиіа 183, Катєрини 277 зв., из Марєю 141 зв., Оленою 202 зв., Просиміа 193 зв., Устимєю 182; Васіа 149, Луцею 161 зв., Любкою 148, Огапкою 157 зв.

Жіночі іменування із суфіксом *-иха*, які представляють самобутній східнослов'янський словотворчий тип андронімів⁶, знайшли своє відображення в однокомпонентних назвах осіб, що походять: від чоловічих християнських імен: Вєремийа 214, Панасихи 181 зв.; від чоловічих відапелятивних слов'янських автохтонних імен: Бровчиха 179, пор. особову назву Бровко, від *бровко* «кличка пса з великими бровами»⁷, Каганихи 277 зв.,

¹ Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена в українській антропонімії XIV–XVII ст. / М. О. Демчук. – К., 1988. – С. 36.

² Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена... – С. 113.

³ Бірыла М. В. Беларуская антрапанімія. I : Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны по бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла. – Мінск, 1966. – С. 197.

⁴ Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. ... – С. 90.

⁵ Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. ... – С. 33.

⁶ Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : монографія / П. П. Чучка. – Ужгород, 2008. – С. 235.

⁷ Реєстр Війська Запорозького 1649 року / упоряд.: О. В. Тодійчук, В. В. Страшко, Р. І. Осташ, Р. В. Майборода. – К., 1995. – С. 531.

пор. особову назву Кагань, від тюрк. *hakan* «цар», «хан»¹, Лакотихи 144 зв., пор. прізвищеву назву Локоть². Виявлені поодинокі жіночі найменування посесивного походження з суфіксами *-ов/-ин*: *от Бровчиней* 185, *Лотышовей* 187, пор. відетнонімну особову назву *Лотышъ*³, *обмеж Мирковей* 175 зв., пор. особову назву *Мирко*⁴. Фіксуємо й відойконімну жіночу назву особи: жоною своєю *Окъсицкою* 143 зв.

Двочленні іменування виживчан становлять переважну більшість антропонімікону пам'ятки. За лексико-семантичними особливостями компонентів двочленні чоловічі назви осіб – це здебільшого найменування за власним іменем та патронімічною назвою, що містять:

– християнське ім'я і патронім на *-ич, -евич/-ович*: *Андрейа Деменич[а]* 146 зв., *Власа Деменич[а]* 179 зв., *Иванови Савчичу* 174, *Игната Куньчич[а]* 142, *Лавришови Неродчичу* 278, *Макар Хотабич* 174 та *Макаръ Хотабкович* 194, *Мартинъ Оксютич* 158, 176 зв., *Мисія Данилчича* 161 і *Мисія Данилович[а]* 173, *Семенови Лапчичу* 156, *Тимошъ Танъчичъ* 36;

Воцехъ Кресевич 166 зв., *Гаврила Тимошевич[а]* 190, *Ивана Жданевич[а]* 164, *Ивану Лавришевичу* 146 зв., *Мелеха Митевича* 36, *Іарошови Нециевичови* 152 зв., *Аврамъ Пушъкарович* 190 зв., *Архипъ Самсонович* 189 зв., *Васка Глѣбковича* 158, *Васка Приходович[а]* 189 зв., *Петра Пушъкарович[а]* 191, *Стецька Морозович[а]* 167 і *Стецька Морозика* 188, *Іаном Щастновичем* 140;

– християнське ім'я і патронім на *-ик*: *Васко Гонъчикъ* 193, *Васко Куцикъ* 166, *Гаврила Бибика* 185 зв., *Дмитра Дунъчека* 153 зв., *Іванъ Козорезикъ* 141, *Ивана Лєвошыка* 214, *Кузми Дунчика* 142, зв., *Іаръмола Мажджарика* 189 зв., *Іароша Оголрѣчека* 185 зв.;

– християнське ім'я і патронім на *-ко*: *Степана Стужка* 172, *Супрунь Гарашъко* 185 зв., *Юхим Скучко* 145 зв., *Іацька Лозька* 141 зв.;

– християнське ім'я і патронім на *-ець*: *Васка Гонъца* 173, *Грицеви Порыдубцови* 277, *Кузма Дунец* 151 зв.;

– християнське ім'я і патронім на *-еня*: *Мартина Івченіата* 158 зв.;

– два християнських імені, із яких другий компонент, правдоподібно, був іменем батька чи іншого предка⁵: *Хведка Гринія* 185.

¹ Там само. – С. 542.

² Горпинич В. О. Прізвища степової України. Словник / В. О. Горпинич. – Дніпропетровськ, 2000. – С. 100.

³ Реєстр Війська Запорозького 1649 року... – С. 548.

⁴ Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена... – С. 78.

⁵ Осташ Р. І. Ідентифікація особи в Реєстрі / Р. І. Осташ // Реєстр Війська Запорозького 1649 року / упоряд.: О. В. Тодійчук, В. В. Страшко, Р. І. Осташ, Р. В. Майборода. – К., 1995. – С. 507.

У Вижвівській актовій книзі наявні двочленні чоловічі іменування, що є назвами осіб за власним іменем та відапелятивним слов'янським іменем чи прізвиськом, серед яких виділяємо такі структурні різновиди:

– християнське ім'я і відапелятивне слов'янське ім'я чи прізвисько, пов'язане із внутрішніми та зовнішніми особливостями людини: *Мартина Неродьки* 179 зв., *Хведко Шелєсть* 144 зв., *Сємена Короца* 172 зв.;

– християнське ім'я і відапелятивне слов'янське ім'я чи прізвисько на *-ица/-иція*, який використовувався для утворення суфіксальних варіантів як християнських імен (*Іваниця, Хомиця*)¹, так і слов'янських автохтонних імен (*Балиця, Ступиця, Лисиця, Одениця*)²: *Анѣтона Глушаница* 180, пор. прізвищеву назву *Глушаниця*, яка походить від нечленного прикметника *глух*³;

Анѣтон Кримніаница 172, *Матфеи Кримніаница* 278, *Миска Кримніаница* 276 зв., пор. апелятив *кремениця* – зменшене від *креміль*⁴, діалектні номени *кремениця* – «креміль; бот. кремена лікарська»⁵, *криміниця* «гладкий, відшліфований камінь»⁶;

Мискови Кодненица 183, пор. назву с. *Кодня* Житомирського р-ну Житомирської обл.⁷, відому з початку XVI ст.⁸, тож, можливо, це відойконімне утворення.

Ще один вид двочленних чоловічих назв пам'ятки – найменування за власним іменем та характеристикою особи, представлені такими компонентами:

– християнське ім'я і назва-вказівка на професію, заняття: *Васка Горщара* 166, *Лесія Ковалія* 151, *Матфеїа Шевца* 191, *Радька Слусара* 156, *Іакубови Слусару* 140, *Степана Лисничого* 169 зв., *Хведка Ковалія* 141;

¹ Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. – С. 89.

² Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена. . . . – С. 99, 139.

³ Чучка П. П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник / П. П. Чучка. – Ужгород, 2011. – С. 124.

⁴ Словарь української мови / упор. Б. Грінченко. Т. I–IV. – К., 1907–1909. – Т. II. – С. 302.

⁵ Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. В. Закревська. – Л., 1997. – С. 104.

⁶ Словник буковинських говірок / за ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці, 2005. – С. 234.

⁷ Горпинич В. О. Словник географічних назв України / В. О. Горпинич. – К., 2001. – С. 201.

⁸ Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa, 1880–1902. – Т. I–XV. – Т. IV. – S. 238.

– християнське ім'я і назва особи за місцем походження або проживання: Андрію Москалю 162 зв., Миколаємь Сєрбиномь 212 зв., Васко Низ 140, Шимонєм Борковским 147, Іан Зимницьки 183, Јана Пневьского 212 зв., Івана Порыдубского 167 зв.

Двочленні особові назви становлять найбільшу частину жіночих найменувань пам'ятки. За структурними і лексико-семантичними особливостями превалюють ті оніми, що складаються з християнського імені та посесивної назви на *-овна/-евна*: Гапька Лисовна 154, Катєрини Мисковны 163, Марушкою Валєнтиновною 152, **Оришьки** Токьмаловны 185 та **Орисци** Токмаліаньци 185, *Полажка Юрковна* 185 зв., *Зьньки Потьєвны* 191 зв., *Насті Ковалєвны* 181, **Орисци** Короцєвни 172 зв. На спосіб утворення таких назв указує описове найменування, яке містить християнське ім'я і вказівку на ім'я по батькові: *Марушька, по ѿтцу Гарасимовна* 178.

Розмаїття антропоформул серед жіночих іменувань свідчить про неунормованість способів ідентифікації жінок, до прикладу, виявлені назви, що складаються із:

– жіночого християнського імені та андроніма на *-иха*: *Зиновии Карпихи* 183 зв;

– двох андронімів на *-иха*: *Хведчихи Трипачихи* 179;

– андроніма на *-иха* та посесива від чоловічого імені: *Мишьчиха Сєньдикова* 212 зв., *Хведчиха Дєниськова* 258 зв.;

– жіночого християнського імені та посесива на *-ов, -ин*: *Васіа Костукова* 187 зв., *Орышька Лапьчина* 214 зв., а також назва, у складі якої наявні два посесиви на *-ов*: *Іакимовє Поповичовєи* 144;

– жіночого християнського імені та назви за ім'ям чоловіка у формі присвійного прикметника на *-ск-*: *Уліанки Ковалскоє* 182 зв.;

– двох посесивів на *-ов-ск-* *Щупаковскои Юрковскои* 276 зв.;

– жіночого християнського імені та відтопонімної назви на *-анка*: *Катєрини Ростопчаньки* 184 зв., *Куцєю Барнатанькою* 188 зв., *Огапка Мариштанка* 161 зв., зокрема Л. Литвинчук припускає, що імена на *-анка* ідентифікують землевласниць¹.

Таким чином матеріали досліджуваної пам'ятки підтверджують думки науковців про абсолютну перевагу двочленних антропонімійних іменувань, що особливо спостерігається в документах XVI–XVIII ст.²

¹ Литвинчук Л. В. Ідентифікація особи на Житомирщині початку XVII ст. (на матеріалі «Актової книги Житомирського актового уряду 1609 р.») / Л. В. Литвинчук // Актуальні питання антропоніміки / відп. ред. І. В. Єфименко. – К., 2005. – С. 145.

² Литвинчук Л. В. Ідентифікація особи на Житомирщині початку XVII ст. . . . – С. 145; Осташ Р. І. Ідентифікація особи в Реєстрі. . . – С. 507.

Значно меншу кількість антропонімів Вижвівської актової книги становлять **тричленні власні назви осіб**. Вони були засобом ідентифікації представників різних верств населення: шляхтичів і посполитих. Чіткої схеми їх не визначаємо через розрізненість структури та лексико-семантичних особливостей назв, серед яких можна виділити:

– чоловічі іменування з двома патронімними складовими на *-ич, -евич/-ович*: Андреа Устянович[а] Семакович[а] 278, Грицьєм Моисеевичєм Дворниковичєм 180, Иванови Иванович[у] Синовчевич[у] 186 зв., Лукашъ Хомич Лесюкович 175 зв., Миско Иванович Семашькович 193, Радько Мискович Слусарович 165, Романа Сыновчевич[а] Данилович[а], Савци Потъевичу Карьповичу 184, Семена Иванович[а] Стецевич[а] 166 зв., Трохима Куриловича Семакович[а] 172 зв., Іарошъ Васкович Забєлич 153 та ін.;

– чоловічі іменування з однією патронімною складовою на *-ич, -евич/-ович*: Васка Куцика Либковича 141, Иван Карпович Пукаликъ 159 зв., Трохима **О**жошькович[а] Скрылка 182, Андръи Іацкович Ковал 277, Хведунуви Семеновичу Горщарєви 143, Юрка Кунъчич[а] Коваліа 157 зв., Іакуба Слусара Станиславовича 140, Есипа жида Лєйбович[а] та ін.;

– чоловічі іменування без патронімних суфіксів *-ич, -евич/-ович*: Штепанови Вшолковскому Руднику 167 зв., Хведкови Приступи Ковшкови 172 зв. тощо.

Тричленні власні назви жінок представлені іменуваннями з посесивними складовими: Марушькою Преддзіатковичовою Зимницькою 183 зв., Мєлаха Марциновна Кондратоваа 145, Полажска Іацькова Лакотиха 142 зв. та ін.

До складу **описових антропонімів** Вижвівської актової книги входять такі структурні компоненти:

– ім'я денотата + ім'я або прізвище у формі посесива того, за ким називається особа + апелятив на означення спорідненості або свояцтва: Анътон, Стовков зят 177, Ивану, Борысовому сыну 258 зв., Васи, сєстры Сошковича 257;

– християнське ім'я + патронім (чи без патроніма) + вказівка на прізвищеву назву особи: Семена Попович[а], прозвиском Кокоцувцины 174; Хведка Дємидович[а], прозвиском Нишьтъ 147; Степанъ, прозвиском Стовко 177.

Огляд антропонімікону Вижвівської актової книги XVII ст. засвідчив використання різних способів ідентифікації особи, з-поміж яких найбільш продуктивною була двочленна модель найменування. До складу чоловічих і жіночих антропоформул входили повні та скорочені християнські імена, що мають абсолютну кількісну перевагу, порівняно із відтопонімними назвами, поодинокими слов'янськими автохтонними відкомполітними й відапелятивними власними назвами і похідними від них. Окремий вид онімів становили описові найменування, які поряд з

іменем денотата вміщували апелятиви на означення спорідненості або свояцтва і вказували на прізвищеву назву особи.

Завдяки докладному опису земель, що були предметом дарування, купівлі-продажу, успадкування, стали відомими власні назви географічних об'єктів місцевого значення – мікротопоніми Вижвівщини. Це ще більш важливо з огляду на тісний зв'язок власних назв мікрооб'єктів із місцевим усним мовленням та їх наближеність до апелятивів¹. Для називання полів, ґрунтів, сільськогосподарських угідь, доріг, вулиць у пам'ятці виявлено такі мовні номени: на Великому Полю 179 зв., крунт *Лакогинский* 144 зв., волюки *Мизовский* 179 зв., морка *Салунего* 140 зв., полморка з будованем, що се називаєт *Подварокъ* 164, застѣнокъ прозвиском *Сопловский* 154 зв., полморка *Пѣрчѣньскаіа* 164. Засвідчено чимало назв урочищ: на урочищу *Билавином Острови* 172 зв., врочиском У *Воропцу* 176 зв., на врочиску *Заліадничу* 146 зв., на врочискахъ *Копечищахъ* 162 зв., *Мокром врочиском* 186, врочиском У *Хвое Осковы* 169; *от* дороги *Вижевскои* 148 зв., *от* дороги *Воленское* 179 зв., на *гостинцу Ковелским* 182, *от* дороги *Мацїевскои* 189 зв., дороги *Подварковои* 157, на *гостиньцу Ратенским* 177 зв., а також вулицями: *улици Борзовскои* 175, *улици Воленское* 186, на *улици Долгои* 166, *от* *улицы Загорскои* 143 зв., *улицы Замковои* 191, на *улицы Мелницькои* 173 зв., по *улочку Паркановую* 188 зв., на *улицы Ратенскеи* 191 зв.

Зрідка трапляються гідроніми: по рѣку *Бережницю* 155 зв., по реку *Вижевскую* 156, болото *Вцопецьное* 176 зв., *рику прозвиском На Заліадничю* 141 зв.; ойконіми: у *Выжви* 153, *маєтност Бродьки* 184 (пор. сучасне с. *Брідки* Старовижівського р-ну Вл. обл.)², з *Дубечна* 166 (сучасне с. *Дубечне* Старовижівського р-ну Вл. обл.)³, в *Хотивлю* 152 зв. (пор. с. *Хотивель* Старовижівського р-ну Вл. обл.)⁴, на *Загоре* 157 зв. (цього ойконіма немає на теренах сучасної Вижвівщини, але про можливість його функціонування свідчать численні населені пункти *Загір'я* в ІФ., Льв., Тр. обл.)⁵.

Репрезентовані лексеми на позначення природних об'єктів Вижвівщини: болото 176, дубровами 152 зв., з *лесами* 152 зв., *мокрєць* 179 зв., *от* *ставу* 141, *рєчка* 142 зв., *рика* 147 зв.

¹ Поляруш Т. І. Мікротопонімія і місцевий лінгвальний контекст / Т. І. Поляруш // *Studia Slavica*. Вип. 10: Ономастика. Топоніміка : зб. наук. праць. – Ужгород, 2009. – С. 374–375.

² Горпинич В. О. Словник географічних назв України... – С. 46.

³ Горпинич В. О. Словник географічних назв України... – С. 141.

⁴ Горпинич В. О. Словник географічних назв України... – С. 472.

⁵ Горпинич В. О. Словник географічних назв України... – С. 157.

Назви господарських територій, пов'язаних із землеробством і тваринництвом: за волоками 172 зв., пор. заст. *волока* «ділянка землі площею близько 16,8 га»¹, отъ выгонъ 142 зв., пор. *выгонъ* «ділянка землі, призначена для випасання худоби і для обробітку; вигін»², *отъ* випусту 177, пор. *выпустъ* «пасовище, вигін»³, *выпуст* «місце біля села, де пасуть худобу», характерне для сучасних поліських говорів⁴, на кгрунтах 172 зв., ксподарствах 163 зв., добрами 149 зв., засевки 164, *отъ* застѣнок 172 зв., пор. *застѣнокъ* «частина землі, відділена від поселення природними або штучними границями»⁵, *маѣтност* 184, за морком 156, пор. заст. *морг* і *морг* «ділянка землі, що дорівнює 0,57 га»⁶, надѣль 181, по *огород* 174, *озимини* 164, *пашѣнія* 251, *плаць* 36, пор. *пляць* «земельна ділянка, місце під забудову»⁷, *полволови* 276 зв., за полем 180, *ползастѣнъку* 176 зв., *полморка* 140, *полплеца* 143, *роль* 181 зв., *синожат* 178 зв., *фольваркови* 183 зв.

Засоби розмежування сільськогосподарських угідь та інших територій теж знайшли своє місце у пам'ятці: на *гостинци* 161, пор. *гостинець* «шлях» властивий сучасним південно-західним говорам української мови⁸, *границы* 146 зв., *отъ* дороги 140 зв., *ровъ* 181, а *други* *копець* *отъ* валов мѣсцькихъ 184, до *ровца* 183 зв., на *улици* 166, по *улочку* 188 зв.

У тексті документів використовуються сталі вирази релігійного характеру: во *иміа* *Отца* и *Сына* и *Светаго* *Дѣха* 163, *памѣти* *вѣчнои* *дѣѣ* и *тѣлу* *моему* *грѣшному* 163, *рабу* *божому* *Левку* *Демковичу* 163, *ку* *вѣчнои* *хвалѣ* *Богу* *всемогущому* 163, не *мают* *ѣи* *нарушити* *до* *живота* 164 (тобто «до смерті» – *І. Ц.*), на *страшном* *суди* *Хсѣвymi* 165, *ѣжели* *ѣму* *Панъ* *Богъ* *здари* *тѣм* *крунътом* 178 зв. та ін.

Як яскравий зразок офіційно-ділового стилю Виживівська книга містить чимало специфічних номенів – прикладів професійної лексики зі сфери судочинства, юриспруденції тощо. До номінативів, пов'язаних із правовою сферою, адміністративним управлінням, віднесемо: *владност*

¹ Словник української мови : в 11 т. – К., 1970–1980. – Т. I. – С. 729.

² Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. Вип. 1–15. – Л., 1994–2010. – Т. V. – С. 136.

³ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. Вип. 1–15. – Л., 1994–2010. – Т. VI. – С. 7.

⁴ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови... – С. 20.

⁵ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. Вип. 1–15. – Л., 1994–2010. – Т. X. – С. 229.

⁶ Етимологічний словник української мови... – Т. III. – С. 512.

⁷ Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. / редкол. Л. Л. Гумецька та ін. Т. 1–2. – К., 1977–1978. – Т. 2. – С. 154.

⁸ Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови... – С. 14, 58.

279, волность 278 зв., вырокъ 167 зв., запись 142, зарука 192, згода 191 зв., именемъ 36, обычаю 163 зв., прешькоды 190 зв., печать 163, подьпись 183 зв., потреба 152 зв., правомъ 36, припис 184 зв., за причиною 181, справа 35 зв., на суди 165, трудность 184, урядъ 175 зв. Лексика, пов'язана з торгівлею та грошово-платіжними розрахунками: даровизна 190, долгъ 180, закъладъ 192, купля 35 зв., мена 166, наклады 167, отчизна 161, продажи 175 зв., роздѣль 182, сплат 176, угода 192.

Знаходимо мовні штампи і кліше тогочасного діловодства: теперь и на потом будучого вѣку 152 зв., золотыхъ... руками отличоных 166, добръ, іакъ лежачихъ, такъ и рухомыхъ 181, так долго и широко, іако ся... в межах и в стенах своих маєт 276 зв., уступуючи прав своих вечистых 277 зв., одалаючи... всѣхъ близких крєвных своихъ век вѣкомъ 277 зв., даючи моц и владность ему самому 279.

Своєрідністю ведення тогочасних актових книг є широке використання запозичених слів. Вижвівська книга – не виняток. У пам'ятці виявлено:

полонізми: предал крѣнѣтъ свои власныи... то ест полморка альбо огородъ 141 зв., від пол. *albo* «або, чи»¹; где ест мнѣ правом належачое быдло 164 зв., від пол. *bydlo* «худоба»²; ку пожиткови своєю оборочати ведъле свого подобанія 142, від пол. *wedle* «біля, близько, відповідно до, стосовно чого»³; ведлугъ обычаю правного 163, від пол. *wedlug* «відповідно до, згідно з чим, на підставі чого; за, поруч, поряд; через що»⁴; доброволныи тастаментъ и запис вечистыи 165, від пол. *wieczysty* «віковичний; повсякчасний; довічний; остаточний»⁵; упрости есмо люди добрых и вѣрыгодныхъ 181, від пол. *wiarygodny* «гідний віри; надійний»⁶; жебы не был порушонны дліа ламанія 182, від пол. *żeby* «що, щоб, якщо б»⁷; купно свое власное 144 зв., від пол. *kupno* «купівля, покупка»⁸; за... злотыхъ осмьнадыцат личбы полское 148 зв.,

¹ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. I. – С. 89.

² Етимологічний словник української мови... – Т. I. – С. 182.

³ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. III. – С. 199.

⁴ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. III. – С. 200.

⁵ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. VI. – С. 164.

⁶ Етимологічний словник української мови... – Т. I. – С. 403.

⁷ Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. IX. – С. 135.

⁸ Етимологічний словник української мови... – Т. III. – С. 148.

від пол. *liszba*¹ «тут: грошовий курс»; продал єсми вѣчность пѣу Іарошови... и маѣжонце его 152 зв., від пол. *małżonka* «дружина»²; отдаліаючи отца, матку 178 зв., від пол. *matka* «мати»³; по мужу своем небожчику Трохими 154 зв., від пол. *nieboszczyk* «покійник, померлий»⁴; дліа лѣпшеи вѣры и пезности 184, від пол. *pewny* «певний»⁵; урядъ видит самую слушьность 182, від пол. *szusny* «слушний, правильний»⁶; морькъ цѣлыи... на ко // тором стодола стоим 181 зв., від пол. *stodola* «клубня, стодола»⁷ та багато інших;

латинізма: справа Есипа а Хаскеліа,... аредароѣ вижевскихъ 180, через пол. мову слово запозичене із середньолатинської, *arrendāre* «орендувати, наймати»⁸; документами и записами сознаными 149, від лат. *documentum* «доказ, приклад, повчання»⁹; запис вечистыи касовати або нарушити 165, через польське посередництво від лат. *quassāre* «трясти, пошкоджувати, розбивати»¹⁰; за пезную суму пеніазеи злотыхъ піатнадыцать монеты полскоѣ 147 зв., від лат. *monēta* «монета, гроші, чекан; монетний двір»¹¹; становьшы обадьва перьсонѣ нако браца рожоныѣ 251, через пол. мову від лат. *persōna* «маска; роль; особа»¹²; котораіа сума в протокулехъ была 182 зв., від лат. *protocollum* «аркуш, приклеєний на початку книги»¹³; указала тастаменьтъ мужа 163, від лат. *testāmentum* «заповіт»¹⁴; ведьлугъ терьмину протокулного 167 зв., записачъ тень терьминъ слово в слово 183 зв., припис терьмину с подь печатю 184 зв., від лат. *terminus* «закінчення, кінець, межа»¹⁵; жодныхъ турбацыи не повинни пѣу Івану чынити 250 зв., подилити без вшеллакыхъ турбацыи 251 зв., через пол. *turbacja* «турбота, журба, неспокій» від лат. *turbāre* «хвилювати, розладнувати, тривожити»¹⁶ та ін.;

¹ Brückner A. Słownik etymologiczny języka polskiego / A. Brückner. – Warszawa, 1974. – С. 299.

² Brückner A. Słownik etymologiczny języka polskiego... – С. 320.

³ Brückner A. Słownik etymologiczny języka polskiego... – С. 325.

⁴ Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 57.

⁵ Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 326.

⁶ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 311.

⁷ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 423.

⁸ Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 211.

⁹ Етимологічний словник української мови... – Т. II. – С. 105.

¹⁰ Етимологічний словник української мови... – Т. II. – С. 399.

¹¹ Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. ... – Т. 1. – С. 613.

¹² Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 354.

¹³ Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 610.

¹⁴ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 561.

¹⁵ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 554.

¹⁶ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 679.

германізми: зо *вшелаким будинком* 277, з пол. *budynek*, що виводиться від німецьк. *buding* «будування»¹; панове *бурмистре*... підписали 165, через польське посередництво від німецьк. *burgermeister* «виборний голова міського самоврядування за Магдебурзьким правом; особа, яка має вищий духовний чин або займає керівну урядову посаду»²; с котрого крунъту *квитуюємісія* 176, жону и потомков их вечными часы *квитуют* 279, через польське посередництво від німецьк. *quit* «вільний, звільнений, оплачений»³; своим кошътом засту[пити] повинень буду 184, через польське посередництво від німецьк. *koste* «утримання, вартість, ціна»⁴; ученили сплат сумы *пѣніяженоу* 176, від німецьк. *pfenning* «франкський срібний динар»⁵; подъ закъладом заруки копъ десіам на урядъ мѣсцькии до *скрынки* мѣсцькоє 192, через пол. *skrzynia* від німецьк. *scrini* «шафа»⁶; пускаєм добровольне крунътъ, дом ... *швакрови* нашому 182 зв., через пол. *szwagier* від німецьк. *schwager*⁷ та ін.

Як правило, мовні кліше, терміни, професійна лексика об'єднуються у мовні конструкції, утворюючи чітку структуру документа – три основні частини: протокол, текст та есхатол⁸. За такими традиційними, офіційно закріпленими зразками у текстах Вижівської книги виділено характерні початки справ, власне текстові стандарти та кінцівки документів.

Зокрема, на початку справ вживалися такі мовні конструкції: на вриде воитовским мѣскимъ вижевским... постановивъшиса очевисте, устъне, явне и добровольне, вызналъ до записованья книгъ Тимошь 36; предъ нами, вриадом мѣсцьким вижевским... ставши очевисте, Васко созналь тыми словы 140; передъ урядом мѣсцьким вижовским... становившисе очевисто ку записаню до книг пан... сполен из панею малжонкою своею 152 тощо.

Текстова частина містила традиційний зачин: *иж* продалъ єми властныи кгрунът свои, мнѣ правомъ вечистымъ належачии плаць 36; *иж-ем* пѣстив за долъгъ свои... дом мои власныи 143 зв.; *ижъ* отецъ мои

¹ Етимологічний словник української мови... – Т. I. – С. 278.

² Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. ... – Т. III. – С. 100.

³ Етимологічний словник української мови... – Т. II. – С. 417.

⁴ Етимологічний словник української мови... – Т. III. – С. 69.

⁵ Етимологічний словник української мови... – Т. IV. – С. 336.

⁶ Етимологічний словник української мови... – Т. V. – С. 286.

⁷ Рудницький Я. Б. Етимологічний словник української мови. Т. 1–2. / Я.Б. Рудницький. – Вінніпег, 1962–1972. – Т. 2. – С. 1104.

⁸ Мойсієнко В. М. Акти Житомирського уряду кінця XVI початку XVII ст. – важливе джерело вивчення тогочасної української літературно-писемної мови / В.М. Мойсієнко // Акти Житомирського гродського уряду: 1590 р., 1635 р. / упоряд.: В. М. Мойсієнко. – Житомир, 2004. – С. 37.

даровал дочку свою и зіатіа свого Ивана Наумовича вѣчными часы половицю добръ своих 146; ежъ іа... дарую всѣ добра свое... мужеви моему Хведькови 154 зв.; иж-ехъмы променіали крунътъ свои властныи з будованем 166; иж-ехъмы пустили кулным способом крунътъ полплеча 182 зв.; иж-ехъмы учинили згуду межи собою вечистую 191 зв. і под.

У кінці власне тексту розміщувалися такі мовні звороти: волно Васкови, и жонє, и потомком его тым крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налилшему пожитку своєму оборочати ведьлє свого подобаніа 141 зв.; волно єму будет мѣти, держати, и спокоине уживати, и пожитков своих привлащати, и ку налелшим пожитком своим оборачати, ѿдати, продати и іакналепии розумѣючи шаповати 145; которым крунътом волно его їл шахвовати, продати, и заменати, и ку своєму наилипшому пожитку оборочати, а іа вже с покрєвными своими маю вєчне мовчати 212 зв. і под.

В есхатолі справ вживалися такі усталені вислови: и просиль Петръ, жебы таа его купла вечистаа была записана, што єсть записано 35 зв.; ѿ што просил Іакубъ, абы му тоє зєзнанє было записано, што и ѿдержаль 140; которое проданє ѿчевистым зознанєм своим до книг змоцнил и ствєрдиль, и просили, абы то было записано, што єст записано 172 зв.; мы, уряд міаскии, слышачи зизнанє Мисцишино, приняли до книг и записали, що єсти записано 212 зв.; и просили, абы было записано, што єст записано 279.

Тож, незважаючи на відсутність загальних норм ведення діловодства, вижвівські канцеляристи прагнули досягти лаконічності викладу матеріалу у справах, чіткої стандартизації тексту та рубрикації його елементів.

Таким чином, Вижвівська актовa книга XVII ст. – важлива пам'ятка канцелярійного стилю староукраїнської мови, написана на північно-західних українських теренах. Вона увібрала давні традиції ділового письменства і нові графіко-орфографічні елементи, відобразила тогочасний писемний узус і місцеве народне мовлення.

Орфографічні риси у своїх головних виявах засвідчують скоропис, характерний для діловодства канцелярій Правобережної України того часу. Можна висновувати про загалом північноукраїнські, а саме – західнополіські діалектні мовні особливості Вижвівської актової книги.

До найвиразніших звукових явищ зараховуємо: $\epsilon < *e$, $*'a$ в ненаголошеному складі (тисєча, хотєчи, памєти, свєтого); $\epsilon, i < *ě$ (дитєи – детєи, мєніали – мініали, мєсѣца – мѣца, по реку – по рику); взаємну заміну ϵ та u (у Вижвє – у Вежви, кончєсє – кончєсє, починєсє – почєнасє, учинили –

ученили); перехід $e > o$ після шиплячих, $ц$ і $ж$ (вижовским, налепешому, преречонаа, Порыдубцови); ствердіння p' (врадом, геньвара, декабра); неоднорідність з погляду м'якості-твердості, притаманну шиплячому $ч'$ та африкатові $ц'$ (лежачу – лежачю, двадцат – двадцат, половица – половица) тощо. Узагальнюючи, відзначимо чотириграфемне відбиття давнього * $ѣ$ у мові Вижвівської актовій книги: $ѣ, е, ѡ, и$, що свідчить про нестабільність тогочасної правописної системи¹ та очевидний вплив місцевого мовлення.

Виявлено чимало наслідків своєрідних діалектних явищ у морфологічній системі пам'ятки: двоякі форми іменників чоловічого роду у родовому відмінку однини (*от* випуста – *от* випусту, морка – морку, ползастѣнька – ползастѣньку); давнє закінчення *-ови (-єви)* іменників чоловічого роду у давальному і місцевому відмінках однини (Аньдрѣви – Аньдрѣю, братови – брату, мещанину – мещанинови); закінчення *-у/-ю* та *-ѣ (-и, -є)* у місцевому відмінку однини іменників чоловічого та середнього роду (на гостинци – на гостиньцу, на Загорю – на Загорє – на Загори, при Трохими – при Трохиму); вживання суфікса *-ис'к-* для утворення іменників середнього роду (на врочиску, прозвискон); нестягнене закінчення прикметників та займенників (прикметникового типу) жіночого і середнього роду в називному й знахідному відмінках однини (вижѣвска – вижовскаа, очевистє – очевистое, сама – самаа); форми *той, та, те* вказівних займенників; синтетичні дієслівні форми першої та другої осіб минулого часу; дієслова третьої особи однини теперішнього часу з усіченими фіналями (казалєм, обернулєм, продалєм); дієслова третьої особи однини теперішнього часу з усіченими фіналями (будє, остає, приналежи); аналітична форма майбутнього часу, що складалася з особових форм допоміжного дієслова *мати* й інфінітива (мают собѣ розделити, маєт собѣ спокоинє брати, не маєм повставати) та ін.

Вкраплення південноукраїнських мовних рис є непоодинокими, що підтверджує думку про поєднання говіркових рис західнополіських говорів північного наріччя з окремими говірковими рисами південно-західного наріччя. Виявлено відчутний вплив польської мовної стихії та в окремих справах – незначний білоруський.

Дослідження словника Вижвівської міської книги засвідчило значний пласт української живомовної лексики. Виділено основні лексико-семантичні групи номенів, що відображають суспільно-політичне та духовне життя, побут мешканців м. Вижви того часу, зокрема, виявлено назви спорідненості й родинних зв'язків, притаманні західнополіським говорам, північноукраїнську діалектну господарську лексику. Ономастикон Вижвівщини XVII ст. рясніє власними назвами осіб, мікротопонімами, що дає

¹ Мойсієнко В. М. Акти Житомирського уряду кінця XVI початку XVII ст. – важливе джерело... – С. 10.

змогу висновувати про основні процеси формування антропонімо- та мікротопонімосистем. Професійна лексика Вижвівської книги, мовні штампи та кліше свідчать про вироблення характерних рис офіційно-ділового стилю української мови досліджуваного періоду. Зафіксовано іншомовні лексеми переважно латинського, польського, німецького походження.

Проаналізувавши загальну специфіку представлення одиниць фонетичного, граматичного, лексичного рівнів староукраїнської мови Вижвівської актової книги і виявивши очевидні локальні західнополіські особливості зокрема, та північноукраїнські загалом, можемо підтвердити висловлену раніше мовознавцями думку про функціонування в XVI–XVII ст. північноукраїнського (поліського) варіанта староукраїнської мови¹.

¹ Німчук В. В. Передмова / В. В. Німчук, К. С. Симонова // Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст. : збірник актових документів / підгот. до вид. В. В. Німчук, В. М. Русанівський, К. С. Симонова та ін. – К., 1981. – С. 16.

АКТИ ВИЖВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ КНИГИ

35
зв.

// № 44. Справа Петра Панковича року тисячного шістьшого¹ шестнадцатого мѣца геневря² двадцат четверьтого дня.

На вриадѣ мѣским вижовѣским зупольным перед нами, Андреемъ Романовичемъ, воитом, ярмоллом Коречкомъ, Пархомомъ, рядскими.

Постановшися³ очевистѣ, устѣне, явне и добровольне, вызнал до записованья книгъ Лавринъ Куцевичъ,

иж продал есми властного кгрунѣту своевольного морьковъ два, лежачих, яко ся сами в собѣ мают в помѣри и межами обложоньми, з одное стороны Олихвера Мелешковича, а з другое стороны Бакуна за певную суму пнзеи за чотири золотых полских славетноному⁴ Петрови, жоне, детемъ и потомкомъ его на вечность.

И вже волно естъ и будет тому Петрови тои кгрунѣ (!) помененыи продати и записати, дати и даровати такъ же на вечность.

И просиль Петръ, жебы таа его купля вечистаа была записана, што естъ записано.

36

// № 45. Справа Васка Лесюковича року тисячного шістьсотного шестнадцатого мѣца февраля двадцат осмого дня.

На вриадѣ воитовским мѣскимъ вижевским перед нами, Андреемъ Романовичем, воитом, Пархомомъ Онисковичемъ, Евтухомъ Семаковичомъ, рядскими.

¹ Очевидно, шістьсотного, пор. арк. 36

² генъваря, пор. арк. 140

³ постановивъшися, пор. арк. 36

⁴ славетному

Постановивъшисѧ очевистѧ, устѣнѧ, явнѧ и добровольнѧ, вызналъ до записованъѧ книгъ Тимошъ Танъчичъ, мещанинъ вижевскіи, именѣмъ жоны и детеи своихъ,

и*ж* продалъ есми властныи кгрунът свои, мнѧ правомъ вечистымъ належачии плацъ, іако сѧ в собе маѧт, межами обложоныи, з одноѧ стороны обмежъ Семѧна Короцевича, а з другои стороны Мелеха Митевича, славетному Васкови Лѣсюковичови, мещанину вижовскому, ему самому, жонѧ, детѣмъ и потомъкомъ его на вечныѧ часы за певную суму пнзеи за осмъ золотыхъ польскихъ.

И вже будѣтъ вољно тому Васкови тот плацъ помененыи ему самому, жонѧ, и детѣм, и по[то]мъкомъ его продати, дати, даровати, и, кому хотѧчи, замѣнити и на вечность продати.

И просилъ Васко, жебы таѧ его купля¹ вечистаѧ была записана до книгъ, што естъ записано². ∞ //

47

№ 64. Справа Воицѣха Дѣмбског[о] року **аѡѡі** [1619] марца дѣна **ѧі** [15].

На вриадѧ мѣстскомъ вижовскомъ передъ нами, Пархомомъ Онисковичѣм, бурмистромъ, а Иваномъ Стецевичѣмъ и Іаномъ Щасновичѣм, рядзъскими мѣстскими вижовъскими.

Постановивъшисѧ очевисто ку записаню до книгъ мѣстскихъ вижовскихъ, Мовша Шмоиловичъ, жидъ вижовскіи, изъ маткою своєю явнѧ и добровольнѧ, не будучи ни *от* кого примушонымъ, // ани намовленымъ, зозналъ тыми словы,

47
зв.

и*ж* я, маючи зуполную моцъ и владностъ изъ маткою моею Равзою Шмоиловою до шафунъку добрами своими оичистыми вшѣлакими, іако лежачими, такъ и рухомыми, шафовати, маючи матку свою, и братю и братю (!) свою, и сѣстры при собѣ и в опецѣ своѧи,

¹ купля

² записано

продал есми пїу Воицехови Дембскому дом свои оичистыи в мѣсте Вижевѣ, у ринку на рогу ѡбмежь Ковала Миска лежачии, зо всѣмъ на всемъ з будованемъ вшеллаким и зо всѣми пожитками так, яко ся сам в собѣ тот дом зо плацем в межах своих вдовшъ и вшир маѣт, ничего с тог[о] на себѣ и на потомков своих не ѡставуючи, ему самому, жонѣ и потомком их вѣчными часы за певную и готовую рукодаиную суму пѣназеі за двадцат коп грошеі личбы литовское, ѡддалаючи вже ѡд тог[о] инъших молодших братю и сестры свое, инъших повинных крѣвных близких, которые бы¹ до тог[о] належали альбо и не належали, вечными часы ѡддалаючи.

48 Которым кгрунтом и домом зо всѣмъ волно будѣт Воицехови Дембскому и малжонце его ис потомками своими мѣти, держати и спокоине уживати на век ве//ком, волно будѣт им шафовати, ѡдати, продати и на пожиток свои ѡборочати ведле воли, и уподобана своего, и налелших пожитков своих, которые и на потомъ которым розумьмъ и ростропностю розмышлены и розмножены будут, привлащати, на што на сам с потомками моими, так и брати моя молодшаа, и сестры, ани жаден близкии крѣвныи мои не мают вставати и трудности жадное в том завдавати и перешкоды чинити не мают под зарукою таковое ж другое сумы пѣназеі коп двадцат литовских, если бы хто з ближних моих альбо matka моя мѣли на то вставати, котораа зарука маѣт быти справлена зараз, с права не спускаючи.

Которое продане ѡчевистым зозънанемъ у книг мѣстских вижовьских ствердил и умоцнил, што есть записано. Которые добра мое оичистые (!), звыш помененые, есть волные, никому ни в чем в жадной сумѣ не заведеные и в жадном долгу не записаные, але и иншемъ ѡслобожоные, бо ѡтец мои, небожчик, никому ничего не зостав винен на том² дому, а если бы хто з яким долгом

¹ Закреслене одне слово

² Закреслене слово “долгу”

альбо записом яким мѣль на потом ѡтозвати, то зо мною нехай мовит, а не з ним.

И просили ѡбедве стороны, абы было записано, што-м, принявши, казали записати.

Записъ Дебского//

48
зв.

№ 65. Справа Хведка Демковича року **āxfi** [1619] мѣца маа **кв** [22] дѣна.

На вриаде мѣтском вижовском перед нами, Пархомом Ѡнисковичем, бурмистром, а Иваном Стецевичем и яном Щасновичем, радзскими мѣтскими вижовскими.

Постановившися ѡчевисто ку записаню до книг мѣтских вижовских, Стецко Годунчич, мещанинъ вижовский, из жоною своею Мариною Грицевскою явне и доброволне, не будучи ни од кого примушонными, ани намовленными, зозналь,

иж я, маючи моц и владность добрами своими спадковыми шафовати, которые мнѣ до рук моих до шафуньку пришли, и на жону мою, и потомков наших близкостю спадком вѣчными часы припали, яко по змерлои и пѣстои руцѣ, которыи-то спадок, меновите плац у мѣсте Вижве у вулицы Загорскоі подле Беров ѡбмеж Макара Хотабич[а], продали есмо за певную и готовую рукодаиную суму пѣназеі за пѣт злотых славетному Хведкови Демковичу, мещанину вижовскому, ему самому, жонѣ и потомкомъ его вѣчными часы // зо всѣмъ на всем так довго и широко, яко ся сам в собѣ тот пререченыи плац мает зо всѣми пожитками, и доволен будет тот пререченыи Хведко Демкович с потомками своими мѣти, держати, и спокоине уживати, и пожитков своих, которые яким колвекъ именемъ названые будутъ, привлацати, и прибавляти, яко хотячи и налѣпии розумѣючи.

49

Которое зознане и продане свое вечистое ѡчевистым зознанемъ своим ствердили и умоцнили.

И просил Хведко Демкович, абы тоє добровольное зознанє тог[о] Стецка было записано, што єсть записано.

140 // № 220. Справа Іакуба Слусара Станиславовича в року тисіах шєстсот .л.с [36] миѣца гєнѣвара .кд̄. [24] днїа.

Прєдъ нами, вріадам мєсцьким вижєвским, міановистє Іацьком Корєчком, Миском Даниловичєм и Іаном Щастновичєм, бурьмистрами, и при Трохими, присіажном, Демков[ичу].

Ставши ѡчевистє, Васко Низ, мєщанин вижєвский, поспол из жоною своєю созналъ тыми словы,

иж-єм предал крунътъ свои власныи, никому ни в чєм не заведєныи, то єсть полморка з будованєм ѡбмєж Савки Пархомовича, а з другое стороны Грица Надьворниковича, Іакубови Слусару, мєщанину вижєвском, за пєвную суму пеніазєи злотыхъ пїатдєсїат личбы полское, жонє и потомком єго на вечност.

Волно Іакубови тым крунътом, іако своим, шафовати, продати, и дати, и даровати, и ку налипъшєму своєму пожитку своєму (!) ѡборочати ведьлє подобанїа своєго.

140 Ѡ што просил Іакубъ, абы му тоє зєзнанє было записано, зв. што и ѡдєржалъ. //

№ 221. Справа Пєтра Гарасимовича в рокъ ахлс [1636] миѣ гєнѣвар̄ кд̄ [24] днїа.

Прєдъ нами, вріадам мєсцьким вижєвским, Іацьком Корєчкомъ, Мискомъ Даниловичєм, Іаном Щастновичєм, бурьмистрами, и при Трохими Демковичу, присіажном.

Ставши ѡчевистє, Лєвько Гарасимович, мєщанин вижєвский, поспол из жоною своєю созналъ добровольнє до книгъ нинєишихъ мєсцькихъ вижєвскихъ тыми словы,

иж-єм предал крунътъ свои власныи, никому ни в чєм не заведєныи, то єст ѡтчизну мою, ктора на мєнє приналежала, братови своєму Пєтрови Гарасимович[у], мєщанину вижєвскому, жонє и потомком єго на вечност, то єст за суму пеніазєи злотыхъ двадьцат, которыи лежачии межами ѡбмєж Степана Кузмича, а з

другое стороны мене самого, а конъчесе до реки, *от* дороги и улицы Волеѣское, то *ест* полморька и полчверти морка Салунего. //

141

Волно *будет* Петрови, брату моему, тымъ крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипъшему *пожитку* своему *оборочати* ведъле свого [подобаніа]¹.

Ѡ шъто просиль Петръ, абы му тоє *очевистое* зезнане было приніато и до книг записано, што и *одержал*.

Писанъ у Вижевѣ року и днѣя, вышѣи поменѣного. ∞

№ 222. Справа Васка Куцика Либковича в рокъ **ахлс** [1636] марца днѣя **і** [10].

Пред нами, вradoм мѣским вижевским, мѣановистѣ Іацьком Коречком, Миском Данилович[ем] и Іаном Щастновичем, бурьмистрами, и при Трохими Дѣмкович[у], присіажном.

Ставши *очевистѣ*, Іванъ Козорезикъ, мѣщанин вижевский, поспол из жоною своею созналъ до книг нинѣиших мискихъ вижевских тыми словы,

иж-ем предал крунътъ свои власныи, ни в чѣм никому не заведеныи, чверть морка Васкови Куцикови, мѣщанину вижевскому, лежачю *обмеж* Хведка Коваліа, а з другои стороны *от* ставу и волок миских, а кончесе под рику прозвиском На Заліадъниччю, за певну суму злотыхъ полосма // монеты полское, ему самому, жонѣ и потомкам его вечными часы, *отдаліаючи* ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

141
зв.

Волно Васкови, и жонѣ, и потомком его тым крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипъшему *пожитку* своему *оборочати* ведъле свого подобаніа.

Ѡ шъто просиль Васко, абы му то было записано, што и *одержаль*.

№ 223. Справа Марка Мисковича року **ахлс** [1636] марца днѣя **сі** [16].

¹ Пропущене слово

Предъ нами, вріадом мѣстцьким вижевским, Іацком Коречком, Іаном Щастновичем, Миском Данилович[ем] и при Трохими, присіажном.

Ставши очевистѣ, Миско Ковал, поспол из жоною своєю Марєю доброволне зезналъ,

иж-м предал крѣнть свои власныи, никому ни в чем не заведеныи, то *єст* полморка альбо огородъ, лежачии обмѣж Іацька Лозька, а з другои стороны в конецъ морков мѣстцьких, а в голов огорода Коречка, а конъчисѣ по рекѣ. То *єст* сынови своємѣ Маркови за пелну суму пеніазеи золотыхъ двадцат и пѣат злотых.

142

Волно будѣ // Маркови тым крунтом, іако своим, шаповати, предати, и дати, и даровати, и ку пожиткови своєю оборочати ведъле свого подобаніа.

О шъто просил Марко, абы му тоѣ зезнанѣ было записано до книг, што *єсть*. Писано у Вежви року и дніа, звышь міанованого.

№ 224. Справа Семѣна Кузмич[а] року ахлс [1636] марта дніа ка [21].

Предъ нами, вріадом мѣстцьким вижевским, міановистѣ Іацьком Коречком и Іаном Щастновичем, Миском Данилович[ем], бурьмистрами.

Ставши очевистѣ, Іацько Печка, мещанин вижевский, поспол из жоною своєю сознал,

иж-ем предал крунть свои власныи, ни в чем никому не заведеныи, то *єст* другую полморка з будованѣм, іако в запису *єсть*, полморка *єсть* сознана и записана, то *єст* моркъ целыи, іако се в себе маѣт, Семѣнови Кузмич[у], жонѣ и потомком его за певну суму злотыхъ двадцат. А обмѣж Игната Куньчич[а], а з другои строны Кузмы Дунчика, // што ценит всеи сумы за моркъ целыи злотыхъ сорокъ. А конецъ того морку отъ выгонъ, которыѣ подъле рѣчки Березницы, а починасе одъ дороги, котораіа идѣт межи подварки Ковалевич[а].

142
зв.

Волно Семѣнови тым крунтьом, іако своим, міановистѣ продати, и дати, и даровати, и ку налепъшѣму пожитку своєю оборочати ведъле свого подобаніа.

Ω шьто просил Семень, абы му тоє зезнанє было приніато и записано, што и одержал.

№ 225. Справа Хведуна Семенович[а] в рокъ ахлс [1636] мартъ дніа .кз. [27].

Пред нами, вріадом мєстцьким вижевским, Іацьком Корєчком, Миском Данилович[ем] и Іаном Щастнович[ем], и при Трохими, присіажном, Дємкович[у].

Ставши ѡчевистє, Полажка Іацькова Лакотиха сознала доброволно, // не будучи ни ѡт кого примушоною, до книг тыми словы, иж-єм продала крунтьт свои власныи, ни в чєм никому не заведєныи, то єст полплеца ѡбмєж Васка Гонъчека, а з другое стороны мєнє самое, Хведунови Семеновичу Горщарєви, жонє и потомком єго на вєчностъ за пєвну суму пєніазєи за злотых дєсіат монєты полское.

Волно Хведкови тымъ крунтьтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишшому пожитку своему ѡборочати ведлє свого подобаніа.

О шьто просил Хведко, абы му тоє зезнанє было записано до книг, што и одержаль.

№ 226. Справа Хаскєліа жида Есиповича в рокъ ахлс [1636] мѣ июніа ів [12] дніа.

Прєдъ нами, вріадом мєсцьким вижевским, // міановистє Іацьком Корєчком и Іаном Щастновичем, бурьмистрами, и при Трохими Дємковичу, присіажном.

Ставши ѡчевистє, Пєтръ Валєнтович, мєщанин вижевский, поспол из жоною своєю Ѡксьицкою сознали доброволнє и, не будучи ни ѡт кого примушоными, по доброи воли своєи до книг мєсцькихъ нинєишихъ тыми словы,

иж-єм пѣстив за долгът свои власныи, набытыи з жоною своєю Ѡксьицкою, злотыхъ ѡсмьдєсіат и піат золотыхъ монєты полское дом мои власныи, ни в чєм никому не заведаныи, іако се

143

143
зв.

в себе маєт, стоіаючи *обмѣж* Матѳеіа Шѣвца, а з другое стороны *от* улицы Загорскои, а конъчесе поповъ крунѣтъ о плеча третины, зо всѣм Хаскелеви Есиповичу, жони и потомком его на вечность, *отдаліаючи* ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

144 Волне Хаскелеви тым крунѣтом або домом своим продати, и дати, и даровати, и ку налипь//шому пожитку своему оборочати ведъле своего подобанія.

О шѣто просил Хаскел, абы му тоѣ очевистое зезнане было приніато и записано, што и одержал.

№ 227. Справа Хаскеліа жида рокъ *ахлс* [1636] іюніа дніа .i. [10].

Предъ нами, вріадом месцьким вижевским, Іаном Щастновичем, Іацьком Коречковичем и Миском Даниловичем, и при присіажныхъ Трохими Демковичу и Пилипу Радковичу.

Ставши очевисте ку записаню до книгъ ненешнихъ месцькихъ вижевскихъ, Семен Попович поспол и¹ жоною своею сознали до книгъ тыми словы,

144 иж-есмо продали крунѣтъ свои власныи, никому ни в чем не заведеныи, Хаскелю жиду, жонѣ и потомком его, то *ест* моркъ целыи, іако се в себе маєт, збудованыи *обмѣж* Тимоша Надворника, а другое строны Іакимовое Поповичовеи, а конъчесе 3в. подъ реку, за суму пенназеи злотыхъ тридцат // монеты полское, *отдаліаючи* ближнихъ и крѣвныхъ своихъ.

Волно Хаскелю и потомком его тым крунѣтом, іако своим, шаповати, *продат[и]*, и дати, и даровати, и къ налипшѣму пожитку своему оборочати ведле подобанія своего.

О шѣто просил Хаскель, абы му тоѣ зезнане было приніато и записано, што и одержаль.

№ 228. Справа Миска Тенчика року *ахлс* [1636] мѣснаца новѣмбра .iī. [11] дніа.

¹ из

Перед нами, Іацком Коречьком, Іаном Щастновичом, Михаилом Даниловичем, вриадом мѣстским вижевским.

Ставши очевисто къ записаню до книг мѣстских вижевских, славетныи Хведко Шелестъ, мещанин вижевский, іавне и доброволне, не будучи ни *от* ког примушоным, ани намовленным, с притомностью жоны своее, зознал,

и*ж*-есми продал полпліаца, купно свое власное, правом вечистым, у Вижевѣ лежащи, Лакотинский, обмежъ тое *ж* Лакотихи з одное стороны, а Васка Гончика, славетному Михаилови Тенчикови за певную и готовую суму пѣназеи за двадцат золотых полских, ему самому, жонѣ и потомкам его вечны // ми часы, зо всѣмъ на всем, из будованем вшелакии и зо всеми пожитками, ниче^г[о] с то^г[о] на себѣ и на потомков своих не zostавуючи, так долго и широко, іако ся сам¹ в собѣ таа полпліаца пререченаа в межах своих маєт.

145

Волно ему будѣт мѣти, держати, и спокоине уживати, и пожитков своих привлащати, и ку налелшим пожитком своим ѡборачати, ѡтдати, продати, и, іакналепии розумѣючи, шаповати.

И просил, абы тое очевистое зезнане было записано, што естъ записано. ∞

№ 229. Справа Хведка Ништа рокъ ахлс [1636] мѣсцаца новембра .ai. [11] дня.

Перед нами, іацком Коречьком, іаном Щасновичем, Михаилом Даниловичем, вриадом бурмистровским мѣстскимъ вижовским.

Ставши очевисто къ записаню до книг мѣстских вижовских, славетнаа Мелаха Марциновна Кондратоваа, низеваа мещанка вижовскаа, іавне и доброволне, не будучи ни *от* кого примушонаа, ани намовленаа, с притомностью сына свое^г[о] зознала,

и*ж*-есми продала купно мужа мо^г[о] небожчика, то ест полпліаца правом вечистым у Вижевѣ, лежащи обмежъ

¹ сама

145
зв.

Павлената з одное стороны, подле реки з другое стороны, славетному Хведкови Ништови, мещанинови вижовскому, за певную и готовую суму пѣназеи, за ѡсмь золотых полских, ему самому, жонѣ и потомком его вѣчными часы зо всѣмъ на всем и зо всеми пожитками, ничог с тог на себѣ и на потомков своих не zostаву // ючи, так долго и широко, яко сама ¹собѣ таа преречонаа полплица мает.

Волно ему будет с потомками своими мѣти, держати и спокоине уживати, ѡтдати, продати, и пожитков своих привлащати, и къ налепъшому пожиткови своему ѡборочати, и, яко налепии розумѣючи, шаповати.

И просил, абы тое ѡчевистое зезнане еѣ было записано, што *ест* записано. ∞

№ 230. Справа Хаскеліа жида Есиповича, мещанина вижевского, рокъ ахлс [1636] мис ноабра дніа і [10].

Предѣ нами, вріадом месцьким вижевским, міановите Іацьком Коречком, Іаном Щесновичем, Миском Даниловичем, бурмистрами, и при Трохими Демковичу, присіажном.

Ставши ѡчевисте, іавне, доброволне, не будучи ни ѡт кого примушоньм, Юхим Скучко, мещенинѣ вижевский, поспол из сыном своим Мартыном сознал до записаніа книгъ в те слова,

146

иж-есми продал крунѣтъ свои властныи, ни в чѣм никому не заведеныи, купно // свое власное, то *ест* часть плеца, лежачую ѡбмѣж Есипа жида з одное стороны, а з другое стороны Лукіана Давидовича, а конѣчисіа по крунѣтъ Есипа жида, Хаскелю жиду, жоне и потомком его навечно за певну суму грошеи злотыхъ за петнадцат монеты полское. А такъ широко та четверть плеца, іакои в себе мает.

Волно ему будет, жонѣ и потомком его тым пречоньм² полплец крунѣтом, іако своим, шаповати, ѡтдати, продати, и

¹ Пропущено приименник *в*

² преречоньм

даровати, и къ налипшому пожитку своєму оборочати ведъле своего подобаніа.

О што просил Хаскел, абы му тоє зезнанє было приніато и до книг записано, што и одержалъ.

Писанъ у Вижви року и днїа, выш поменонего. //

146
зв.

№ 231. Справа Ивана Лавришевич[а] року ахлс [1636] миѣ ноабра днїа і [10].

Пред нами, вріадам мѣстцьким вижевским, Іацьком Коречком, Іаном Щастновичем, Миском Даниловичем, бурмистрами.

Ставши очевистє, іавнє, доброволнє, нє будучи ни *от* кого примушоным, славетный Улас Деменич, мещанин вижевский, доброволнє сознал,

иж-ѣм предал шостую часть волоки на врочиску Залїадничу Ивану Лавришевичу, мещанину вижевскому, жонє и потомком его на вечность, лежачаю¹ обмеж Терешка, а з другое стороны Андреїа Деменич, одъ стєны мѣстцькое морков, а кончєсє по стєну застѣнковую *от* границъ Мизовское, такъ долго и широко, іако сє ма² в себе, за певную суму золотых *пїать* личбы полское.

Волно будєт Ивано³, *от*далїаюч[и] сыны свои и жону // с тым крунътом, третиною волоки, властнє, іако своим, шаповати, продати и даровати, и къ налипшому пожитку своєму оборочати ведъле своего подобанїа.

Што просил Иван, абы тоє зезнанє было приніато и до книг записано, што и одержалъ.

147

№ 232. Справа Хведка Демидович[а], прозвиском Нишъта, року ахлз [1637] фєвралїа .vi. [12] днїа.

¹ лежачую

² маєт

³ Иванови

Предъ нами, вриадом месцьким вижевским, мianовите Іаном Щастновичем, Миском Данилович[ем], Шимонем Борковским, наместником Іацька Коречка, и при Трохиме Демкович[у], присіажном.

147 Ставши очевисте, іавне и доброволне, не будучи ни от
3в. кого примушоным, Коньдрат Павлович доброволне созналъ до книг ненеиших местцьких // вижевскихъ в те слова посполъ и жоною своею,

иж-ем предал крунъть свои властныи, никому ни в чем не заведеныи, полплеца з будованем, іакое маєт в себе, Хведкови Демидовичу, мещанину вижевскому, обмеж Васка Гончика, а з другое стороны самого того ж Хведька, а кончисе по рику, за певную суму пеніазеи злотыхъ пiатнадъцать монеты полское, ему самому, жоне и потомком его вѣчными часы отдаліаючи ближних, крєвнихъ своихъ.

Волно Хведкови тем крунътом шаѡовати, продати и дати, и даровати, и к налиишему пожитку своему оборочати ведъле своего уподобаніа.

148 О што просил Хведко, абы ему тоє // зєзнанє было приніато
и до книг записано, што и записано.

Писан у Вижви року и днiа, вышь мianованого. ∞

№ 233. Справа Анъдреіа Іармоловича року ахлз [1637] миѣ февраліа днiа .vi. [12].

Предъ нами, вриадом месцьким вижевским, Іацьком Коречком, Миском Данилович[ем], Іаном Щастновичем и при Трохими Демковичу, присіажном.

Ставши очевисте, іавне, доброволне, не будучи ни от кого примушоным, Іаким Маркович, мещанинъ вижевский, поспол (!) жоною своею Любкою сознал до книг нинеиших тыми словы,

148 иж-ем предал крунъть свои властныи, никому ни в чем не
3в. заведеныи, то єсть часть морка обмеж самого того Анъдреіа, а з другое стороны мене самого, Іакима, починаєтси от дороги вижевское, а конъчисе по стену // волостную, долго и широко, іакое се маєт в себе, Анъдрєєви Іармолович и Иванови Наумович,

зіатеви ихъ, за певную суму пеніазеи злотыхъ ѿсмьнадьцат личбы полскоє, ѿдаліаючи самог[о] себє, жону и потомки моє.

Волно Аньдрєєви тым крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и к налишному пожитку своєму ѿборочати ведле уподобаніа свого.

Ѿ што просил Аньдрєи, абы єму тоє зезнанє было приніато и до книг записано, што и ѿдержал.

Писан у Вижви року и дніа, выш поменого¹.

№ 234. Справа Ивана Наумовича року ахлз [1637] мис ѿєвраліа дніа .vi. [12]. //

149

Пред нами, вріадам мєсцьким вижєвским, Іацьком Корєчком, Миском Данилович[ем], Іаном Щастновичем, и при Трохими Дємкович[у], присіажном, и Пилипу Радькович[у], вріадам спєлным мєстцьким вижєвским.

Постановившиє ку записаню книг мєстцьких вижєвских, Аньдрєи Іармолевич поспол из жоною своєю доброволне сознал, нє будучи ни ѿт кого примушоным, тымы словы,

ижъ ѿтець мои, небожчикъ Іармол, славное памєти, приніал в дом свои Ивана Наумовича себе за зіатіа, давши му дочку свою за малжонку, на имє Васю, и по смєрти своєи, дєи, даровал дочку свою и зіатіа свого Ивана Наумовича вѣчными часы половицю добрь своих, которые єму належат докумєнтами и записами сознаными, іакъ лежачу, такъ и рухому, крунъты, морки, застѣнъки, плєци, будованіа, що илє (!) мало приналежати мнє, а половицю ѿставил // мнє, сынови своєму Аньдрєєви, на што іа, Аньдрєи, по смєрти небожчика, ѿтца мого, сознаю и подаю половицю добрь своих, іакъ² лежачихъ, так и рухомахъ, що илє (!) належит ѿт небожчика ѿтца мого мнє, такъ и зіатеви моєму а Иванови.

149
зв.

Волно Иванови тою половицею, добрами, лежачими зде, илє (!) єст, застѣнъки, морки, плєци и будунъки на них, продати,

¹ поменєного

² Закреслено “рухом”

и дати, и даровати, и ку налишному пожитку своєму оборочати, жонє и потолком его вѣчными часы.

150 **Ѡ** шьто просил Иван, абы тоє очевистое зезнанє аньдреево, швакра его было приніато и до книг записано, што и одержалъ. //

№ 235. Справа Сємена Кузмича року **ахлз** [1637] мисца марта дня **.а.** [1]

Предь нами, вріадом мєсцьким вижевским Іацьком Корєчком, Миском Данилович[ем], Іаном Щастновичем, бурьмистрами, и при Трохими Дємкович[у], присіажном.

Ставши очевистє, Макар Хотабич поспол и[з] жоною своєю сознали до книгъ нинєишихъ тыми словы,

иж-ем продал крунътъ свои властныи, никому ни в чєм не заведеныи, то *єсть* полморка ѡбмєж Прокопа Гарасимовича, а з другое стороны Луція Приходовича, поченасіа ѡ стєны морковое, а коньчєсє по морки Кузмич. Зо всѣм, іако сє в себе маєт, Сєменови Кузмич[у], жонє и потолком его за пєвную суму пѣніазєи золотыхъ ѡсмьнадьцат монєты полское, ѡтдаліаючи ближнихъ и крєвнихъ своих.

Волно Сєменови тымъ крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишєму пожитку своєму оборочати вєдълє свого подобаніа.

150 **Ѡ** шьто просил Сємен, абы єму тоє сознаниє было зв. приніато и до книгъ записано, што и одержал. //

№ 236. Справа Романа Мистковича Сыновчєвич[а], року **ахлз** [1637] миѣ марта дня **.а.** [1]

Предь нами, вріадом мєстцьким вижевским, Іацьком Корєчком, Миском Данилович[ем] и Іаном Щастновичем, и при Трохими Дємкович[у], присіажном.

Ставши очевистє, Хаскєль, жидь, поспол и[з] жоною своєю сознал до книгъ нинєишихъ тыми словы,

иж-ѣм продал крунѣтъ свои властныи, ни в чѣм никому не заведеныи, то *єст* моркѣ ѡбмѣж Тимоша Надѣворника, а з другои стороны Іакимовои Поповичовеи, а конѣчєє по реку, а поченасє *от* дороги Мацєєвскоє, Романови Мистковичови, жонє и потомком єго на вечность за певну суму злотыхъ тридцат монєт полскоє, *отдаліаюч[и]* *от* ближнихъ, крєвныхъ своихъ.

Волно Романови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишому пожитку своему ѡборочати.

О шѣто просил Романѣ, абы єму тоє // сознанє было приніато и до книг записано, што и ѡдержалѣ. 151

Писан у Вижви року и дніа, вышѣ поменоного. ∞

№ 237. Справа Лєсіа Коваліа року **ахлз** [1637] мисца¹ марта дніа **.а.** [1]

Прєд нами, вріадам мєстским, Іацьком Корєчком, Миском Данилович[ѣм] и Іаном Щаснович[ѣм].

Ставши ѡчевистє, Лавринѣ Щасновичѣ поспол и[з] жоною своєю сознал до книг тыми словы,

иж-ѣм продал крунѣтъ свои властныи, никому ни в чѣм не заведеныи, то *єст* чвєртѣ морка ѡбмѣж Анѣдрея Москаліа, а з другое стороны Іана Щаснович[а], в рочиском у морка часть *от*чизны своєи Лєсєви Михнович[у], жонє и потомком єго за певну суму золотыхъ шєст монєт полскоє, *отдаліаюч* *от* ближних, крєвнихъ своихъ.

Волно Лєсєви тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишому пожитку своему ѡборочати.

Што просил Лєсѣ, абы єму тоє сознанє было приніато и записано, што и ѡдержал. // 151 зв.

№ 238. Справа Сачка Дунѣчик[а] року **ахлз** [1637] мисца марта дніа **.а.** [1]

¹Пропущєне титло

Пред нами, вріадом мѣстцьким вижевским, Іацьком Коречком, Миском Данилович[ем] и Іаном Щастнович[ем], и при Трохими Дѣмкович[у], присяжном.

Ставши очевистѣ, Іарош и Кузма Дунецъ сознал до книг тыми словы,

иж-ем продал брату своему Сачкови ѡсмую часть морка ѡбмѣж Кузмы Сѣндикович[а], а з другои стороны самого того ж Сачка, на Заліадъничю, ѡт стины волоснои, а коньчисе под реку, іако се маєт в себе за певную суму золотых ѡсмъ монеты полское, ему самому Сачкови, жони и потомком ег[о], ѡтдаліаюч[и] дѣти свои, жону.

152 Волно Сачкови, жонѣ и потомком его тым крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, // и ку налишому пожитку своему ѡборочати.

Ѡ шьто просил Сачко, абы тоѣ сознанѣ было приніато до книг и записано, што и ѡдержалъ. ∞

№ 239. Справа пана Іароша Нециѣвича в рокъ аѣлз [1637] мѣца марьца а [1] дніа.

Передъ урядом мѣсцьким вижовским, Іацьком Коречкомъ, Іацьком¹ Щасновичом, Миском Даниловичом, присяжным Трохимѣ Дѣмкович[у].

152 3в. Становившисе очевисто ку записаню до книг, пан [Ріадан] Хотивелскии сполен из панѣю малжонкою своею Марушкою Валентиновною. Чинимо іавно и визнаваѣм тым нашим вечистым записом и доброволнымы // каждому, кому бы того потреба вѣдати.

Теперь и на потом будучого вѣку людемъ, иж-ба для лѣпшого своего пожитку и вихованіа своего продал єсми вѣчность пѣну Іарошови Нециѣвичови и малжонце его, потомком его, часть свою власную дедичную в Хотивлю, волную, ни в чим никому не заведеную, ани жодним записом никому не записаную

¹ Очевидно, мало бути Іаном.

и ѿд брати моих ѿддилену, ему самому, малжонце и потомком зо всѣм правом и зо всѣми пожитками, до той части належачими назваными именем, с полми, и з сыножатми¹, и дубровами, и з лесами, и зо пчолами, и з деревом бортным, и ничего на себе не ѿставуючи, ани на потомки // свои, за певную и готовую рукоданую суму грошей, за золотых полских ѿсмадеснат, которую суму пѣеи сполна руками своими власными ѿд[личиль]², и до рукъ своих ѿдобралем, и на потребу свою ѿбѣрнулем по ѿдѣбраню той сумы зараз того ж часу [суму]³ сию подаю и поступаю, и поступил есми пану Іарошови Нециевичови и потомком его так, іако се вышѣ поменило.

И просил пан Іарош Нециевич, абы то было до книг приято и записано, што ѿдержал.

Писан у Выжви року и дня, выш менованого.

№ 240. Справа Іароша Васкович[а] Забѣлич[а] року ахлз [1637] мс⁴ дня .кз. [27]

Предѣ нами, вріадом мѣстцьким вижевским, Іацьком Коречком, Миском Данилович[ем], Іанѣ Щаснович[ем], бурмистрами, и при Трохими Дѣмкович[у], присіажном.

Ставши ѿчевистѣ, Хведко Ковал поспол и жоною своею Ганною доброволне сознали, не будучи ни ѿт кого // примушонными, тыми словы,

иж-ем продали крунѣть свои властныи, никому не⁵ в чем не заведенныи, то ест чверть морку, на Заледнѣчю лежача, ѿбмѣж Миска Данилчич[а], а з другои стороны Лотвиновои, а коньчисѣ подѣ рѣку вижевскую ѿт стѣны волосной, Іарошеви Васковичу Забѣлич[у] за певную суму пѣніазеи золотыхъ за двадцат.

¹ синожатми

² Нерозбірливо написано шість літер

³ Нерозбірливо написано одне слово

⁴ Немає назви місяця у пам'ятці

⁵ ни

Волно будет Васкови, жонѣ и потомком его, с которою сплодил, из жоною своею Васею, отдаліаю тихъ потомков небожчика Дмитра Дунъчека, бывшего мужа еи, бо за власную суму и набыте себе купил, которым вышъ помененым особам и потомком ихъ назначоныи тыи крунътом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишшому пожитку своему оборочати вѣчными часы.

154 **Ω** шьто просил Васкович іарошъ, // абы тоє очевистое сознанє было приніато и до книгъ записано, што и ѿдержал.

Писан в Вижви року и дніа, вышъ поменоного.

№ 241. Справа Хведька и Куцевича Коваліа року ахлз [1637] мар дніа .кз. [27]

Предъ нами, вріадом мєстцьким вижевским, Іацьком Корєчком, Іаном Щастновичем, Миском Данилович[ем], и при Трохими Дємкович[у], присіажном.

Ставши очевистє, іавнє, доброволнє, не будучи ни ѿт кого примушоною, Гапъка Лисовна сознала до книгъ мєстцьких вижевских тыми словы,

154 ежъ іа, маючи по мужу своем небожчику Трохими, іакъ
зв. лежачє, такъ и румую¹, дєи, добръ наших набытыхъ, которые мнє ѿказал ѿстатнею волею своею, которому и іа часу теперешного мужєви своему второму, Хведькови, и потомкови его ѿказую // и дарую всѣ добра свое, набытия своего властного з мужєм своим небожчиком, то єст полплєца з будованєм, іако сє в себе маєт, ѿбмєж Івана Козорезика, а з другое стороны Лєвошєвича, чвєртъ на Залєдничю ѿбмєж Іароша Забєлича, а чвєртъ другаіа ѿбмєж Васка Куцика там же на Залєдничю, застѣнокъ, прозвиском Сопловский, часть, котораа правом належит мнѣ и мужєви моему небожчику Трохиму, тєды половица того застѣнку мужєви моему Хведькови, а половицу дѣвѣрєви моему Иванови Козорезикови, которые єє мужъ мои небожчик ѿказал

¹ рухомую

братови своєму Хведкови, которому-то іа мужєви своєму Хведкови и потомкови єго тыи крунѣть дарую вѣчными часы.

Которому // то волно *будет* тыє добра себе ку пожитку оборочати, продати, и дати, и даровати, и на свои пожиток добрыи оборочати вѣчными часы. 155

Ѡ шѣто просил Хведко Ковал, абы єму тоє сознанє жоны своеє было приніато и до книгъ записано, што и *одержал*.

№ 242. Справа Радѣка Мисковича Слусара року *ахлз* [1637] мар дніа .лї. [30]

Предѣ нами, вріадом мѣстцьким вижевским, меновите Іацьком Коречком и Іаном Щастновичем, Миском Даниловичем, бурмистрами, и при присєжныхъ Трохими Демковичи и Пилипу Радковичу.

Ставши очевистє, волно Ковал Михнович, мещанин вижевский, с потомством своим и з жоною сознали до книг тымы словы,

и ж-ем продал крунѣть свои властныи, ни в чем никому не за // веденыи, то *єст* чверть морка, лежача *обмеж* Стецевича Семєна, а з другое стороны Коваліа Яцковича, конѣчисє по рѣку Берєжницю, іако сє в себе маєт Радкови Мисковичу Слусаровичу, мещанину вижевскему, жонє и потомком єго за певную суму пѣніазєи злотых тридѣцат, личачи в кождыи злотыи по гроши .л. [30]. 155
зв.

Которым крунтом, вышѣ поменоным, волно *будет* Радку шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишому пожитку своєму оборочати жонє и потомком єго вѣчными часы.

Ѡ шѣто просив Радко, абы му тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што и *одержал*.

Писанѣ в Выжви року и дніа, выш поменоноз[о]. // 156

№ 243. Справа Радѣка Слусара року *ахлз* [1637] мар дніа .лї. [30]

Пред нами, вріадом мѣстцьким вижевским, меновите Іаном Щастновичем, Миском Данилович[ем] и Семєном

Кузмич[ем] на мѣстцу Іацька Коречка, и при Трохими Демкович[у] и Пилипу Радкович[у], присежныхъ.

Ставши очевисте, Семен Матвеевич из сыном своим Аньдреем сознали до книг ненеиших мѣстцьких вижевских тыми словы,

иж-ем продалъ крунѣтъ свои властныи, ни в чем никому не заведеныи, то *ест* полморка, а полморка Семенови Лапчичу обмеж самого Радка, а з другои стороны Семена Лапчича, то *ест* моркѣ целыи, половица морка мнѣ, Радку, а половица морка Семену Лапчичу, починае *от* дороги вижевское, а кончисе по реку Вижевскую, іако се мает в себе, то *ест* за морком сеножат, за певную суму пѣніа // *зеи* злотыхъ за десіат монеты полское Радкови Мѣстковичу, жоне и потомком его на вечность.

156
зв.

Которым полморком тым крунѣтом, выш назначоныи, волно Радкови *будет* продати, и дати, и даровати, и кому хотечи *отдати*, ему самому и жоне, и потомком его на вечность.

Ѡ што просив Радко, абы ему тое сознание было приніато и до книг записано, што *ест*.

Писан у Вижеве року и дніа, вышѣ помененого.

№ 244. Справа Сачка Михнович и жи[да]¹ ншего² Хаскеліа року **ахлз** [1637] .л. [30] дніа.

Предѣ нами, вріадом мѣстцьким вижевским, Іаном Щастнович[ем], Миском Данилович[ем] и Семеном Кузмич[ем] на мѣстцу Іацька Коречка. //

157

Ставши очевисте, Іліашъ Быкунович, мещанин вижевский, поспол и жоною своею сознали до книгъ мѣстцьких вижевских тыми словы,

иж-ем продали крунѣтъ свои властныи, ни в чим никому не заведеныи, то *ест* полморка целого, іако се мает в себе, лежачии обмеж самого Сачка, а з другои стороны Юехима Горщара, лежача обмеж рѣжници стѣны або дороги Подварковой, а кончисе по

¹ Пропущені дві літери

² нашего

стину волосную, іако се маєт в себе, за певну суму п'їніазеи золотыхъ двадцат монеты полское Сачкови Михновичу, жонѣ и потомком его.

Волно будет Сачкови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишому своему пожитку оборочати вѣчными часы.

Ѡ што просив Сачко, абы ему тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што и одержав.

Писан у Вежви року и днїа, вышѣ поменого. //

157
зв.

№ 245. Справа Юрка Кунѣчич[а] Ковалїа рок ахлз [1637] миѣ сєї днїа .а. [1]

Предѣ нами, вріадам мєстцѣким вижевским, Іацѣком Корєчком, Іаном Щасновичем, Миском Даниловичем, и при Трохими Дємковичу, присїажном, вріадам зупевным мєстцѣким вижевским.

Ставши очевистє, Іацѣко Печка поспол из сєстрою своєю Ѡгапкою и малжонками своими доброволне сознали до книг нинєиших тыми словы,

иж-єхѣми продали крунѣтъ свои властныи, ни в чєм никому не заведєныи, то єст плєць цѣлыи, лежачи[и] на Загорє обмєж Воицєха Щасновича, а з другои стороны Кокоцовщины, іако се ма в себе, у конєць города панского, Юркови Кунѣчич[у], жонѣ и потомком его за певну суму п'їніазеи золотыхъ // за злотыхъ двадцат монѣты полское, Ѡтдалїаючи ближних своих, крєвныхъ.

Що волно будет и єст Юркови тымѣ крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати вѣчными часы.

Што просив Юрко, абы му тоє сознанє было приніато и записано, што єст.

158

№ 246. Справа Васка Глѣбковича рокѣ ахлз [1637] миѣ сєї днїа .а. [1]

Пред нами, вріадам мєстцѣким вижевским, Іацѣком Корєчком, Миском Данилович[єм], Іаном Щаснович[єм], и при

Трохими Демкович[у], присіажном, вріадам спелным мѣстцьким вижевским.

Ставши очевисте, Мартинъ Оксютич поспол из жоною своєю сознали до книгъ тыми словы,

158
зв.

иж-есми продали крунѣть свои властныи, ни в чем никому не заведеныи, чверть п'леца обмеж Ониска Сарабаіа, // а з другои стороны самого себе за певную суму п'ніазеи золотыхъ за п'ят Васкови Глѣбковичу, жонѣ и потомком его, отдаліаючи ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

О шѣто просиль Васко, абы му тоє сознає¹ было приніато, што *ест*.

Што волно Васкови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати вѣчными часы.

Што просил Васко, абы ему ему (!) тоє сознане было приніато и записано, што *ест*.

№ 247. Справа Мартина Ивчениата року ахлз [1637] мес сен дніа .ѣ. [1]

159

Пред нами, вріадам мѣстцьким вижевским, Іацьком Коречком, Іаном Щастновичем, Миском Даниловичем, бурмистрами, и при Трохими Демковичу, присіажном. //

Ставши очевисте, Іацько Лиликович поспол из тещею и жоною своєю сознали до книгъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словы,

иж-есми дали отчимови своему Мартинови чверть крунѣту морку, лежачого обмеж Савки Пархомовича, а з другои стороны мене, Іацка Лиликовича, от дороги Вижевскои, а коньчисе по стену морковую, у конецъ крунѣту пана Іана Зимницкого, іако се в себе маєт, а то *ест* золотыхъ шестъ напротив ку долгу золотыхъ .ѣ. [6], што-м был есми ему винен, и вола за своим неопатрным (?) его власного с'тратив есми, за што все даю чверть морку ему вѣчными часы.

Которому-то Мартинови, отчимови своему, волно будет тым крунѣтом, іако с'воим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку оборочати на вѣчность.

¹ сознане

Што просив Мартин, абы ему тоє сознанє было приніато и записано, што *єст.* // 159 зв.

№ 248. Справа Павла Борисович[а] в року **ахлз** [1637] мис декабр¹.

Предь нами, вріадам мѣсцьким вижевскимъ, Іацьком Коречком, Іаном Щастновичем, Мискомъ Даниловичем, и при Трохими Демкович[у], присіажном.

Ставши очевистє, Иван Карпович Пукаликъ, мещанинъ вижевский, поспол из жоною своєю доброволне сознали, ни *от* кого не будучи не примушоные², до книгъ нинєиших мєсцьких вижевских тымы словы,

иж-ехмы продали крунтьъ свои власныи, ни в чємъ никому не заведенныи, то *єст* шєста част плеца *обмеж* Тимоша Пукала, а з другои стороны Дрывалєвои (?), а коньчисє по рику, Павлови Борисовичу, мещанину вижевс // кому, за пєвную суму пѣнїазєи золотыхъ шєст монѣты полское, ему самому, жонѣ и потомком его вѣчными часы. 160

Которому волно *будєт* тымъ крунтьомъ, іако с'воим своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку своему *пожитку* оборочати.

Ѡ шьто просил Павло, абы ему тоє сознанє было приніато и записано, што и *єсть.*

№ 249. Справа Радька Мисковича Слусара року **ахлз** [1637] мї декабра .в. [2] днїа.

Предь нами, вріадам мѣсцьким вижевским, Іацьком Коречком, Миском Даниловичем, Іаном Щастновичемъ, и при Трохими Демковичу, присіажном.

¹ Без дати

² Очевидно, не будучи примушоные

Ставши очевисте,¹ Иван Пукало сознав до книгъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словы,

160 иж-ем продав крунѣть свои властныи, тоест третина
3в. морку обмеж самого Радька, // а з другои стороны того ж Тимасша за певну суму золотыхъ шест, а до того ж и четверть волоки в той же сумѣ. А четверть волоки обмеж мене самого Радка, а з другои стороны того ж Тимасша, где ли и ест належачое до той волоки, іакъ в полю, такъ и в сеножати, Радкови Мискович[у], жонѣ и потомком его на вѣчность, все тое за злотыхъ шест.

Которому волно ест и будет тымъ крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати вѣчными часы, и ку своему пожитку оборочати.

161 Што просив Радько, абы ему тое очевистое сознане было
приніато и до книгъ записано, што ест. //

№ 250. Справа Аньдрѣія Юшъкович[а] року ахлз [1637] мис декабра .Ѣ. [2]

Предъ нами, вріадом мѣсцьким вижев'ским, Іацьком Коречком, Миском Данилович[ем], Іаном Щастновичем, бурмистрами, и при Трохими Демкович[у], присіажном.

Ставши очевисте, Іаким Маркович поспол и[з] жоною с'воею Любкою доброволне сознали до книгъ тыми словы,

иж-ехмы продали крунѣть свои властныи четверть морку на гостинци Ратенском обмеж Мисіа Данилчич[а], а по другои сторонѣ того ж Іаньдрѣія, от стины морковой коньчисе отчизна того ж Аньдрѣія, за певну суму пѣніазеи золотыхъ за осмьнадцат Аньдрѣеви Юшъкович[у], зіатеве своему, жонѣ и потомком его на вѣчность.

161 Которому волно будет тымъ крунѣтом, // іако своим,
3в. шаповати, продати, и дати, и даровати, на свои пожитокъ оборочати.

Што просив Аньдрѣи, абы ему тое сознане было приніато и до книгъ записано, што и одержалъ.

¹ Закреслено "Тимошъ"

№ 251. Справа Лаврина Щастнович[а] в року **ахли** [1638] мес феврал дня **.ві.** [12]

Предъ нами, вріадам мѣсцьким вижевским, Семенем Кузмич[ем], Иванем Порыдубским, Радком Слусаровичем, и при Власи Деменич[у], присіажном, и при Степану Кузмич[у], посполитом.

Ставши очевисте, Огапка Мариштанка, бывшаіа жона Ивана Каленикович[а], а тєраз нєишею¹ Лєсевою Ковалєвич 162 поспол из мужем своим Лєсем и дочкою своею Луцею // сознали до книг нєишихъ тыми словы,

иж-єхмы продали крунѣтъ свои властныи, ни в чєм никому нє заведєныи Лаврину Щастновичу, полторы чвєрти морку, лежачи обмєж Лаврина самого, а з другои стороны Стєцка Каленикович[а], за пєвну суму злотых пїатнадѣцат монєты полское, ѡтдаліаючи крєвныхъ своихъ близкихъ.

Волно Лавринови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему ѡборочати, жонѣ и потомков² его на вєчност.

Ѡ шѣто просив Лавринѣ, абы єму тоє сознанє было приніато и до книг записано, што и ѡдєржал.

№ 252. Справа Анѣдрѣіа Москаліа в року **ахли** [1638] мис феврал дня **.є.** [5]

Предъ нами, вріадам мѣсцьким вижевским, Семенем Кузмич[ем], Ивану³ Порыдубским, Радком Слусаровичем, бурьмистрами, и при присіажныхъ Лєсю Михнович[у], Власу Деменич[у], вріаду зупєвным мѣсцьким вижевским. // 162 зв.

Ставши очевисте, Лєс Ковал Михнович поспол из жоною своею сознали до книг нинєших доброволнє, ани ѡт кого нє примушоным, тыми словы,

¹ нинєишею

² потомком

³ Иваном

иж-ехмы продали крунѣтъ свои власныи, никому ни в чѣм не заведенныи, Анѣдрѣю Москалю, жонѣ и потомком его, то *ест* чверть крунѣту обмѣж Анѣдрѣя самого, а з другои стороны Іана Щастновича у мостка, а на врочискахъ Копечищахъ также шмат крунѣту до того *ж*, іако се в собѣ маѣт тые частки крунѣту, за певну суму пѣніазеи золотыхъ за шест личбы полскоѣ, ѿдаліаючи ближнихъ, крѣвныхъ своихъ.

Волно Анѣдрѣѣви, жонѣ и потомком его тымъ крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налишному пожит // ку ѿборочати вѣчными часы.

163

Што просил Анѣдрѣи, абы му тоѣ сознане было приніато и до книгъ записано, што ѿдержав.

№ 253. Справа Лѣвковѣи Дѣмковича Катерины Мисковны року **ахли** [1638] дніа **а** [1] гѣнвар.

Ставши ѿчевистѣ, Катерина пред нами, вріадом, Сѣменѣм Кузмич[ем], Ивана Порыдубскомь¹ и Радком Мискович[ем], и присіажными Лесѣм Ковалѣм, Уласом Дѣменич[ем], вріадом спелним, указала тастаменѣтъ мужа своего Лѣвка и просила, абы тои тастамент был взіатыи до книг вечистыхъ и писаны слово до слова, що-с мы, взравши² в тастаменѣтъ, же *ест* слушныи, с печатю мѣсцькою.

А то такъ се маѣт во иміа **Отца**, и Сына, и Светого Дѣха, стансе ку вѣчнои хвалѣ Богу всемогущому, мнѣ, рабу божому Лѣвку Дѣмковичу, ку избавленію и памѣти // вѣчнои дѣїѣ и тѣлу моему грѣшному. А *иж* мнѣ, будучи знавеженіа божого хоробою зложоным и лѣтами подошлым, будучи веже³ ближшим ку смерти, а нежели ку здоровью (!), и будучи еще за доброи памѣти и розуму спѣвного, расправуючи жону свою Катерину ѿстатнею волею своею на убогои маѣтноти⁴ моѣи и на вшѣліакихъ

163
зв.

¹ Иваном Порыдубскимъ

² Очевидно, взревши

³ Очевидно, вже

⁴ маѣтности

костодарствах¹ своих и добрах лежачихъ и рухомыхъ. Ведлугъ
обычаю правного упросилем в дом свои отца Софроніа
Спаского мѣсцького вижевского, такъ теж и вриаду мѣсцького,
напервѣи, Іацька Корѣчка, Миска Данилович[а] и Іана
Щастнович[а], бурмистровъ, и Трохима Демкович[а],
присіажного, брата своего роженного. Чиню іавно и визнаваю сим
моим тастаменьтом и записом вечистым *остатнею* волею своею:
164 напервѣи, третина // пліацу *отчизного* з будованѣм, стоіачии-с
обмѣж Трохима, брата мого роженного, на части *отчизны* моѣи
видиленѣи полморка з будованѣм, що се называѣт Подварокъ,
лежачии обмѣж Деменич[а], а з другои стороны Ивана
Жданѣвич[а]. Ползастѣнъка и полморка Пѣрчѣнъскаіа, що *єст*
набытѣ моѣ властное из жоною моѣю Катериною, в котором
року, выш назначоным, маѣт жона моіа жити до живота своего. А
по животѣ *єи* таіа третина спадаѣт на брата мого Трохима и
Тишька, братанка мого. А будунокъ на *теи* третини маѣт
належати жонѣ моѣи.

Волно *єи*, коли хотѣчи, продати и, куды хотѣчи, на свои
пожитокъ добрыи обернути и по смѣрти *єи*. Але не маѣт *єи*
нарушити до живота с того крунѣту плѣцу третины, ажъ по
смѣрти *єє* маѣт собѣ розделити полморка, що *єст* Подварокъ з
будованѣм, засежки *ѡзимины*, крунѣты, застѣнок, где *єст* мнѣ
правом належачоѣ быдло, конами, *ѡвци*, и дробіазки, шатыфанты
164 *ѡт* мала и до веліа. // Тѣды то все жонѣ моѣи, Катеринѣ, *ѡтказую*
3в. на *вѣчност*, *єи*, с которою-м набыѣ тихъ добръ.

Волно *єи* по *єє* животѣ тѣѣ добра, кому хотѣчи, *ѡтдати*,
кому будѣт воліа *єє*. А полморка Пѣрчѣнъскаіа тѣды и то до
живота *єє* маѣт собѣ спокоинѣ брати. А по животѣ жоны моѣѣ
маѣт спасти на *сѣстрѣнѣца* мого Хвеска. Але на *вѣчност* не маѣт
его продати и *тратити*, що не маѣт жона моіа Катерина жадных
трудности *ѡт* крѣвнихъ моихъ не маѣт поносити, що-м кому що
ѡтказаль *ѡстатнею* волею моѣю и кому що дав сим моим
ненѣишим доброволным тастаменьтом.

¹ Очевидно, описка.

Которыи тастаментъ умоуцнѣю и печатаю ѿстатнею волею моею. И печатан *єст* печатю мѣсцькою, що-м просила панов іакъ ду // ховного и иныхъ люди добрыхъ панов бурмистров ѿ подпис руки и ѿ притисненє печати мѣсцькою, що они на прозбу мою учинили, руки подыписали, напервєи ѿтца Софроніа, свещеника вижевского, на котором тастаменте *єст* подписана, що они, панове бурмистре, на прозбу мою вчинили руки свои подписали и печат мѣсцькую до того тастаменту казали притиснути. А хъто бы мѣль сєс мои нинєишии добровольныи тастаментъ и запис вечистыи мѣль (!) касовати або нарушити, россудитсѣа со мною предъ нелицемѣрнымъ и правдивымъ судиєю на страшномъ суди Хсѣвымъ.

165

Писанъ у Выжви року и днѣа, вышь поменєного.

№ 254. Справа Радька Мискович[а] Слусарович[а] року ахли [1638] мис апрѣл днѣа кд [24].

Предъ нами, вріадом мѣсцькимъ вижевскимъ, меновите Семенємъ Кузмичємъ а Иванємъ Порыдубскимъ, Радькємъ Мисковичємъ, бурмистрами, и при присѣажныхъ Лєсю Ковали а Власи Деменич[у]. //

165

Ставши ѿчевис¹, Ицько Бенъкович поспол из жоною своєю добровольне сознали тыми словы

зв.

иж-єхмы продали крунъть свои власныи, ни в чємъ никому не заведыи², то *єст* плєць цѣлыи, лежачии ѿбмежъ Ивана Жданєвич, а з дугои³ стороны Веремєєвои Лотвиновои за пєвну суму пѣнѣазєи золотыхъ двадцѣат монѣты полскоє. А то Радькови Мисковичу, тєраз неишєму бурмистрови, єму самому, жонѣ и потомкомъ на вєчност, ѿдалѣяючи крєвныхъ своихъ близкифъ⁴.

¹ ѿчевистє

² не заведєныи

³ другои

⁴ близкихъ

Волно Радькови тымъ крунѣтомъ, іако своимъ, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему оборочати тепер и на потом на часы.

Што просив Радько бурмистръ, абы тоє очевисте сознане того Ицька было приніато и до книгъ записано, што *єст* приніато и записано.

166

Писанъ року и дніа, вышъ помененог[о]. //

№ 255. Справа Сърѣбина Пав'лович[а] з Дубечна в року **ахли** [1638] мис април дніа .жд. [24]

Предъ нами, вриадом мѣсцьким вижевскимъ, меновите Семенем Кузмич[ем] а Иванем Порыдубскимъ, Радьком Мисковичем, бурьмистрами, и при присіажном, Власи Деменич[у], а Лесєви Ковалєви.

Став'ши очевисте, Васко Куцикъ поспол из жоною своєю доброволне сознали до книгъ тыми с'ловы,

иж-ехъмы променіали крунѣтъ с[во]и властныи з будованем, ни в чем никому не *єст* заведенныи, лежащии обмеж Грица Глѣбкович[а], а з другои стороны Васка Горщара на улици Долгои, конъчисе до плецов улици Борзов'кеи, то єсть полплєца, що *єст* на немъ будованіа зо всѣмъ на всѣмъ, а то из Сърбином Павлович[ем], которыи меніал з нами на дерево новое, которое належит до будованіа избы, и придал нам золотыхъ шєстнадѣцат сумы готовои, руками ѡтличоных, а Сърбинъ ту *ж* с'тоіачи в то *ж* слове сознал.

Которыи крунѣтом, выш помененыи, полплєца з будованем, волно Сърбинови и жонѣ его, и потомком тым крунѣтом, іако своимъ, шаповати, продати, и заминіати, и кому хотєчи ѡтдати, продати, и даровати на вечност, ѡтдаліаючи крєвных своих ближнихъ, которую мену свою вечистую // тымъ нашимъ записом нинєш ствержаєм и вечисте ѡставліаєм.

166

зв.

Ѡ шьто просив Сърбєнь, абы тоє сознане было приніато и до книгъ записано, што *єст* записано.

№ 256. Справа Семена Иванович[а] Стецевич[а] рок **ахли**
[1638] април дніа .кд. [24]

Предь нами, вріадам мѣсцькимъ вижевскимъ, Семенемъ
Кузмичем а Иванем Порыдубским, и при Трохими, Лесеви
Михнович[у], присіажныхъ, и Власи Деменичу.

Ставши очевисте, Воицехъ Кресевич поспол из жоною
своею, такъ теж и Данило Іацькович поспол из жоною сознали, а
то доброволне, не будучи ни *от* кого примушоными, тыми словы,
и ж-ехмы *обадва* (!) продали крунть нашъ властныи,
никому ни в чем не заведеныи, морка половица, четверть *каждыи*
свою зособна *обмеж* четверть Воицеа морка выпусту
167 *местцького*, а четверть Данила *обмеж* Стецька // Морозович[а], то
ест цѣлыи полморка Семенови Иванович[у] Воицеу за суму
пѣніазеи золотыхъ двадцат. А Данило за злотыхъ .ві. [12]
чинит сумы всеи золотыхъ .л̄. [30] и *піат* з накладаами.

Которыи нашимъ тым крунтьом, вышъ помененымъ, волно
Семенови и потомком его, іако своимъ, шаповати, продати, и
дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему оборочати
вѣчными часы, *отдаліаючи* крєвныхъ близкихъ своихъ.

Шьто просиль Семень, абы оныхъ сторонъ *обудвох* (!)
было приніато и до книгъ записано, што *естъ*.

№ 257. Справа Степана Вшолка Лєсничого року **ахли**
[1638] април дніа .л. [30]

Предь нами, вріадам мѣсцькимъ вижевскимъ, Семеном
Кузмичем а Иванем Порыдубским, Радьком Мисковичем,
уріадам, и Власи Деменич[у], присіажном.

Ставши очевисте, Лєвко Аньдрускович доброволне *сознал*
тыми словы,

167 и ж-емъ // *предав* Штепанови Вшолковскому Рудниску
3в. крунть свои власныи, ни в чом никому не заведеныи, то *ест*
третєну морку, лежачии *обмеж* Ивана Порыдубского, а з другои
сторони самого того *ж* Степана, по *стену* морковую *от* выпуска

воленського, за суму п'яназеи золотыхъ шест, отдаляючи крєвнихъ близкихъ своихъ, а сестра моіа ведьлугъ терьмину протокулного вырокъ учинила, а то Степанови Рудьникович[у], жонѣ и потомкомъ его вѣчными часы.

Которымъ крунѣтомъ, вышѣ помененымъ, волно Штепанови и жонѣ и потомкомъ его, іако своимъ, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку оборобочати¹ вѣчными часы

Ѡ шьто просилъ Степанъ, абы ему тоє ѡчевистое сознанє было приніато и до книгъ записано, што приніато и записано.

Писанъ у Выжви року и днѣа, вышѣ помененого. //

168

№ 258. Справа его милости п'на іароша Нецевича и его п'ни малъжоньки Палании Мотовиловѣки року **ахлїи** [1638] марьца і [10] днѣа.

Прєдъ нами, вриадомъ мѣскимъ вижовѣскимъ, а меновите Семенємъ Кузмичємъ, Радкомъ Мисковичємъ, Иванємъ Порыдубцємъ, бурмистремъ, и раицами Лєсемъ Ковалємъ, Уласомъ Дєменичємъ, лавъниками присягълыми, урядємъ зупельнымъ мѣскимъ вижовскимъ.

Становѣши урожоньи его милости п'нѣ іарошѣ Нецевичѣ зєзналь до книгъ вичыстыхъ мѣскихъ вижовѣскихъ, іавънє, ѡчевисцє, добровольнє тьми словы,

и жѣ іа, маючы ѡт пана Рафухвала Хотивильского и ѡт малъжоньки его Марушки крунѣтъ в Хотивлью в Острове, которого-мъ купивъ ку пожитку своему вєчьными часы, с полями // и сєножатями, изъ лесами и зо пчолами, и з деревомъ бортнымъ, которьи п'нѣ Рахвалѣ и жона его ничего на себє не зоставуючы и на потомки свое, которьи ми свои крунѣтъ власныи, становѣшы, до книгъ зєзнали, іа тежѣ своеи п'ни малъжоньцє Палании Мотовиловѣкє зєзнавамъ тєнь крунѣтъ рахваловскийи вєчьными часы в Хотивлью в Острови, іако сє в

168
зв.

¹ Мабуть, оборочати

собѣ маѣт в сумѣ пѣвѣной в девятисотъ, на процивѣко ѣм внесень до вѣна, с польми и сеножатми, изъ дубровами, изъ лѣсами, изъ пчолами, изъ деревомъ бортным, ничего на себѣ не зоставуючы, и то маѣт вино пѣни малъжонка моѣ заживати вечными часы тепер и на потом на часы, а я своею доброю волею ликую вечными часы ѡныи *крунт* в Хотѣвлю в Острове.

Мы, уряд мѣскии, слышачи его милости пѣна яроша Нецевича сезнанѣ явѣнѣ, принали и до книгъ вписали дла дальшеи памяти.

169 // № 259. Справа Прокопа Герасимовичъ¹ в рокъ тисѣч шѣстсотъ тридѣцат ѡсмого мис маѣа і [10] днѣа.

Прѣдъ нами, вриадом мѣсцѣкимъ вижовскимъ, мѣановитѣ Семеном Кузмичемъ, Радѣкомъ Мисковичемъ а Иванемъ Порыдубскимъ, и при присѣажныхъ Лѣсю Ковалю а Власу Деменичу, врадѣ зупѣвнимъ мѣсцѣкимъ вижевѣскимъ.

Ставши ѡчевистѣ, Іацѣко Печка посполъ из жоною своею Марушѣкою сознами доброволнѣ, не будучи ни ѡт кого примушонымъми², ани тежъ намовленымъми³, тыми словы,

иж-ѣхъмы продали крунѣтъ нашѣ властными, ни в чѣмъ никому не заведенными, то *ѣст* морѣковъ два в Зацувщини в рочиском У Хвое Ѡсковы ѡбмѣж Штепана Лѣсничого, а з другои стороны самого Прокопа, такъ долго и широко, іако се в собѣ мают морки. А то Прокопови, жонѣ и потомком его за пѣвну суму пѣниазѣи золотыхъ девѣат личбы полское, ѡтдалѣаючи ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

169 Волно Прокопови тымъ крунѣтомъ, іако своимъ, зв. шаповати, // продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему ѡборочати.

Ѡ шѣто просив Прокопъ, абы ѣму тоѣ сознанѣ было принѣато и до книгъ записано, што *ѣст* записано.

Писан у Вижви.

¹ Герасимовича

² примушоными

³ намовлеными

№ 260. Справа Прокопа Гарасимович[а].

Предъ тымъ же вриадом мѣсцькимъ вижевскимъ, іакъ вышеи положоно в записе Прокопа того ж.

Ставши очевисте, Петръ Гарасимович поспол из жоною сознали доброволне тыми словы,

иж-ехмы продали Прокопови Гарасимович[у], брату нашему, крунть полморка у Ѡсковы Хвое, лежачии ѡбмеж Прокопа самого, а з другои стороны Степана Лисничого, долго и широко, іакъ се в собѣ маеть, за певну суму пѣніазеи золотыхъ два.

Которым полморком волно Прокопови, іакъ своим, шаповати, // продати, ѡтдати, и даровати, и ку нали[пшому пожитку своему ѡборочати]¹. 170

// № 262. Справа Есипа, жида, Леибович[а], в року тисеч шестсот ли [38] миѣ октября дня шестого. 172

Предъ нами, вриадом мѣсцькимъ вижевским[ъ], Семенем Кузмич[ем] а Иванем Порыдубским, Радком Мисков[ичем], и при присежных Лесю Ковалю а Власу Деменич.

Ставши очевисте, Аньтон Кримніаница зезналь до книгъ нинейших тыми словы,

иж-ем продал Леибовичу Есипови крунть свои властных², ни в чем никому не заведеныи, тоест третину плеча, лежачую ѡбмеж Левка Михайловича, а з другои стороны Степана Стужка, ѡзавши (!) ѡт голов улици Воленъскии, а конъчисе до рики, іакъ се в собѣ маеть, поспол и жоною своею, ѡтдаліаючи жону, дѣти, крєвнихъ своихъ, волно за суму пѣніазеи золотыхъ петнадцат.

Волно будет Есипови, ему самому, жонѣ и потомком его тым крунтьом, іакъ своим, шаповати, продати, ѡтдати, и даровати, и на свои пожиток ѡборочати.

¹ Відрізаний аркуш

² властных

Що што просил Есипъ, абы ѿчевистое сознане тог[о] Аньтона было принят[о] и записано, што ѿдержал.

Писан року и дьня, вышь помененого. //

№ 263. Справа Семена Короца и зятя ег[о] властныхъ Хведка ѿ застѣнок року ахли [1638] мѣсяца октебра дня ѿи [28].

Перед нами, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским и Радком Мисковичем, урядом бурмистровским мѣстским вижовским.

Ставши ѿчевисто, ѿцко Хвенедичъ, ѿбывател < ... >¹ явне и доброволне, не будучи ни ѿт кого примушоным, ани намовленнымъ, ку записанню до книг нинѣшных мѣстских вижовских [зознал]ъ тыми словы,

иж-есми продал застѣнок свои власныи, пра[в]ом мнѣ приржонным принадлежачии, и прислухаючи за [пее]нную и готовую рукудатную (!) суму пѣназеи за двадцат золотых полских, на урочищу Билавином Ѿстрови, на кгрунтах мѣстских вижовских, лежачии за волоками межи паном Тихошем и межи Давидовичем, дядкови своему Семенови Короцеви и зятеви его Хведкови Приступи Ковшкови, и жонѣ его Ѿрисци Короцевни вѣчными часы зо всѣм на всем, так долго и широко, ѿко сѧ сам в собѣ тот пререченыи застѣнокъ в межах и у ѿбыходах своих маеть, ничоз[о] с того на себе и ни на ког[о], так на потомков своих, ѿко и инших близких крєвных своих не зоставую, ани уимуючи.

Которое продане ѿчевистым зознанемъ своим до книг змоцнил и ствердилъ, и просили, абы то было записано, што ест записано.

№ 264. Справа Трохима Куриловича Семакович[а] року ахли [1638] мѣсяца октабра дня ѿи [28].

¹ Вирвано шматок сторінки

Перед нами, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским и Радком Мисковичем, урядомъ бурмистровским мѣстским вижов // ским.

173

Ставши очевисто, Хаскел, жид вижовский, явне и доброволне, не будучи ни от ког[о] примушоным, ани намовленнымъ, ку записаню до книг мѣстских вижовских зознал тыми словы,

иж-есми продал морковъ два, купно свое власное, правом вечистым мнѣ приналежаеє, за певную и готовую рукоданую суму пѣзеи за двадцат золотых полских, на Воли лежахии обмеж Ивана Порыдубског[о] з одноє стороны, а нижеи менованог[о] Трохима Куриловича. Вѣчными часы Трохимови Куриловичу, ему самому, жонѣ и потомком его зо всем на всем, так долго и широко, іако са сами в собѣ тыє преречоныє морки в стенахъ и в межах своих мают, ничог[о] с того на себє и ни на ког[о] не зоставуючи.

Которое проданє очевистым зозьнанемъ своим ствердиль и умоцнил, и просили, абы то было записано, што єст записано.

№ 265. Справа Савки, сына Миса Данилович[а], в року ахли [1638] мис октября дня л [30].

Пред нами, вриадом мѣсцьким вижевским, Семенем Кузмич[ем], Радком Мискович[ем] а Иваном Порыдубьским, и при¹ присєжных Лєсю Ковалю а Власи Деменич[у].

Ставши очевистє, Хведко Нишъть и жоною своєю сознали до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевских доброволне, ани от кого не примушоными не будучихъ, тымы словы,

иж-ехмы продали крунъть нашъ власныи, а никому ни в чємъ не заведеныи, то єст плєць, лежахии обмеж Васка Гонъца, а з другои стороны //² обмеж реки, конъчисє по рику на улици Мєлницькои, іако сє в собѣ маєт, то єст Савци Мисковичу и жонѣ его, и потомком за певную суму злотыхъ за двадцат.

173

зв.

¹ Закреслено “Трохим”

² Обрізано чотири слова

Котором волно тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, и даровати, и ку налипшому пожитку ѡборочати ведѣле воли и уподобана своего.

О што просил Савка, абы тоє ѡчевистє сознанє было приніато и до книг записано, што *єст* записано.

№ 266. Справа Ивана Савчич[а] з Воли в рокѣ **ахли** [1638] мис ѡктіаб[ра] л [30] дніа.

Предѣ уріадом мѣсцьким вижєвским, Семеном Кузмич[ем], Иваном Порыдубским, Радком Мискович[ем], и при присіажныхъ Лєсю Ковалю а Власи Дєменич[у], вріаду сполном вижєвском.

Ставши ѡчевистє, Иванъ Анѣтонович поспол из жоною своею доброволно сознали, ани теж ѡт кого принуажоными, до книг нєнєиших мѣсцьких вижєвских тымы словы,

174 иж-єхмы продали крунѣтъ нашѣ власныи, ни в чєм никому нє заведєныи, // то *єст* двѣ части плєца крунѣту ѡбмєж Луца Приходович[а], а з другои стороны Барановки, конѣчис по крунѣтъ замковыи, лѣжачии на Загори, іако сє в себе маєт, то *єст* Иванови Савчичу, жонѣ и потомком єго на вєчност за суму пѣніазєи золотых двадцат и піат золотых.

Которым крунѣтом волно будєт Иванови и потомком єго, іако своим, шаповат, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему ѡборочати.

И шѣто просил Иван, абы му тоє сознанє было записано, што *єст*.

№ 267. Справа Матфєіа Сачкович[а] в рокѣ **ахли** [1638] дєкабра дніа **иі** [18].

Пред нами, вріадом мєстким вижєвским, Семеном Кузмичєм, Иваном Порыдубским, Радком Мисковичєм, Лєсєм Ковалєм а Уласом Дєменич[ем], присіажными.

Ставши ѡчевистє, Макар Хотабич поспол из жоною своею доброволнє сознали до книг тымы словы,

иж-ехмы продал крунть нашъ, никому ни в чем незаведеныи, полплеца з будованем, лежача обмеж Семена Попович[а], прозвиском Кокоцувщины, а з другои стороны самого Макара, лежача на Загори, конъчесе по огород замковыи. А то Матфееви Сачкович[у] за певну суму пѣніазеи золотыхъ двадцат и пѣат золотыхъ, ѿдаліаючи // ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

174
зв.

Волно Матфееви тым крунтьом полплещем, іако своим, шаповати, продати, ѿдати, и даровати, и къ налипшому пожитку своему ѿборочати ведле воли и уподобаниіа своеѡ[о].

Ѡ шьто просил Матфеи, абы ему тоѡ сознане было приніато и до книгъ записано, што *єст* записано.

Писан у Вижевви року и дніа, выш помененого.

№ 268. Справа Матфеіа Сачкович[а] с Пѣтром Гарасимович[ем] в рокъ **ахли** [1638] мис декабра **іи** [18] дніа.

Предъ нами, вріадом мѣсцкии вижовскии, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским, Радьком Мискович[ем], и при присіажныхъ Лесю Ковалю, Власи Деменич[у] а Степану Кузмич[у].

Ставши ѡчевисте, Матфеи Сачкович а Пѣтръ Гарасимович поспол из жонами своими сознали до книгъ нинешихъ мѣстцькихъ вижевскихъ тымы словы, сами ѿ себе доброволне а не будучи ни ѿт кого примушоными, //

175

иж-ехъ мы меніали крунть нашъ властныи, никому ни в чем не заведеныи, а то *єст* крунть, належачии Мацькови Сачкович[у], полплеца на Загори обмеж Кокоцувщины, а з другои стороны Макара Хотабич[а], конъчесе по огородъ замковыи з будованем. А крунть Пѣтров у мѣсти, полплеца з будованем обмеж улици Борзовскои, а з другои стороны Аньдрѣіа Москаліа, іако се в собѣ маѡт. Тѡды-м іа, Матфеи Сачкович, придал Пѣтрови Гарасимович[у] крунть на крунть и на будунокъ Пѣтров, іако лепшого, золотыхъ сорокъ монѣты полское, тѡды волно Матфееви Сачкович[у] тым крунтьом, у мѣстѣ лежачом, з будованем всѣмъ, што иле *єст* на тем полплещу, которыи лежит обмеж улици Борзовскои, а з другои стороны

Анѣдрѣіа Москаліа, шаповати, іако своим властным, жонѣ и потомком его на вѣчност, *отдаліаюч* ближних крѣвныхъ Пѣтровыхъ, продати, *отдати* и даровати, а Пѣтрови крунѣтъ, лежачии на Загори, належачии *от* Матфеіа, тѣды волно ему, іако своим, шаповати, жонѣ и потомком его, продат, *отдати* и даровати.

175
зв.

Што просили зобополнѣ, абы им тоѣ сознанѣ было записано.//

№ 269. Справа Тишѣка Дѣмкович[а] из Іацѣком Лиликович[ем] *о* полморка з Лукашем Лѣсюкович[ем] в року **ахли** [1638] дѣкабра .**к**. [20] дніа.

Ставши *очевистѣ* ку записаню книг мѣсцѣкихъ вижевскихъ пред нас, урядѣ нинѣшии, то *єст* Семѣном Кузмичѣм, Иванѣм Порыдубским, Радѣком Мисковичѣм, и при Ковал[єви] Степану Кузмич[у] и Верѣмею Калениковичу, присіаженными мѣста Вижвы,

то *єст* славетными Лукашѣ Хомич Лѣсюкович поспол из жоною своєю сознали сами *от* себе и дѣтѣи своихъ доброволнѣ, а не будучи ни *от* кого примушонными, тымы словы,

176 ижѣ ведлугъ продажи предѣковѣ нашихъ Лѣсюка *часть* крунѣту, што на нас приналежала, полморка близкостю, то *єст* полморка *обмѣж* Мирковѣи, а з другои стороны другого полморка, що на Тишѣка приналежи, моркѣ цѣлыи, тѣды таіа полморка *часть* належи Тишѣкови, тѣды с того крунѣту морку части // *моєи*, мнѣ належачеи, *от* Тишѣка и Іацѣка и потомком ихъ (!) стало нам досытъ на *всем* досыт нам ученили сплат сумы пѣніажнои, с котрого крунѣту квитиѣмсїа: ани іа сам, ани жона моїа, ани потомки наши не маѣм повставати.

Шчо волно Тишѣкови Хведѣковчи¹ и Іацѣкови Лиликович[у], жонам и потомком ихъ властнѣ, іако своим, шаповати, продати, *отдати*, даровати и ку налипшому *пожитку* оборочати ведлѣ воли и уподобанїа своѣго жонам и потомком

¹ Очевидно, Дѣмковичу

иєхъ (!). Але справа шла ѿ полморка з строны Мирковєи, а полморка сама в собѣ з будованєм Тишѣкови, а полморка Іацькови Лиликовичу.

О шѣто просили Тишѣко и Іацько, абы иєм (!) тоє ѿчевистє сознанє было приніато менованого Лукаша и жоны его и потомком иихъ(!), што *єст*.

№ 270. Справа Васка Глѣбкович[а] в року тиѣ хлѣ [639] фєврал кв [22] днїа.

Прєдѣ нами, вріадом мѣсцькимъ вижєвскимъ, Семеном Кузмичєм, Иваном Порыдубским, Радѣком Мисковичєм, и при присїажных Лєсю Ковалю а Власи Дєменич[у], Степану Кузмич[у], посполите из // вріадом спєлным мѣсцьким вижєвским.

176
зв.

Ставши ѿчевистє, Мартинѣ Ѡксютич поспол из жоною своєю сознали до книгъ нинєшихъ мѣсцькихъ вижєвскихъ тыми словы,

иж-єм продал крунѣтъ свои властныи, ни в чєм никому не заведєныи, половицю застѣнѣку в рочиском У Воропцу лежачии ѿбмєж Ілюси Бакунович[а], а з другои строны Шєвца Матфєїа, у голов крунѣту Миска Курмана, а конѣчєсє по болото Вцопецьное, таїа ползастѣнѣку, іако сє в собѣ маєт. А то Васкови Глѣбкович[у], жонѣ и потомком его на вєчност, ѿдалїаючи ближнихъ крєвныхъ своихъ, за пєвную суму пѣнїазєи золотыхъ за дєсіат монѣты и личбы полскоє.

Волно Васкови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, ѿдати, и даровати, и ку налипшому пожитку ѿборочати ведѣле воли и уподобанїа своєго.

Што просил Васко, абы тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што *єст* записано.

Писан року, выш поменєного. //

177

№ 271. Справа Ієсипа, жида, в року тисєча шєстсот тридцат девїатого мис фєврал днїа кв [22].

Предъ нами, вріадам мѣсцькимъ вижевским, Семеном Кузмичем, Радьком Мисковичем а Иванов Порыдубским, и при Лесю Ковалю, присіажном, а Власи Деменич[у], присіажном, и при Степану Кузмич[у], посполитем, вріадам сполнымъ.

Ставши очевисте, Степанъ, прозвиском Стовко, доброволне до книгъ зезналь,

ж-ем предал крунь¹ свои властныи, ни в чем никому не заведыны (!), то *ест* четверть плеца, то *ест* сіаножіать сама по грады обьмеж Іароша Горѣльчика, а з другои стороны самого Есипа, то *ест* Есипови, жонѣ и потомком его на вечност, отдаліаючи близкихъ крєвныхъ своихъ и детеи, за певную суму пѣніазеи золотыхъ за три, але круньтъ волныи, тилко сіаножат.

Волно Есипови тымъ круньтом, іако своимъ, шаповати, продати, отдати, даровати и ку налипшему пожитку оборочати, жонѣ и потомком его на вечност.

Што просил Есипъ, абы ему тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што одержаль.

Писанъ у Вижеве року и дніа, вышь поменєного.

Пред тым же уріадам зезнал Анѣтон, Стовков зіат, иж-ем до того круньту и в той сумѣ пустиє Есипови, жидови, шмат круньту през дорогу от выпусту до того круньту, іакъ служит Есипови в першом записи Есиповом в року тым же дніа шостого. //

177

зв.

№ 272. Справа Вєремєєви Калєникович[у] в року тисєча шєстсот тридцат девіатомѣ мис гєнѣвара дніа л [30].

Предъ нами, вріадам мѣсцькимъ вижевским, Семеном Кузмичемъ, Иванов Порыдубскимъ, Радьком Мисковичемъ, и при присєжныхъ Лесю Ковалю, Власи Деменич[у], Степану Кузмич[у], посполитом, и вріадам спєлнымъ вижевєвским.

Ставши очевисте, іавне, доброволне, не будучи ни от кого примушонымъ, ани намовленымъ, сам от себе и от жоны

¹ круньтъ

своєи и дитєи Іацько Лиликович, мещанинъ вижевскии, созналь до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевским¹ тыми словы,

ж-єм продалъ крунѣтъ свои власныи, никому ни в чєм не заведєныи, то єст чверѣть морька, лежача ѡбмежъ Верємєіа самого єго, а з другои стороны ѡбъ межъ Іацька того жѣ, лежача на гостиньцу Ратєньским, коньчисє по стину морковую. А то Верємєєви Калєниковичу, жонѣ и потомком єго за пєвну суму // 178 пѣнїазєи золотыхъ двадцат монєты полское.

Которым крунѣтом, вышѣ поменєном, волно Верємѣєви, іако своим, шаповати, продати, и дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своєму ѡборочати вѣчными часы.

Што просиль Верємѣи, абы єму тоє сознанє ѡчевистое было принїато и записано, што єсть записано.

Писанѣ Вижевї року и днїа, вышѣ поменєного.

№ 273. Справа Васка Мисковича в року тисєч шєстсот тридцат дєвіатого мис гєнѣвара днїа .л. [30]

Прєдѣ нами, вріадом мѣсцькимъ вижевским, мєновитє Сєєном Кузмичємъ, Иваном Порыдубским, Радьком Мисковичєм, и при присїажныхъ Лєсю Ковалю а Власи Дємєнич[у], Степану Кузмич[у], посполитом.

Ставши ѡчевистє, іавнє, доброволнє, не будучи ни ѡт кого примушонымъ, ани намовлєнымъ, доброволнє сознал² до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словы, то єст Марушѣка, бывшихъ малжоньковъ єє Тимоша К<...>ца³, а другоє Іацька Пѣчки, // по ѡтцу Гарасимовны, 178 зв.

ж-єм продала крунѣтъ свои властныи, ни в чом никому не заведєныи, полморка, синожат, у попрєкѣ лежача, ѡбмеж Савки Парьхомович[а], а з другои стороны ѡбъ меж Миска Ковалїа, ѡтца єго, коньчисє по стєну морковую, по ѡгорожу старую, то єст Васкови Мисковичу, єму самому, ѡтдалїаюч[и] ѡтца,

¹ вижевских

² Мабуть, сознала

³ Три букви розमितо

матку, братю свою вѣчными часы, за певну суму пѣніазеи золотыхъ десіат монѣт полскоє.

Волно Васкови Мисковичу алюбъ жонѣ его, ежели ему Пань Богъ здари тым крунѣтом, іако своимъ, шаповати, продати, ѿдати, даровати и ку налипшому пожитку ѡборочати вѣчными часы.

Што просил Васко, абы тоє сознанє было приніато и записано, што *єст*.

179 Писанъ у Вижви року и дніа, выш поменєног[о]. //

№ 274. Справа Дація Олихвѣровича року **ахлѣ** [1639] марца 7 [6] дна.

Перед нами, Иваном Порыдубским а Радком Мисковичем, вріадам бурмистровским мѣстскимъ вижовскимъ, и присіажными Лесем Ковалем, Уласом Деменичем.

Ставши ѡчевисто ку записаню до книг нинєшних, Моисѣи Михнович, іавнє и доброволнє, нє будучи ни ѿт кого примушоным, ани намовлєным, зознал,

иж-єсми продал Дацєви Олѣхвѣровичу, братаничови своему, полморка, лежачии ѡбмежъ Хведчихи Трипачихи з одноє стороны, а Кира, сына, з другоє стороны, за певную и готовую суму пѣніазеи за тринадціат золотых полских ему самому, жонѣ и потомкомъ его вѣчными часы.

И вже ѿт тог[о] часу и дніа доволєи будєт мѣти, держати и спокоинє держати (!) вѣчными часы, шафовати, ѿдати, продати и ку наилѣпшому пожиткови своему ѡборочати з обох на *всем* так долго и широко, іако сіа сам в собѣ тои прере¹ полморка в стенах и в межах своих маєт.

И просил, абы то было записано.

№ 275. Справа Романа Мисковича Даниловича в року тисѣ **хлѣ** [639] марца дніа **.іє.** [15]

¹ преречоныи

Предъ нами, вріадам мѣсцькимъ вижевскимъ, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским, Радьком Мисковичем, и при Лєсю Ковалю а Власи Деменич[у], Степану Кузмич[у], присіажными, вріадам сполнимъ мѣста Вижви.

Ставши очевисте, іавно, доброволно, не будучи ни *от* кого примушоною, славетна Бровчиха, мещанка вижевска, сознала до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы,

иж-ем продала крунть свои властныи, никому ни в чем не заведеныи, // то *єст* морькъ цѣлыи, јако се в собѣ маєт, лежачии *обѣ* меж Трохима Гарасимовича, а з другои стороны Мартина Нєродьки, коньчисє под мокрьецъ, а починаєтсїа *от* дороги Воленское, долгъ и широкъ, јако се в собѣ маєтъ, то *єст* Романови Мисковичу, жонѣ и потомком его на вечность, *от*далїаючи ближнихъ крєвнихъ своихъ за певную суму пѣнїазєи золотыхъ *ѡ*смь.

Которыи крунтьом волно Романови, іако своимъ, шаповати, продати, *от*дати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему *ѡ*борочати.

Што просив Романъ, абы тоє сознанє было принїато и до книгъ записано, што *ѡ*дєржалъ.

№ 276. Справа Власа Деменич[а] в року **ахлѣ** [1639] мис **мар іс** [16].

Предъ уріадам, вышеи помененымъ.

Ставши очевисте, Иванъ Козорезикъ доброволне сознал,

иж-ем продал третину волоки на Великом Полю лежача, *ѡ*бмеж самого Власа, а з другои стороны волоки Мизовскии на *ѡ*бє строне, // а на другом мєстцю за полєм, такъ, іако се маєт в собѣ Власови Деменич[у] и потомком его за певну суму золотыхъ три монѣты полское зо *всѣ*м на *всѣ*м, іако се маєт в собѣ, кром засѣвку, в року тепєришном.

Што волно Власови тым крунтьом, іако своимъ, шаповати, продати, *от*дати, и даровати, и ку налипшому пожитку *ѡ*борочати.

Што просив, абы было записано, што *єст*.

179
зв.

180

№ 277. Справа Есипа а Хаскеліа, жидовъ, аредаров вижевскихъ, в року **ахлѣ** [1639] мис марта дніа **.si.** [16]

Посполе из Грицемъ Моисеевичемъ Дворниковичемъ.

Ставши ѡчевисте пред нами, вріадом, Семеномъ Кузмич[ем], Ивановомъ Порыдубскимъ, Радкомъ Мисковичемъ, Власи Деменич[у], Лесю Ковалю, Степану Кузмич[у], присежниками, вріадомъ спелнымъ, то *ест* Есипъ а Хаскелъ, арендари вижевски, доброволне сознали,

ж-ехмы продали крунть свои властныи, котрого за долгъ маемъ, золотыхъ за семнадцат, *от* Аньтона Глушаници, лежачого на Загори полмор[ка], то *ест* полпліаца з будованемъ, лежачиимъ *объ* межъ Грица самого, а з другои стороны выпусту мѣсцького, которыи подъ замкомъ коньчисе по ѡгородъ замковыи, то *ест* плецъ, сполны з Грицемъ, за певну суму пѣніазеи золотыхъ пѣнадцатъ, // іако жъ то самаіа *от*чизна Грица полпліаца, а полпліаца наша, *от* Аньтона, што чинитъ цѣлыи ему плецъ, *от*даліаючи себръ его кровныхъ.

180
зв.

И што волно Грицеви тымъ полпліацемъ, іако своимъ, шаповати, *от*дати, продати, даровати и ку налипшому пожитку *об*борочати.

Што просилъ Гриць, абы ему тоє сознане было записано.

№ 278. Справа Савки и Романа и Іацька Мисковичов Даниловичов в року тисіача **хлѣ** [639] мис маи дніа **.д.** [4]

Предъ нами, Семеномъ Кузмичемъ, Радкомъ Мисковичемъ а Ивановомъ Порыдубскимъ, бурьмистровскимъ, и при Лесю Ковалю, Власи Деменич[у], Степану Кузмич[у], присіаглыми, вріадомъ сполнымъ мѣсцькимъ вижовскимъ.

Ставши ѡчевисте, Савка, и Романъ, и Іацько Мисковичи Даниловичи, мещане вижевские, іавне, доброволне, не будучи ни *от* кого примушоными, ани намовлеными, сами *от* // себе и матки своєї, Насти Ковалевны, сознали до книгъ нинешнихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словами,

181

ижъ-есмо, зволившисе з собою с позволения матки нашеи по змарломъ небожчику *от*цу нашимъ, надѣль вечистыи добръ набытыхъ *от*ца нашего, Михаила, и матки нашеи, то *ест* добръ,

іакъ лежачихъ, такъ и рухомыхъ, *от* мала и до велика, штосно *ест*, никому ни в чемъ не заведѣных. А дліа лѣпшеи вѣры и роздѣлу нашего сполне упростили *есмо* люди добрых и вѣрыгодныхъ, то *ест* Іацька Корѣчка и пана Сѣмена Кузмича, и Терѣшъка Лилисѣевича, и Вѣремеіа Калениковича, посполитого, и за причиною и ихъ вырозуменіа, которыи нам надѣль помочны был. А то такъ се *мает*, што се дотычет добръ наших, позосталыхъ по *отцу* нашѣм, то *ест* плецъ цѣлыи за будованѣм, на котором и солодовніа стоитъ, *обмѣж* улицы до млинов идучи, а з другои стороны рова рики, конъчисе до плеча Лотишовои на Долгои улицы, теды солодовніа стоитъ на *третей* части того плеча, теды таіа третина, на которои солодовніа стоитъ, іакъ третина, такъ и солодовніа, *оставили* *есмо* Романа¹ посполе из Савкою.

Волно *каждому* з двоих иихъ шаповати, а што *ест* на тых двоихъ *частькахъ* плеча того // будованіа, штосно *ест* будунку, кром солодовнѣ, сполное двоухъ иихъ, Савки и Романа. Теды *оставуем* Романа на тых двоух третинахъ плеча и при тим будованю, што *ест* на *тем* плещю, кром солодовнѣ сполное, с которого-то крунъту и будунку того Роман повинен дати золотыхъ *пѣатдесіат* сумы готовои. А *напро[ти]вку* тыхъ двоихъ братовъ и будуньку плещю и солодовнѣ, *вышеи* помененыхъ, дали *есмо* *напротивку* полплеча з будованѣм, штосно *ест* на *темъ* полплещю, то *ест* Іацькови, брату меньшому, полморка з будованѣм старым Іацькови молодшому, лежачии *обмѣж* Панасихи, а з другои стороны Романа, брата его, лежачии на улице Берѣжницькои. А роль морька през будованіа там же Романови *уоставуем*, а *напротивку* того морку Романова и Іацкова по полморка *оставили* *есмо* Савку, брата иихъ, при морку, лежачого на Заліадънеччу, морькъ цѣлыи, на гостиньцу Ратиньским лежачии, на ко // *тором* стодола *стоит*, *обмѣж* Анъдрѣіа Іармолович[а], а з другои стороны Панасовои. Теды *той* морькъ *мают* мѣти на три части, кром ихъни будуньку, на третини *мает* Савка *одержати*, жебы ему *оставла*² третина Салуного. А тодма того, жебы не был порушоньии дліа ламаніа будуньку морькъ, лежачии подле *выпусту* мѣсцького, Романови и

181
зв.

182

¹ Очевидно, Роману

² Мабуть, *осталась*

Іацькови, маю*т* собѣ сполно роздили*т* по полморка на гостинцу Ковелским ѡбмѣж Сенька Матфеевича.

Ѡ што просили зобополне, абы тои роздѣль вечистыи и тыхъ люди, вышъ поменениных¹, сознане было приніато и до книгъ записано. Урядъ видит самую слущьность, казав записати, што *ест*.

№ 279. Справа Трохима Ѡкошъкович[а] Скрылка в року тйсеѣх хлѣ [639] маи д [4].

Предъ нами, вриадом мѣсцьским вижевскимъ, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским, Радком Мисковичем, и при Лесю Ковалю, Власи Деменич[у], присіажными.

182 Ставши ѡчевисте, Марько Мискович поспол из жоною
3в. своею Устимею сознали до записаніа книгъ нинѣишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ доброволне сознали (!), не будучи // ни ѡт кого намовлеными, ани примушоными, тымы словы,

иж-ехъмы пустили купным способом крунъть полплеча у Вижви мѣсте, в рынъку лежача, ѡбмѣж Лебка Зенковича, а з другои стороны Ицька², конъчесе до Уліанки Ковалскоѣ, на котором полплечу будоване, дом, штосно *ест* будунъку ѡт мала и до велика, с тим зо всѣмъ, а то за суму пѣніазеи золотыхъ сто седьмьдесіат монеты полскоѣ. А то, котораіа сума в протокулех была, тѣди доброволне доплатил, за которую суму пускаем доброволне крунъть, дом, стоіаѣи на нем, зо всѣм будованем, іакои в себе мает, славетному Трохимови Окошъкович[у], швакрови нашому, жонѣ и потомком его на вечност, ѡтдаліаючи ближнихъ крѣвнихъ своихъ.

Волно Трохимови, и жонѣ, и потомком его тым крунътом, домом, іако своим, шаповати, продати, ѡтдати, даровати и ку налипшому пожитку своему ѡборочати вѣчными часы.

183 Ѡ шъто просив Трохим, абы тоѣ сознане было приніато и до кънигъ записано, што ѡдеръжав. //

¹ помененых

² Розмито одне слово

№ 280. Справа Миска Кодьненици в року **ахїѳ** [1639] маи **д̃** [4] дніа.

Предь нами, вріадам мѣсцькимъ вижевскимъ, Семеном Кузмичем, Иваном Порыдубским, Радьком Мисковичем, и при Лесю Ковалю, Власе Деменич[у], присіажными вижевским[и].

Ставши очевисте, іавне, доброволне, Трохим Гарасимович поспол из жоною своєю сознали до книгъ нинешнихъ мѣсцьких вижевскихъ тымы словы,

иж-ехъмы продали крунть, морькъ цѣлыи, за мостком лежачии, обмеж Семена Кузмич[а], а з другои стороны Левка Гарасимович[а]. А то славетному Мискови Кодненици, жонѣ и потомком его на вечност за певну суму пѣніазеи золотыхъ за десіат, отдаляючи ближнихъ крєвныхъ своихъ. Конъчесе под мокрєць тен моркъ.

Што просив Миско Кодніаница, абы тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што одержав.

№ 281. Справа Лаврѣна Щастнович[а] и матки его Зиновии в року **ахлѳ** [1639] мис маи **д̃**. [4]

Предь нами, Семеном Кузмичем а Иваном Порыдубским, Радьком Мисковичом, и при Лесю Ковалю а Степану Кузмич[у], присіажными, вріадам сполным мѣсцьким вижевскимъ.

Ставши очевисте, уроджоньи пань Іан Іан (!) Зимницьки поспол и¹ жоною своєю Катериною Ростопчанкою сознали до книгъ нинешнихъ мѣсцькихъ вижевскихъ, не будучи ни ѿт кого примушонными, ни намовленными, тымы словы,

иж-ехъ мы, іако перьвшеи, продали // и сознали до термину крунть нашъ властными, ни в чемъ никому не заведеныи, то ест част крунты ѿтъ медзи мѣсцькои, волокы Іармола Корєчка. А з другои стороны ѿтъ стєны мѣсцькои напротивъ Іарьмола Корєчка, почавши ѿтъ улици ашь до ровца по копца два, которого іа самъ казав

183
зв.

¹ Очевидно, из

усыпати: ѿдинъ копецъ ѿбъмежь волокъ мѣсцькихъ, а з другои стороны стина мѣсцькаіа, то *єст* Савци Потъевичу. Теперъ ненѣшимъ записомъ вечистымъ нашимъ ствержаєм, мѣсцькимъ вижевскимъ земскимъ, позволяєм до книгъ записаць тѣнь терминъ слово в слово, то *єст* Лаврънови Щастнович[у] и матци его, Зиновии Карпихи, продали ємо на *вѣчност*, жонѣ и потомкомъ его. А то такъ се маєт в собѣ терминъ с подыписомъ пана Іана Зимницького.

∞ Іа, Іанъ Зимницькийи посполъ и жоною своєю Марушькою Преддзіатковичовою Зимницькою сознаваемъ тымъ нашимъ добровольнымъ сознанемъ, кому бы ѿ томъ вѣдати належало,

184 иж-ємъ продалъ крунъту своего частъ *ѿт* межи мѣсцькою волоки Іарьмола Коречка з одной стороны, а з другои стороны *ѿт* стѣны мѣсцькою напротивъ фольваркови Іарьмола Коречка, почавши *ѿт* улицы ашь до ровца // по копца два, которые іа самъ казалъ усыпати: ѿдинъ копецъ *ѿт* мѣсцькихъ стѣны, а другиі копецъ *ѿт* валовъ мѣсцькихъ, ктории-то крунътъ продалемъ Савци Потъевичу Карповичу за певную суму пѣніазєи золотыхъ сорокъ.

Которого-то крунъту волно Савци уживаць, даць, дароваи и на свои пожитокъ ѿборочати, іако налепшии, и потомкови его вѣчными часы. А если бы хто в томъ єму, в томъ купнѣ, перешькожати алибо іакую трудность задавати, теди іа, алибъ жона моіа, алибо потомокъ мои в каждомъ правѣ своимъ кошътомъ засту[пити] повиненъ буду. А если бы-мъ кому колвекъ тежъ завести алибо продати свое маєтностъ Бродьки, теди маію такъ Савци тои крунътъ, вышь менованыи, ѿбваровати поспол изъ жоною своєю, алибо потомокъ мои, жебы тоє Савка на темъ крунътѣ, *ѿт* менѣ проданыи, не шькодовалъ вѣчными часы.

184 3в. Которое постановенє и добровольное сознанє и проданє того крунъту просилъ тои Савка менѣ самого и жоны моєи, и потомка мого, абы-мъ ученилъ зєзнанє до книгъ мѣсцькихъ вижевскихъ. А дліа лѣпшеи вѣры и певности, що іа на прозбу его при вріади замковымъ и мѣсцькимъ сознавши казалемъ казалемъ (!) до книгъ записаць, которое постановенє и добровольное сознанє, и проданє дѣялось при людехъ добрыхъ и вѣрогодныхъ, при пану Іарьмилови Коречкови, на тои часъ будучимъ // бурмистромъ, Семену Попович[у], Миску Даниловичу, Іацькови

Коречковичови, и при инъшихъ велю вѣрыгодныхъ. А диліа¹ лѣпши вѣры и певности дае тоє писане мое подь печатю моею и с подписом руки мое властное.

Писан в Бродкахъ дніа .зі. [17] іюніа в року ахлѣ [1635], которьи припис термину с подь печатю Зимницького и с подьписом руки его, а за позволенем самого пана Зимницького и жоны его Катерины Ростопчаньки *ест* преписав слово в слово, іако выш поменен < ... >².

№ 282. Справа Іасипа, жида, в рок ахлѣ [1639] мис іюніа дніа із [17].

Пред нами, вріадам мѣсцькимъ вижевским, іаноном³ Щасновичом, намесником Семена Кузмича, и предъ Иваном Порыдубским и Радком Мисковичом, бурмистрами, и при присіажныхъ Лесю Ковалю а Власи Деменич, вріаде сполным.

Ставши очевисте, Мартынь Скучкович с притомностю отца своего сознали до книгъ нинешнихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы, иж-ехмы продали крунть чверть плещу Есиповичу Леибови, жонѣ и потомком его, лежащию обмеж Давидовича Лукьяна, а з другои стороны // Хведка Гринія, іако се в собѣ маєт таіа чверть плещу пуста, то *ест* за суму пѣніазеи золотыхъ за дванадцать, ему самому жонѣ и детем его, отдаіаючи ближнихъ крєвныхъ своихъ.

Волно Леибови и потомком его тым крунтьом, іако своим, шаповати, продати, отдати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему оборочати.

Ѡ шьто просив, абы то было записано, што и одержав.

№ 283. Справа Ѡришьки Токъмаловны в року ахлѣ [1639] мис іюніа дніа із [17].

Ставши очевисте пред нами, Іаном Щастновичем, намѣснѣком Семена Кузмича, Иваном Порыдубским, Радком

¹ дѣліа

² Вирвано клаптик

³ іаном

Мисковичем, и при присіажныхъ Лєсю Ковалю а Власи Дєменич[у], вриадом сполным.

Ставши очевистє, іавно и доброволнє, нє будучи ни *от* кого примушоным, Иван **О**лихъверович сознав до книгъ нинєишихъ мѣсцьких вижевских тымы словы,

иж-єм продав полплєцу свого власного, которого-м мѣль *от* Бровчинєи, лежачого *объмєж* Лукаша Панькович[а], а з другои стороны **О**ришъки Токъмаловни, іако сє в собѣ маєт, на улице Борзовскои, то *єст* **О**рисци Токмаліанъци, єє самои и потомком єє, за пєвную суму пѣніазєи золотыхъ двадъцат, *от*даліаючи ближнихъ того Русалима (?).

Волно **О**рисци тым полплєцом крунѣтом, іако своимъ, шаповати, продати, *от*дати и даровати ведлє уподобаніа свого.

185
зв.

Што просила **О**ришъка, абы то было записано, што и *одєржала*. //

№ 284. Справа Іароша **О**голрѣчека в рокъ **ахлє** [1639] мис іюніа дніа із [17].

Прєд нами, Іаном Щастновичем, намѣсником Сємена Кузмича, Радком Мисковичом а Иваном Порыдуб[ским], бурмистрами, и при присіажныхъ Лєсю Ковалю а Власє Дєменич[у].

Ставши очевисто, Супрунъ Гарашъко поспол из жоною своеє сознали до книгъ мѣсцьких вижевских тымы словы,

иж-єм продал крунѣтъ свои *властныи*, никому ни в чєм нє заведєныи, лежачии *объмєж* Гаврила Бибика, а з другои стороны Стовка на Воли, то *єст* Іарошови, жонѣ и потомком єго, то *єст* **О**голрѣчекого (!) за пєвну суму пѣніазєи золотыхъ піатнадцат, *от*даліаючи ближнихъ крєвныхъ своихъ.

Волно Іарови¹ тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, *от*дати, даровати и ку налипшому *пожитку* своему *об*борочати вѣчными часы.

Што просив, абы было записано, што *одєржав*.

¹ Мабуть, Іарошови

Пред тым же вріадам, вышь помененым, и того же дня и року.

Ставши очевисте, Полажска Юрковна сознала до книгъ ненеишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы,

иж-ем продала крунѣть свои властныи, никому ни в чем не заведеныи, // то ест част шестую плѣцу Іарошеви **О**голрѣчикови, ему самому, жонѣ и потомком его, лежача **о**бъмеж Павла Борисовича, а з другои стороны самое Палажски Юрковны, за певную суму пѣніазеи золотыхъ десіат, **о**тдаліаюч[и] ближнихъ крѣвныхъ своихъ, котораіа част плеча шостаіа починаетсія **о**т улици Воленьское, а коньчитсія до реки Вижвы, іако се в собѣ мает.

186

Волно Іарошеви, жонѣ и потомком его тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, **о**тдати и ку налипшому пожитку своему **о**борочати.

Што просив, абы было записано, што и **о**держав.

№ 285. Справа Ивана Сыновчєвич[а] Стєцєвич[а] в року **ахлѣ** [1639] іюніа дня .**к**. [20]

Предѣ нами, Семенов Кузмичем, Иванов Порыдубским, Радьком Мисковичем, и при присіажныхъ Власи Деменич[у] а Лєсю Ковалю, вріадам сполнимъ мєсцьким вижевскимъ.

Ставши очевисте, іавне, доброволне, а не будучи ни **о**т кого примушонными, сознали до кнѣгъ нинеишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы Ільіашѣ Баконович поспол и жоною своєю,

иж-ем предав крунѣть свои власныи. ни в чем никому не заведеныи. то ест ползастѣнѣку, лежачого у Мокром врочиском, **о**бъмеж Романа Данилчич[а], а з другои стороны крунѣту мѣсцького, ползастѣнѣку зо всѣми пожитками, // поліами, синожатми, іако се в собѣ мает. А то Иванови Иванович[у] Синовчєвич[у], ему самому, жонѣ и потомком на вечност за певну суму пѣніазеи золотыхъ сорокъ, **о**тдаліаючи ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

186
зв.

Волно Иванови тым крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, **о**тдати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему **о**борочати.

Што просил Иванъ Сыновчевевич¹, абы тоє сознанє было принїато и до книгъ записано, што и одержав.

Писан у Вижевє.

№ 286. Справа Романа Мискович[а] в року тысяч шестсот тридцат девїатого мис августа .г. [3] днїа.

Пред нами, вриадом мѣсцьким вижевским, Семенем Кузмич[ем], Радьком Мискович[ем] а Иваном Порыдубьским, вриадом сполным мѣсцьким вижевским.

Ставши очевисте, Кузмїа Сеньдикович поспол и жоною своею сознали до книгъ ненешихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы,

иж-ем продав крунѣть свои властныи, ни в чєм никому не заведеныи, такъ тежъ и Харко, брат Кузми Сеньдиковича, сознал доброволне а не будучи ни от кого примушонными, иж-єхмы продали славетному Романови Мисковичу крунѣту своего властного, ни в чєм никому не заведеного, то єст шестту част морка ѡбмеж Савки Даниловича, а з другои стороны Ивана Анѣтонович[а], на Залїадьничу лежачєи, за певну суму пѣнїазєи золотыхъ шєст монѣты полское, ѡтдалїаючи ближнихъ крєвнихъ // своихъ.

187

Волно Романови тымъ крунѣтом, їако своим, шаповати, продати, ѡтдати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему оборочати жонѣ и детїам єго на вечност.

Што просил Романъ, абы тоє очевисте сознанє кузмино и харково, брати родѣжєныхъ, было принїато и до книгъ записано, што и одержаль.

№ 287. Справа Савки Данилович[а] в року ахлѣ [1639] мис август днїа .г [3].

Пред тем же вриадом, вышеи поменєном.

¹ Сыновчевич

Ставши очевисте, Романъ Мискович Данилович поспол и[з] жоною своєю сознали до книгъ нинѣишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словы,

иж-ехъ мы продали *часть* своего плеча третину з будованем, кром солодовнѣ, лежачу на Долгой улици, *объмежъ* улици Долгой, а з другою стороны Лотышовей, зо *всѣмъ* на *всѣмъ*, іако се в собѣ *маєт*, що на мене *приналежит*, *часть* в плещу и будунькахъ на тем плещу, *ведьлугъ* роздѣлу нашего, то *єст* Савци, братови моему роженому, за певную суму пѣніазей золотыхъ *пѣтдесѣат* монѣт и личбы полское, *отдалиаючи* іа жону, ближнихъ *крѣпныхъ* своих, бо то моіа *часть* выделена, волно мнѣ єю шаповати. А то Савци, жонѣ и потомком его на *вечност*.

Волно Савци тым *крунѣтом*, іако своимъ, шаповати, продати, *отдати*, и даровати, и ку *напшому*¹ *пожитку* *оборочати*.

Што просив Савка, абы ему тоє сознанє было *приніато* и до книгъ записано, што и *одержав*. //

187
зв.

№ 288. Справа Матфеіа Хведька *Окошъкович*[а] и *матки* его (!) *Огапки* в року *ахлѣ* [1639] *мис* *август* днѣа .г. [3]

Предъ нами, Семеном Кузмичем, Радьком Мисковичем а Ивановом Порьдубским, и при Лесю Ковалю а Власи Деменич[у], *присѣажными*, *врядом* *сполным* *мѣсцьким* *вижевским* (!).

Ставши очевисте, Васіа Костукова *сознала* до книгъ нинѣишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тыми словы,

иж-ем *продала* *крунѣтъ* свои *властныи*, ни в чем *никому* не *заведеныи*, то *єст* *чверць* плеча *объмеж* Супруна Горкович[а], а з другою стороны самого Матфеіа, *конъчитсѣа* по стину морковую, до того жъ и *осмая* *часть* плеча, *котораѣа* *конъчитсѣа* под *рику*, *напротивку* того *ж* *крунѣту* *объмеж* Миска Самосувнина, а з другою стороны самого Матфеіа, то *єст* за певну суму пѣніазей золотыхъ *пѣтнадѣцѣат* монѣты полское, то *єст* Матфеєви и *матци* его на *вечност*, *отдалиаючи* *ближнихъ* *иньшихъ* своихъ.

¹ Очевидно, *налипшому*

249
 Садухі воме...
 Шя по вост...
 на шому...
 новіно...
 сонни...
 прані...

N 282 Хрест...

П...
 в...
 Савіо...
 савіо...
 плуца...
 в...
 шові...
 т...
 нь...
 ном...
 і...
 в...
 Ато...
 т...
 і...
 пр...

Фотокопія 5. Арк. 187, спр. 286-287

Волно Матфееви и матци его тымъ крунѣтом, іако своимъ, шаповати, то *єст* чвертью и осминою плеца, іако своимъ, шаповати, продати, *отдати*, и даровати, // и ку напшѣму¹ 188
пожитку оборочати на вечност.

Што просив Матфеи з маткою своєю, абы тоє сознанє костюковее было приніато и до книгъ записано, што и *одержав*.

№ 289. Справа Хведька Нишѣта в року **ахїѳ** [1639] мис август дніа и [8].

Предѣ нами, Семеном Кузмичем, Радьком Мисковичем а Иваном Порыдубскимъ, бурмистрами, Лесем Ковалем а Власи Деменич[у], присіажьными.

Ставши очевисте, Уліана Демидовна с потомками своими сознала до книгъ нинѣшихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы, иж-ем продала крунѣтъ свои власныи, ни в чемъ никому не заведеныи, Хведкови Демидовичу, брату своему роженому, жонѣ и потомком его на вечност, то *єст* полплеца з будованем *обмеж* Стецка Морозика, а з другои Ильюсія Бакуновича на улици Борзовскои, за певную суму пѣніазеи золотыхъ *пѣнадыцат*, *отдаліаючи* инъшихъ ближнихъ своихъ *крєзныхъ*, дѣти свое.

Которым крунѣтом волно Хведкови Демидович[у], іако своимъ шаповати, продати, *отдати*, и даровати, и ку налипшому пожитку своему оборочати вѣчными часы.

О шѣто просив Хведько Демидович, абы му тоє очевистое сознанє было приніато и до книгъ записано, што и *одержав*. // 188
зв.

№ 290. Справа Романа Сыновчевич[а] Данилович[а] в року **ахїѳ** [1639] ноіаб² дніа першого.

Предѣ нами, Иваном Порыдубским, Радьком Мискович[ем] и Іацьком Коречком, и при присіажныхъ Лесю Ковалю а Власи Деменич[у], уряде сполном мѣсцькимъ вижевским.

¹ налипшѣму

² ноіабра

Ставши ѡчевистє, іавнє, доброволнє, не будучи ни ѡт кого примушоньм, Гапонъ < ... >¹ходъ поспол и[з] жоною своєю Куцею Барнатанъкою доброволнє сознали до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ тымы словы,

иж-єхмы продали крунть нашъ властныи, ни в чемь никому не заведєныи, то єст плєць цѣлыи, лежачии на улици Борзовскои ѡбмєж Васка Куцика, а полє другои стороны улици мѣсцькоє, конъчисє по улочку Паркановую, іако сє в собѣ маєт, то єст Романови Даниловичу, женє и потомком єго на вєчност за певную суму пѣніазєи золотыхъ двадцат, ѡтдаліаючи ближнихъ крєвныхъ своихъ.

189 Волно Романови тымъ крунтьомъ, іако своимъ, шаповати, продати, ѡтдати, и даровати, и ку налип // шому пожитку своему оборочати ведлє воли и уподобайїа своего.

Ѡ шьто просив Романъ, абы му тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, што и ѡдержаль.

№ 291. Справа Дацька Ѡлихверович[а] в року ахлє [1639] мис ноіаб дня пєрвого.

Прєд нами, вріадом мѣсцьким вижєвским, Иваном Порьдубским, Радьком Мискович[єм] а Іацьком Корєчком, и при присіажныхъ Власи Дєменич[у] а Лєсю Ковалю, присіажныхъ (!), вріадом сполным.

Ставши ѡчевистє, Карьпъ Моисєєвич поспол из жоною своєю сознали до книгъ тымы словы,

иж-єхмы продали крунтьъ свои чвєртицу морька ѡбмєж Кирила Моисєєвича, а з другои стороны Дацька самого, конъчисє по стину волосную на Воли, іако сє в собѣ маєт, за певную суму пѣніазєи золотыхъ ѡсмь, то єст Дацькови Ѡлихверович[у], женє и потомком єго на вєчност.

¹ Вирвані дві-три літери

Которыи крунѣтом чвѣртгю морком волно Дацкови, іако своимъ, шаповати, продати, ѿдати, и даровати, и ку налипшому пожитку ѡборочати ведле воли и уподобаніа своего.

Што просил Дацько, абы ему тоє сознанє было приніато и до книгъ записано, шьто и ѡдержаль. //

189
зв.

№ 292. Справа Веремѣіа Калениковича в року тысіач шѣстсот тридцат девіатого мис ноіабра дніа пѣрвого.

Предъ нами, вріадом мѣсцькимъ вижевским, Иваном Порыдубьским, Радком Мискович[ем] а Іацьком Коречком, Семенѣм Кузмич[ем], и при Власи Деменичу, Лесю Ковалю, присажными, вріадом сполнымъ мѣсцьким, вижевскимъ.

Ставши ѡчевистѣ, іавнѣ и доброволнѣ, нѣ будучи ни ѿ кого принушонымъ, Арьхипъ Самсонович посполъ и жоною сознали до книгъ нинѣшнихъ тымы словы,

иж-ехъмы продали крунѣтъ нашъ власными, морькъ цѣлыи, лежачии за морком ѡбъмеж Іаръмола Мажджарика, а з другои стороны Васка Приходович[а], полчасти ѿ дороги Мацїевскои, а конъчисѣ подъ рику, іако се в собѣ маѣт, то єст Веремѣєви Каленикович[у], женѣ и потомком его на вѣчност за пѣвную суму пѣнїазѣи золотыхъ сорокъ монѣты полское, ѿдалаючи ближнихъ, крѣвныхъ своихъ.

Волно Веремѣєви, // женѣ и потомком его тымъ крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, ѿдати, и даровати, и ку налипшому пожитку своему ѡборочати.

Ѡ што просил Веремѣи, абы ему тоє сознанє бы[ло] приніато и до книгъ записано, што ѡдержал.

190

№ 293. Справа Гаєрила Тимошевич[а] в року ахлѣ [1639] мис ноіабра дніа пѣрвого.

Передь нами, врадом мѣсцькимъ вижевскимъ, Иваном Порыдубьскимъ а Іацьком Коречком, и при присіажных Лєсю Ковалю а Власи Деменич[у].

Ставши очевистє, іавнє и доброволнє, а не будучи ни ѿт кого примушоньми, Трохим Бугданович посполъ из жоною своєю сознали до книгъ нинєиши[хъ] мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы, иж-єхъмы даровали Гаврила Тимошєвич[а] и приєли¹ єсмо в дом свои на вєчноє мешъканє и жоною єго, що-м єсмо дали, даровали єму самому Гаврилови и жєнє на вєчност полплєца з будованєм вшеліакимъ, що на тєм полплєцу єст, лежача ѿбмєж Конюха Илишєвич[а], а з другои стороны Хоми Горщара, за которую даровизну маєть ѿнъ нас смєртьи до хаваніа // и в пошанованю нас мати, в которои-то нашої даровизнє жадъные крєвные наши не мают єму в том прєшъкоды чинити, але спокоинє маєт держати и уживати вѣчными часы.

190
зв.

А Гаврило просил, абы таіа даровизна была приніата и до книгъ записана, што и ѿдержалъ.

№ 294. Справа Аврама Пушъкарович[а] в року ахм [1640] мис фєврал дніа в [2].

Прєд нами, Іацьком Коречком, Радьком Мисковичєм, Вєрємєєм Калениковичємъ, бурьмистрами, и при присіажных, Лєсю Ковалю, Трохимом Дємковичєм, присіажными, вріадом сполным мѣсцьким вижевскимъ.

Постановившиєє очевистє, іавнє, доброволнє, а не будучи ни ѿт кого примушоньмъ, ани намовлєным, Хаскєль, жидъ вижевскии, посполъ из жоною своєю Марєю сознали до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы,

191

иж-єм продал крунъть нашъ властныи, ни в чєм никому не заведєныи, третину плєцу, лежачого в рынъку ѿбмєжъ // улици Замковои, а з другои стороны Матфєіа Шєвца, кончєєє по крунъть попа спаского мѣсцького вижевского, на котором крунътє, звышъ поменєном, будунєкъ, с тым всѣмъ будуньком и

¹ Очевидно, описка.

пожитками, іако се в собѣ маеть, славетному Аврамови Пушъкаровичу, мещанину вижевскому, ему самому, жонѣ и потомкомъ его на вечност за певную суму пѣніазеи золотыхъ сорокъ монѣты полское, *отдаліаючи ближнихъ крєвныхъ своихъ.*

Которымъ крунътом волно Абрамови и жене его тымъ крунътом (!), іако своимъ, шаповати, продати, *отдати*, и даровати, и ку налипъшому пожитку своему оборочати вѣчными часы.

А Аврам просил вріаду, абы ему тоє сознанє было приніато и до кънигъ записано, што и *одержав.*

№ 295. Справа Аврама и Пєтра Пушъкарович[*еи*], братє рожьнеи, в року *ахм̄* [1640] мис фєврал дніа в [2].

Предь нами, вріадом мѣсцькимъ вижевскимъ, Іацьком Корєчком, Радьком Мисковичем а Веремеем Калениковичем, и при Трохими Дємковичем¹, Лєсю Ковалю, присіажными, вріадом сполнымъ мѣсцьким вижевским.

Постановившєє *очєвистє*, іавнє и доброволнє, а не будучи ни *от* кого примушонымъ и ани намовлеными, славетными // Аврам з едънои стороны, а з другои стороны Пєтръ, Пушъкаровци, братіа роджоные, сами, доброволнє, ведьлугъ любьви братєрское, сознали до къниг нєнєишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы,

иж-єхъмы учинили згоду межи собою вечистую на крунъты наши *отчистые*, которые нам належат по *отцѣ* нашем небожчику, никому ни в чєм з обохъ сторонъ не заведеныє, то *єст* полплєца з будованєм *объмеж* Степана Рудьника, а з другои стороны Зѣньки Потьєвны, лежачии на улици Ратєнскеи, кончисє по плєць Сивки Пархомовича, іако се в собѣ маєт, то *єст отчизна* наша. А полморька, лежачаіа за морком *объ меж* Веремеіа Калениковича, а з другои стороны Лукіана Давыдовича, з будованєм, конъчисє под рику, іако се в собѣ таіа прєрєчонаіа полморка в собѣ (!) маєт, а то *єст отчизна* наша. Тєды-с мы згодилисє из собою // и вѣчную а

191
зв.

192

¹ Дємковичу

неотмѣнную угоду отримали єсмо, то єст полплєцу, звышъ поменєного, з будованєм іа, Аврам, іако брату своєму, пустилєм част свою, що на мене приналежала, чвєртъка з всѣмъ на всѣмъ Пєтрови. А Пєтръ, стоіачи на вріадє, на то позволиль.

А Пєтръ напротивку тоє чвєрти плєцу брата свого Аврама спустил полчвєрти морку, звышъ поменєного, що учинит цѣлого полморка, належачаіа Аврамови. А полплєца з будованєм Пєтрови остає вєчными часы. Которыми крунѣтами, що-с мы миніали, ствєржыєм тым записом нашимъ вєчистымъ. Мы сами, и жоны, и потомки єдинъ на другого наступовати не маєм, алє каждыи свого маєт постерегати подъ закѣладом заруки копъ дєсіат на уріадъ мѣсцькии до скрынки мѣсцькоє, мѣла б котораіа сторона слова омылити.

192 Що просили, абы таіа угода была записана, що и
зв. одєржали. //

№ 296. Справа Степана Рудьниковича Вшолковского в року ахм [1640] мис фєврал в [2] дніа.

Прєд нами, вріадом мѣсцьким вижєвскимъ, Іацьком Корєчком, Радьком Мисковичєм, Вєрємєєм Калєниковичєм, и при присіажныхъ Трохиму Дємковичу а Лєсю Ковалю, вріадом сполным.

Постановишиє¹ очєвистє, Лєвко Анѣдрушѣкович сознал до кѣниг нинєшнихъ мѣсцькихъ вижєвскихъ тымє словы,

иж-єм продав крунѣтъ свои властныи, никому ни в чєм не заведєныи, то єст двѣ трєтины морку на Воли, лєжачиє ѡбмєж Ивана Порыдубского, а з другои стороны Степана Рудьника того ж, конѣчєсє по стину морковую, то єст Степанови Рудьниковичу, жонѣ и потомком єго на вєчност за пєвну суму пѣнїазєи золотыхъ шєстнадцат монѣты полское, ѡтдаліаючи ближньихъ своихъ крєвньихъ.

193 Которымъ крунѣтом, звышъ поменєним, волно Степанови, іако своимъ, шаповати, продати, ѡтдати // и ку налипшому пожитку своєму ѡборочати вѣчными часы.

¹ постановишиє

Ω шьто просив Степанъ Рудъникович, абы ему тоєа¹ сознанє очевистое было приніато и до книгъ записано, што и одержав.

№ 297. Справа Миска Иванович[а] Семашъкович[а] в року тыѣеч хм̄ [640] мис феврал .г. [3] дніа.

Предъ нами, Іацьком Коречком, Веремеєм Калениковичем а Радком Мисковичем, и при Трохими Демкович[у] а Лесем Ковалевич[ем], присіажными, вріадом сполнымъ мѣсцькимъ вижевскимъ.

Постановившисє очевистє, іавнє и доброволнє, а не будучи ни от кого примушонымъ, ани намовленымъ, Васко Гонъчикъ поспол и жоною своєю сознал до книгъ нинєишихъ мѣсцькихъ вижевскихъ тымы словы

иж-ем далъ и даровал крунътъ свои власныи, никому ни в чєм не заведєныи, полплєца, лежача на улици Мєлницькєи, обмєж Савки Данилович[а], а з другои стороны другого полплєца того ж Васка Го҃нца, зъ будованєм, конъчєсє под рику, іако сє в собѣ маєт таіа прєрєчона полплєца, а то зіатєви своєму Мискови Иванович[у] и доцѣ своєи Просимъє вѣчными часы, отдаліаючи инъшихъ потомков своихъ и крєвныхъ.

Которымъ прєрєчонымъ полплєцєм крунътом волно зіатєви и доцѣ моєи, іако своимъ, шаповати, продати, // отдати, и даровати, и ко² налипшому пожитку своєму оборочати вѣчными часы, єму самому, и жєнє, и потомком єго на вєчност.

А Миско Иванович и дочка єго Просиміа просили уріаду, абы им тоє доброволное сознанє и даровизна была приніата и до книгъ записана, што и одержали.

№ 298. Справа Лукъіана Давидовича в руку³ (!) ахм [1640] мис феврал .г. [3] дніа.

¹ тоє

² ку

³ року

Предъ нами, вріадам мѣсцькимъ вижевскимъ, Іацькомъ Коричком, Радьком Мисковичем а Веремеем Калениковичем, бурмистрами, и при присіажныхъ Лесю Ковалю а Трохими Демкович[у], вріади сполном вижев[скимъ].

Ставши ѡчевисте, іав'не и доброволне, а не будучи не *от* кого примушонимъ, ани намовленнымъ, къ записаню до к'нигъ нинѣшихъ мѣсцькихъ вижевскихъ, славетныи Мартинъ Скучкович сознал поспол и жоною своею тымы словы,

194 иж-ехъмы продали крунѣтъ нашъ власны', никому ни в чем не заведеныи, то *ест* четверть морка з будованем, лежача ѡбъ межъ Аврама Пушъкарович, а з другои с'тороны самого // того же Лукьяна, конъчисе до *Острова Щаснович[а]*, јако се таіа преречона четверть морка сама в собѣ маеть, за певну суму пѣніазеи золотыхъ двадцат монѣты и личбы полское, то *ест* Лукьянови Давидович[у], жонѣ и потомком его на вечност, ѡтдаліаючи ближнихъ крѣвнихъ своихъ.

Которым-то крунѣтомъ, вышъ помененымъ, волно Лукьянови, іако своимъ, шаповати, продати, ѡтдати, и даровати, и ку налипъшому пожитку своему ѡборочати ведѣле воли и уподобанія с'воего.

Ѡ шѣто просив Лукьянъ Давидович, абы ему тоє сознане было приніато и до книгъ записано, што и ѡдержав.

№ 299. Справа Пѣтра Гарасимович[а] в року аѣм [1640] марта в [2] дніа.

Предъ нами, Іацьком Коречком, Радьком Мисковичемъ, Веремеем Калениковичем, бурмистрами, и при Трохими Демъковичу, присіажном.

Постановив'шесє ѡчевисте, іавне и доброволне, не будучи ни *от* кого примушонимъ, а не намовленнымъ, ку записаню до книгъ нинѣшихъ мѣсцькихъ вижевскихъ, славетныи Макаръ Хотабкович созналъ посполъ и жоною своею тымы словы,

194 зв. иж-ехъмы // продали крунѣтъ нашъ власныи, ни в чемъ никому не заведеныи, то *ест* четверть плеца, лежачии на Загору, ѡбъ межъ Пѣтра Гарасимовича, а з другои стороны Макара Хотабыча того же, кончисе по выпуст мѣсцькии, учини плеца того две части Пѣтра с

першимъ записом, то *єст* Петрови Гарасимовичу и жене его за певну суму пѣніазеи золотыхъ за семь золотыхъ (!), *отдаліаючи* ближнихъ крѣвныхъ своихъ.

Волно Петрови тымъ крунѣтом, іако своим, шаповати, продати, *отдати*, и даровати, и ку налипшому *пожитку* оборочати.

Ѡ шѣто просив Петръ, абы ему тоє сознане было приніато и до книгъ записано, што и *одержаль*.

// № 313. Справа Сачькова року тысяча **хм̄а** [1641] мсца февралла **.ѡ.** [9] дѣна.

202
зв.

Предъ нами, Іацкомъ Коречкомъ, Радкомъ Мисковичемъ, Веремеемъ Калениковичемъ, вриадомъ бурмистровскимъ мяским вижевьскимъ.

Становъши *очевисто*, Хведко Нишѣтъ Демидовичъ зезналь до кникъ (!) мескихъ тыми словы,

иж-емъ продал полплеча з домою своимъ власнымъ, никому ни *в чем* не заведеныи, то *єст* пѣу Сачьку Михьновичу, ему самому, жоне и потомкомъ его на вѣчныє часы, которыи дом *стоит* межи Сачковем, а з другои стороны Морозикомъ.

Которыимъ домою пѣу Сачьку и его жонѣ волно шахвовати, продати, даровати и ку своему наилепшьему *пожитку* оборочати. А иа, Хведько Нишѣтъ, изъ жоною своєю Ѡленою мовчати маемъ вечными часы.

Ѡ шѣто у вряду поросили¹, абы то ихъ зезнане до книгъ мескихъ было записано, шѣто *єсть* и записано. //

203

№ 314. Року тысяча **хм̄а** [641] мрца **.к̄с.** [25] дѣна.

Предъ нами, Іацкомъ Коречкомъ, Радкомъ Мисковичемъ, Веремеемъ Калениковичемъ, уриадомъ мяским вижевьскимъ бурмистровскимъ.

¹ Мабуть, “просили”

Славѣтныи Сѣньковичъ Аньдрусковичъ явнѣ, очевисто зезнал самъ на себѣ доброволнѣ, ижъ яа ведлуг дѣстаменту¹ отца своего небожчика и воли его *остатней* < ... >² изъ братомъ своимъ Мирковичомъ Мискомъ и зъ Васкомъ стали к угодѣ ѿ полморька, которыи Мирковичы мають ѿт потомковъ своихъ спустити Лукьяну Цыровичу, меновите зятю Сѣнковому, которыи держал предъ тымъ, а либо ѿ теще его, которую полморка яа, Васко и Миско Мирковичы, а яа теж, Аньдрус Сѣнковъскыи, зезнаваемы тую полморка пѣну Лукьяну Цыровичу вечными часы, ему самому, жонѣ, и дѣтемъ его, и потомькомъ его на вѣчныи часы, котораа полморка лежид³ межи певьными межами ѿт Васка Приходика, а зъ другои стороны ѿт Хилка Цѣри, а таа полморка маеть быти часы вечными пры Лукьяну, зятю моему.

Волно ему будѣт продати, даровати и заменати, ку своему наилипшому пожитку ѿборочати, а мы ѿже, яко братя, маемъ мовчати вечными часы, ѿ шьто мы уреду просили, абы то до книгъ меских записано⁴ року и дня, вышь менованого.

213 // № 331. Справа Аврама Пушъкаровича року **ахѣа** [1651] мѣца фѣвѣрала з [7] дня.

Предъ нами, яаномъ Пневскимъ, воитомъ мѣста Вижьвы, его королевское милости, яацькомъ Коречкомъ, Олешькомъ Паньковичемъ, Терешькомъ Олисиѣвичемъ, бурьмистрами мискими.

Становши Миско Курманъ, яавънѣ, очевистѣ, будучы здоровымъ на тилѣ и съмысле своимъ, зезнал до книгъ вечистыхъ тыми словы,

ижъ-емъ предалъ свои моркгъ цалыи изъ будунькомъ, яко се в собѣ маеть, Аврамови Пушъкаровичови, ему самому, и жонѣ, и потомькомъ его на вечне часы, то *ест* за певную суму за злотыхъ дватцат

¹ тѣстаменту

² Нерозбѣрливо написано два слова

³ *лежит*

⁴ Пропущене слово “было”

монеты и личбы полское, то *ест* за мостем *от* Бережъницы моржтъ лежит: из одной стороны *от* Лапъчица, а *от* Аврама самага (!).

Которыи моръкгом волно пѣу Аврамови шахвовати, продати, и замениати, и ку своему наипышому пожитку оборочати, а на вже сѧ маю вечно мовчати.

Що мы, уряд мѣскии, слышачи зезнане, прынели и записали. //

213
зв.

№ 333. Справа Аврама Пушъкаровича року **ахѣа** [1651] мсца фѣвралѧ **фї** [19] дня

Пред нами, яномъ Пневскимъ, воитом мѣста Выжъвы, его королевъської милости, яцьком Коречком, Олешъкомъ Панъковичем, Терешъком Олисеевичемъ, бурьмистрами мѣскими вижовскими. //

214

Становшы явъне, очевисте, ярмоль Чырыло, мѣщанин вижевъскии, зознал до книг вечистыхъ тыми словы,

иж-ѣм продал свою полморкга Абраамови Пушъкаровичу, ему самому, жонѣ и потолкомъ его навечно зо въсѣмъ, яко се в собѣ маеть из будунъком и с претыками, то *ест* за певъную суму за злотхъ десет монеты и личбы полское, котораѧ полморкга лежит межы певными межами: из едног[о] боку *от* Веремиихи, а з другою' стороны *от* Гавърыла Мажъдчара.

Которыи полморкгомъ волно пѣу Авраму шахвовати, продати, и замениати, и ку своему наи'лепшому пожитку оборочати, а на вже маю вечно маю (!) мовчати и покрѣвныѣ мои'.

Що мы, урадь мѣскии, слышачы зезнане ярьмолово Чурыло, прынели до книгъ и записати розказали, що *ест* записано.

№ 334. Справа Ивана Лешошыка року **ахѣа** [1651] мсца фѣвралѧ **фї** [19] дѣна.

Пред нами, янемъ Пневскимъ, воитѣм мѣста Выжъвы, его кѣ мѣ, яцькѣм Коречком, Олешъкѣм Панковичем, Терешъкомъ Олисеевичемъ, бурьмистрами мѣи'скими вижовскими. //

214
зв.

Становши явѣно, очевисто **Орышъка** Лапъчина изъ сынами своими Васком, Иванов, зезнала до книгъ вечистыхъ тыми словы, иж-есмо продали свою полъволоки на Великомъ Полю во въсѣхъ трохъ рукахъ, јако се в собѣ маетъ, вечъными часы за певну суму пѣну Ивану Лѣвошикови, ему самому, жонѣ и потомкомъ его на вечны часы за певную суму за злотыхъ десетъ монеты и личьбы полское, котораа полволоки лежитъ межы певными межами: изъ едной стороны *от* Веремиихи, *од* Евхимъ¹ Данилчыць, которою полволокою вольно пѣну Ивану, и жонѣ его, и потомкомъ его шахвовати, продати, и заменати, и ку своему наилепшему пожитку оборочати, а я вже сама изъ сынами своими вечъне маю мовчати.

Що мы, урядъ мескии, слышачи зезнане **Оришъки** Лапъчиное и сыновъ ей Васка, Ивана, прынели до книгъ вечистыхъ и записали, що естъ и записано до книгъ вечыстыхъ.

// № 340. Справа его милости пѣна Яна Пневъского, пѣна воита².

212
зв.

Предъ нами, Миколаемъ Съръбиномъ, Прокопомъ Гарасимовичемъ, Конехомъ Климовичемъ, буръмистрами мескими.

Становши Мишъчиха Сеньдикова, мешъщанка (!) вижовска, зезнала до книгъ вечыстыхъ тыми словы,

иж-емъ предала двунастую часть моркга на Заледничью его милости пѣну яну Пневскому, ему самому, и малжонце его, и пото[мкомъ] его на вечны часы за певную суму за золотыхъ три, котораа частъка моркга лежитъ объмежь Сеньдикова зятя.

Которымъ крунтомъ волно его ѿл шахвовати, продати, и заменати, и ку своему наилипшому пожитку оборочати, а я вже с покрѣвными своими маю вечне мовчати.

Що мы, урядъ мѣскии, слышачи зизнане мисцишино, приняли до книгъ и записали, що ести записано.

¹ Вирвано клаптик

² Без дати

250 // № 390. Року тысяча хмѣ [1641] мѣа ѡктябрьа второго
зв. надцат дня.

Пред нами, іацкомъ Коречкомъ, Радкомъ Мисковичемъ,
Веремеемъ Калениковичемъ, ѡриадемъ¹ мескимъ вижевскимъ.

Становши очевисто Вунка Ливошыха зезнала до книг
вечистыхъ тыми словы,

иж-емъ продала домъ свой¹ с полплецомъ на улици
Борзовскои, то ест Ивану Щеневичу, ему самому, жонѣ и
потомкомъ его на вечны часы за певъную суму злотхъ дватцат и
пят монеты и личбы полское, которыи¹ домъ с полплацомъ
лежитъ ѡбъмежу з одной¹ strony ѡд Ивана Мошоника, а з другои
Ивана Ливошевича.

Которымъ домомъ с полплецомъ волно пѣу Ивану шахвовати,
дати, продати и ку своему налипшому пожитку ѡборочати, а на,
Вунька, изъ дочкою моею и с кривными своими маемъ вечно
мовчати и жодныхъ турбацьи не повинни пѣу Ивану чынити.

Што мы, уряд, слышачи зезнане вунчыно, розказалис мы
до книгъ мескихъ мескихъ (!) записати, що отрымали.

251 // № 391. Року ѡхмѣ [1641] декабра .їс. [25] дѣна.

Пред нами, іацкомъ Коречкомъ, Радкомъ Мисковичемъ,
Веремеемъ Калениковичемъ, ѡрадемъ мескимъ вижевскимъ.

Становъшы ѡбадъва перъсонѣ іако браца рожоные,
наперъвѣи Семень Стецевичъ, Иванъ Стецевич, ѡчистые добра,
по ѡицу (!) зосталые, межы собою ровныи дѣль учынили,

то ест напрод Семену, старшему, домъ ѡчистыи, іако се в
собѣ маеть, а Ивану, меншему брату, моркгъ зо всимъ будунькомъ
процивко дому, а ще моркгъ ест, тоди полморькгу ѡт Лесіа
Семену², а полморькгу ѡт Радка Ивану, морькгъ в оитковцызни

¹ ѡриадемъ

² Вставлено над рядком

(!) Семену старьшему, застенокъ, що *от* Ильюса, Иванови Стецевичу, а що застенокъ под Рудою очыстыи на поли яко Семену, Ивану Ивановичю и дерево, що на Подваркгу, еще мает Семен Ивану злотхъ *шесть* дати, а вышелакие *отчистые* добра, яко рухомые, ижъ то и вышелакую пашню // в пол, застинокъ < … >¹ мают изжати и въ пол подилити без вышелакихъ турбации, быдломъ вшилаким мают ровно ся подилити, а потом вечно мают, яко *братя* рожыные, себе *той* равны дѣль стрымати и *одинь* другому милост показати.

251
зв.

Мы, урядъ, слышачи ихъ помирковане вечистое, яко братов рожоныхъ, которые полов вечистыи мают стрымати, рассказали мы до книг вечистыхъ записати, що отрымалы.

// № 399. Року *ѧхмѣ* [1642] мсца *генвара* *вѣ* [12] дѣна.

257

Пред нами, *яцкомъ* Коречком, *Радкомъ* Мисковичемъ, *Веремеемъ* Калениковичемъ, *урендомъ* бурмистровскимъ *меи'скмъ* вижовским.

Становыши *очевисто*, *явѣне*, *доброволне*, *славѣтныи* *Медешевскии* изъ жоною своею *Оришькою* зезнали до книгъ тыми *слова*,

ижъ-есмо продали на улице *Борзовьской* полплеча своего власного за певную суму злотхъ *десет дватцат* и *пят* монеты и личбы польское, то *ест* *Хведькови* *Машоничови*, ему самому, и его жонѣ, и потолкомъ его на вечьны часы, котораа полплеча *лежит* межы певными межами: изъ *одной* стороны *от* *Сошьковича*, а зъ *другой* стороны *Васи*, *сестры* его. Которым полплечомъ *вольно* пѣу *Хведору* *Мошоничу* *шахвовати*, *дати*, *продати*, *заменати* и *ку* своему *най'лешему* *пожитку* *оборочати*, а мы уже *вечѣне* *маем* *мовчати*.

Що мы, уряд, слышачы *зезнане* их *обох*, рассказалимо до книгъ записати.

¹ Написано нерозбірливо два слова

// № 402. Року **а̄х̄м̄в̄** [1642] мсца гєнвара **в̄і** [12] д̄н̄а.

258
зв.

Прєд нами, іацькомъ Коричком, Радкемъ Мисковичемъ, Веремеемъ Калениковичемъ, уредомъ мєскимъ бурмистровьскимъ вижовским.

Становши обличьнє, Хведчиха Денисыкова жона весполь изъ зятємъ своимъ Иванов зєзнали до книгъ вечыстых тыми словы,

иж-єсмо продали полволоки свою власную, то єст за < ... >¹ піат Ивану, Борысовому сыну, єму самому, жонє и потомькомъ єго на вечьнє часы, котораа полволоки лежыт межы певными межами: из ѿдного боку Ж< ... >²ркга и Благого, которым полуволокомъ волно шахвовати, продати, и замєнїати, и ку своему наилучшему пожитку ѿборочати.

Що мы, уряд, слышачы зєзнанє их, розказалисмо до книгъ записати вечыстых.

// № 403. Року **а̄х̄м̄в̄** [1642] м̄сца гєнвара **ф̄і** [19] д̄н̄а.

259

Прєд нами, іацкомъ Корєчкомъ, Радкомъ Мисковичемъ, Веремеемъ Калениковичемъ, урядомъ мєскимъ бурмистровскимъ вижовским мєским (!).

Становши ѿчевисто, іавьно Лєс Коваль, мєщанин вижовскыи изъ жоною своєю Ганєю зубополнє зєзнали до книгъ вечыстых тыми словы,

иж-єсмо продали крунту своего власного чвєртъ моркгу іацькови Лыковичу, нашому мєщанину вижєвьскому, то єст ѿт Бєржъницы за мостком, за певъную суму злотхъ двадцать и полтрєтїа єму самому, жонє єго и потомькомъ єго на вечны часы, котораа чвєртъ морьку лежит межи певными межами: из ѿдной строны ѿд сына моего, а з другое строны ѿт Жданиа, которым крунтомъ чвєртью моркга волно п̄ну іацьку шахвовати, продати, дати, даровати // и ку своему наилучшему пожитку ѿборочати, а іа,

259
зв.

¹ Написано нерозбірливо одне слово

² Затєртї двї лїтери

Лєс Коваль, изъ жоною своєю Ганускою вєчнє маєм мовчати, и сыны мое вєчнє мают мовчати.

Когда *жє* през росказъ пновъ бурмистровъ слудзе мєскому было росказанє, жебы троекрот волав на ратушы ведьлугъ звычайю мєскаго, за которым ѡбъволованьєм жадєн з близкихъ и крєвных не ѡдєзвансє.

Що мы, урад мєскии, слышачи зєзнанїє Лєсїа Ковал[а] и жоны его, росказалисмо до книг мєских вєчистых записати, що ѡтрымали.

276

// № 430. Справа Васка Куцика року *ѣхмг* [1643] новєбра .к. [20] днїа.

Перед нами, *яцком* Корєчком, *яном* Щасновичєм, *Андрѣємь* Гавриловичєм и *Андрѣєм* Юшковичєм, урядом зуполным бурьмистровским и присїажными.

Ставши ѡчевисто, Роман Данилчич, явне и доброволнє, не будучи ни *от* кого примушоными (!), ани намовленым, ку записаню до книг мѣстских вижовских зознал,

иж-єми продал Васкови Куцикови *чвєртъ* морка на Заладничъи, лежачии *ѡбмєжъ* братовой своєи Савчинои з одноє стороны, а *ѡбмєж* Ивановои Маришчич[а], а концєм припадаєт до стєны волочноє, так долго и широко, *яко* сїа сама в собѣ таа прєрєчонаа *част* *чєтвєртаа* морка в мєжах и в стєнах своих маєт, зо вшєлакими *пожитками*, за певную суму *пѣназєи* за *ѡдєннадцат* золотых и за шистак, єму самому, *жонѣ* и потомком его *вѣчными* часы, *ѡтдалаючи* дитєи, и потомков своих, и всѣхъ покрєвных своих.

Волно єму самому, *жонѣ* и потомком его *ѡтдати*, продати, и ку *налѣпъшому* *пожиткови* своємю *ѡборочати*, и *пожитков* своих привлащати.

И просил, абы тоє доброволноє зознаньє его было принїато и до книг записано, што єсть записано.

276 // № 431. Справа Миска Кримніаници року *ахм҃г* [1643]
3в. мсц новебра *к* [20] дня ж.

Перед нами, *іацком* Коречком, *іаном* Щасновичем, *Верем҃ьемъ* Калениковичем, *врядомъ* бурмистровским мѣтским вижовским, и *Андр҃ьемъ* Гавриловичем, и *Андр҃ьемъ* Юшковичем, присяжными.

Ставши *очевисто*, *Игнат* Кунчичъ, *іавне* и доброволне, не будучи ни *от* ког примушоньм, ани *намовленым*, ку записаню до книг мѣтских вижевских зознал,

іж продал *єсми* полволоки за Волею, *лежащи* *обмеж* Щупаковскои Юрковскои, Мискови Кримніаници, *жон҃ѣ* и потомком его *в҃чными* часы за золотых *плат* и *грошеи* двадцат, так долго и широко, *іако* *сія* сама в *соб҃ѣ* таа преречонаа полволоки в *межах* и в *стенах* своих *маєт*, с *полем*, и *сеножатою*, и зо *вшеліакими* *пожитками*.

Волно *єму* *будєт* *отдати*, *продати*, и на *свои* *пожиток* *оборочати*, и *пожитков* своих *привлащати*.

И *просил*, *абы* то было записано, што *єсть* записано. ∞

№ 432. Справа Миска Кримніаници року *ахм҃г* [1643]
ноуембра *к* [20] дня.

277 Перед нами, *іацком* Коречком, *іаном* Щасновичем, *Верем҃ьемъ* Калениковичем, *урядом* бурмистровским мѣтским вижовским, *Андр҃ьемъ* Гавриловичем // и *Андр҃ьемъ* Юшковичем, присяжными.

Ставши *очевисто*, *Андр҃ѣи* *іацкович* Ковал, *іавне* и доброволне, ку записаню до книг зознал,

іж-єсми продал *чверть* волоки за Волею Мискови Кримніаници, *жон҃ѣ* и потомком его *в҃чными* часы за три золотых, *отдалаючи* *потомков* и *вс҃ѣхъ* *крєвных* своих зо *вс҃ѣмъ* на *всем*, такъ долго и широко, *іако* *сія* сама в *соб҃ѣ* в *межах* и в *стенах* своих *маєт*, з *полем* и *сеножатами*, зо *вшеліакими* *пожитками*.

Волно ему и потомком его *будет* *отдати*, и продати, и на свои пожиток *оборочати*.

И просил, абы то было записано, што *есть* записано.

№ 433. Справа¹ Трохима року *ахмг* [1643] новембра *кє* [25] дня.

Перед нами, *яцком* Коречком, *яном* Щасновичем, Веремъемъ Калениковичем, *уриадом* бурмистровским *мѣтским* вижовским.

Ставши *очевисто*, Трохим Гарасимович *сполечне* из жоною своею и с пасербом своим Семеном *явне* и доброволне ку записаню до книг *мѣтских* вижовских *ознал* тыми словы,

иж-есмо продали дом свои з *плацем*, на котором *плацу* дом *преречоныи* *стоит*, зо *вшеллаким* *будинком* пану Грицеви Порыдубцови, *жонѣ* и потомком его *вечными* // *часы*, уступуючи *прав* своих *вечистых* и *оправленых* за *певную* суму *грошей* за сто *золотых*.

277
зв.

Волно *будет* ему шаповати, *отдати*, продати и ку *наелшому* *пожиткови* своему *оборочати* с *потолками* и *ближними* своими, так *долго* и *широки*², *яко* *ся* сам в *собѣ* в своих *межах* *мает*, *обмеж* Тишка Демковича и *братовой* *моєи* Каганихи, *оддалаючи* *дители* и *всѣхъ* *близких* *крєвных* своихъ *век* *вѣкомъ*, што мы сами *зобополных* *прав* своих *зрекаємся* и не *маємо* *ся* в то с *потолками* нашими *вступоватися* *вечными* *часы*.

И просили, абы то *очевисто* доброволне *ознане* их было *принято* и до книг *записано*, што *есть* записано, ∞ и *женѣ* Катерини.//

278

№ 434. Справа Лавриша Неродчич[а] року *ахмг* [1643] новембра *кє* [25] дня ж.

Перед нами, *яцком* Коречком, *яном* Щасновичем, Веремъемъ Калениковичем, *уриадом* бурмистровским *мѣтским* вижовским.

¹ Закреслено “Лавриша Неродчича”

² широко

Ставши ѿчєвистє, Матфеи Кримнаница явнє и доброволнє ку записаню до книгъ зозналъ,

иж-єсми продал половицю ѿгорода застѣнъку, купно своє ѿт Хведора Ништа, правом моим мнѣ ѿт Ништа записаное, ѿтд (!) стєны мєстское, яко сє сама в собѣ таа половица маєт, за певную суму пѣназеи за шєст золотых, Лавришови Нєродчичу, жонѣ и потомком его вѣчными часы.

Волно будєт єму и потомком его ѿтдати, и продати, и на пожиток свои ѿборочати.

И просил, абы то было записано, што єст записано. ∞ ∞

№ 435. Справа Андреа Устинович[а] Сємакович[а] року ахм҃г [1643] декабрия ꙗ̅s [26] дня.

Перед нами, яцком Корєчком, яном Щасновичем, Верємѣем Калениковичем, урядом бурмистровским мѣстским вижовским.

Ставши ѿчєвисто Матфеи Устинович Сємакович явнє и доброволнє ку записаню до книг зознал,

278 иж-єсми продал єсми (!) // полплаца, лежачии на Воли
3в. ѿбмєж Хведковой Ѡкошковичовой з одноє стороны и ѿбмєж
Андреа, брата моег[о], з другої стороны, Лебкови Ѡсиповичу,
жонє и потомком его вечными часы зо всѣмъ на всєм зо
вшелтакими пожитками, так долго и широко, яко сѧ сама в собѣ
таа полплацу¹ маєт, за певную и готовую суму пѣназеи за
тридцат золотых и за пѧт, ѿставуючи волность близким и
крєвным своим тую суму ѿтложитъ за тую прєрєчоную
половицю плаца. Такожъ Аньдреи Устинович за позволєнємъ
брата своег, яко близкии будучи, тую суму грошеи з жоною и с
потомки своими золотых тридцат и пѧт Лебкови Ѡсиповичу и
жонє его за тую полплаца ѿложил и выклад золотых єст
279 заплатил, с чого всег[о] Лебко Ѡсипович и Матфеи Устинович
Аньдреа Устиновичу², жону и потомков их вечными часы //
квитуют и при нєм тую полплацю вечными часы, зоставуючи,

¹ полплаца

² Устиновича

даючи *моц* и *владност* ему самому, жонѣ и потомком *єг[о]* *вѣчны*¹
часы шаповати, *отдати*, продати и на свои пожитокъ *оборочати*
так, *яко* своим *власным*, *отдалиаючи* вже *ближних* *крѣвних*
своих и *потомковъ* *своих* *вѣчными* часы.

И просили, абы было записано, што *єст* записано. ∞

¹ ВѢЧНЫМИ

СЛОВНИК МАЛОЗРОЗУМЛИХ СЛІВ

Ведлугъ	відповідно до
велю	дуже
волає	тут: оголошував
дѣль	тут: розділ
застѣнок	частина маєтку
квитуватися	тут: обіцяти, гарантувати
купно	тут: куплене майно
лавъники присагълыє	присяжні
мокърець	заболочена територія
обмеж	поблизу, біля
объвольванье	усне оголошення
оправленыи	правовий
оставуючи	залишаючи
полов	поділ
постановене	рішення
постерегати	дотримуватись угоди
претыки	дрібна нерухомість, майно біля будинку
привлащати	оволодівати
приєли	прийняли
с притомностью	тут: у присутності
прогокуль	документ
теръмин	документ
турбации	труднощі
шатыфаны	майно, речі
шафовати	господарювати
шафунокъ	власність, майно
шистак	монета

СКОРочЕНІ СЛОВА ПІД ТИТЛАМИ

дѣа 163	духа
дѣѣ 163 зв.	душѣ
ѣ ѣ 214	королевської милости
миѣ 140 зв., миѣца 151 зв., мѣ 143, мѣца 35 зв.	мисаца
ѣл 250	милости
пѣа 168	пана
пѣи 168	пани
пѣу 47 зв.	пану
пѣѣ 168	пан
сѣѣ 157 зв.	сѣнтабра
Хсѣвѣм 165	Христовѣм

ПОКАЖЧИК СЛІВ ТА СЛОВОФОРМ

а (*спол.*) 35 зв.
або (*спол.*) 143 зв.
абы (*спол.*) 140, абы-м 184
августа 186 зв., август 187
ажь (*частка*) 164, ашь 183 зв.
але (*спол.*) 164
алиб (*спол.*) 184, алибо 184
альбо (*спол.*) 141 зв.
алюбь (*спол.*) 178 зв.
ани (*спол.*) 144 зв.
аньдреево 149 зв.
април 165
аренъдари, аредаров 180

ближнихъ 141 зв., ближних 144 зв., ближними 277 зв.
ближшим 163 зв.
близкии 278 зв., близким 278 зв., близкихъ 259 зв.
близкостю 175 зв.
бо (*спол.*) 153 зв.
Богъ 178 зв., Богу 163
божому 163, божого 163 зв.
болото 176
бортным 152 зв.
брата 163 зв., на брата 164, братови 140 зв., брату 141, изъ братомъ 203,
брати 152 зв., братовъ 181 зв., братов 251 зв., брате 191, братю 178 зв.
братаничови 179
братанка 164
братѣрское 191 зв.
брати (*дієсл.*) 164 зв.
братовой 276
братиа 251 зв., братіа 191 зв., браца 251, братю 47 зв.
будованє 182 зв., будованіа 149, до будованіа 166, з будованєм 140,
будованєм 145, при будованю 181 зв.
буду 184, буде 141 зв., будєт 35 зв., будєть 36, будут 47 зв., была 35 зв.,
было 140
будунєкъ 191, будунокъ 164, будунку 181 зв., на будунокъ 175, будуньком 191,
будинком 277, будуньки 149 зв., будунькахъ 187

будучи 143, будучи 147, будучы 213
будучого 152 зв., будучим 184, будучихъ 173
бурмистровским 145
бурмистръ 165 зв., бурмистром 47, бурмистре 165, бурмистров 165,
бурьмистрами 140, бурмистрами 145 зв.
бы (*частка*) 152, бы-мъ 184
бывшого 153 зв., бывшаіа 161 зв., бывшихъ 178 зв.
быдло 164, быдломъ 251 зв.

в (*прійм.*), в собѣ 35 зв., в конєць 141 зв., в те 145 зв., во 163
валов 184
вдовшъ (*присл.*) 47 зв.
ведле (*прійм.*) 143, ведъле 140
ведлугъ (*прійм.*) 163 зв., ведълугъ 167 зв.
веже (*присл.*) 163 зв.
век 277 зв., вѣку 152 зв., веком 47 зв., вѣкомъ 277 зв.
велика 181, веліа 164
велю (*присл.*) 184 зв.
весполь 258 зв.
вечисте 166 зв.
вечистыи 165, вечистымъ 36, вечистым 144 зв., вечистымъ 192, вечистаіа
35 зв., вечистую 166, вечистыхъ 163, вечистых 277 зв., вечыстыхъ 214 зв.,
вичыстыхъ 168
вечне 213, вечное 190, вѣчнои 163, вѣчную 192, вечные 36, вечны 257,
вечными 141 зв., вечьными 144 зв., вѣчными 145
вже (*частка*) 35 зв., вже 279
взрєвши 163
взіатыи 163
видилєнєи 164
видит 182
вижевскии 36, вижевского 145 зв., вижевскому 140 зв., вижевскому 146 зв.,
вижовскому 36, вижовъским 35 зв., вижовским 145, вижевским 36,
вижевским 141 зв., вижжевским 187 зв., вижевском 140, вижовском 47,
вижевска 179, вижовскаіа 145, вижевскую 153 зв., вижевски 180,
вижевские 180 зв., вижевскихъ 140 зв., вижевских 141, вижовских 145
винєн 47 зв.
владност 279
властнє 147
властныи 36, власныи 140, властного 35 зв., власного 159, властное 164,
власное 144 зв., власную 152 зв.
воитовским 36

воитом 35 зв., воитом 213
вола 159
волаѣ 259 зв.
воленъского 167 зв.
волно 35 зв., вольно 36, волне 143 зв.
волность 278 зв.
волные 47 зв., волну 152 зв.
волокъ 183 зв., волок 141, волоки 146 зв., за волоками 172 зв.
волостную 148 зв., волосную 157, волосной 151 зв.
волочное 276
воліа 164 зв., волею 154, по воли 143 зв.
вписали 168 зв.
врочиском 151, на врочиску 146 зв., на врочискахъ 162 зв.
на вриадѣ 35 зв., при вриади 184, вриаду 162, вриадом 140, вриадом 144 зв.,
врадом 141, уриадъ 175 зв., уриадом 172 зв., уриадомъ 172 зв., уриадѣмъ 168,
ѣрадомъ 250 зв., ѣрадѣм 251, ѣриандѣмъ 250 зв.
все 160 зв., всѣ 154 зв., всеѣ 278 зв., всеи 142 зв., на всем 145, на всѣмъ 166,
зо всѣм 143 зв., зо всѣмъ 145, зо всимъ 251, зо всеми 145, во всѣхъ 214 зв.
всѣмогущому 163
вставати 47 зв.
вступоватисѣа 277 зв.
второгонадцат 250 зв.
второму 154
у вулицы 48, улицы 140 зв., ѡт улицы 143 зв., на улицы 166, ѡбмѣж улицы 181
вчинили 165, ученили 176, учинили 191 зв., учынили 251, ученил 184,
учинила 167 зв., учинит 192, учини 194 зв.
вшир (присл.) 47 зв.
вшеллакую 251, вшеллакиѣ 251, вшеллакимъ 190, вшеллаким 145, вшилаким
251 зв., зо вшеллакими 276, на вшеллакихъ 163 зв., без вшеллакихъ 251 зв.
отъ выгонъ 142 зв.
выделена 187
вызнал 35 зв., вызналь 36, визнаваем 152, визнаваю 163 зв.
выклад 278 зв.
выпуст 194 зв., ѡт выпуста 167 зв., ѡт выпусту 177
вырозуменіа 181
вырокъ 167 зв.
выхована 152 зв.
выш 146, вышь 148, выш 153, вышеи 141
вѣдати 152 зв.
до вѣна 168 зв., вино 168 зв.

вѣры 181
вѣрыгодныхъ 181, вѣрогодныхъ 184
вѣчность 152 зв., *вечност* 140

где 160 зв.
генвар 163, *генвар* 140 зв., *генъвара* 140, *генѣвря* (!)35 зв.
в голов 141 зв., у голов 176 зв., *от* голов 172
на гостинци 161, на гостинъцу 177 зв., на гостинцу 182
готовои 166, готовую 144 зв.
границъ 146 зв.
грошеи 146, *грошеі* 47 зв., по гроши 155 зв.
кгрунѣтъ 36, *крунѣтъ* 140, *крѣнѣтъ* 141 зв., *кгрунѣ* (!) 35 зв., *кгрунѣту* 35 зв.,
 крунту 259, *крунѣтом* 140, *крунтом* 142, *крунѣты* 149, на *кгрунтах* 172 зв.,
 крунѣтами 192
грѣшному 163 зв.

дальшеи 168 зв.
даровати 35 зв., *даровац* 184, *дарую* 154 зв., *даровал* 149, *даровали* 190
даровизне 190 зв., *даровизну* 190
дати 35 зв., *дацѣ* 184, *дав* 164 зв., *даль* 193, *даѣ* 184 зв., *дали* 159
даючи 278 зв., *давши* 149
два 35 зв., *двѣ* 174, *двѣ* 194 зв., з *двоих* 181, *двоихъ* 181, *двох* 181 зв.
двадцат 35 зв., *двадцат* 140 зв., 142, *двадцат* 141 зв., *дватцат* 250 зв.
дванадцать 185
двунастую 212 зв.
девят 169
девятисотъ 168 зв.
девятото 177
дѣдичную 152 зв.
деи (*частка*) 149
декабр 159 зв., *декабра* 160, *декабря* 278
дерево 251, з *деревом* 152 зв., на *дерево* 166
держати 145, *держал* 203
десіат 143, *десет* 214, *десет* 214 зв.
дла (*прійм.*) 152 зв., *дліа* 181
дня 35 зв., *дніа* 140, *дѣніа* 141, *дѣніа* 146, *дніа* 141 зв.
до (*прійм.*) 35 зв., *до книг* 36, *до реки* 140 зв.
добра 154 зв., *добрѣ* 149, *добрами* 149 зв., *добрах* 163 зв.
добровольне 35 зв., *добровольне* 140 зв., *добровольно* 142 зв.
добровольныи 165, *добровольным* 164 зв., *добровольнымы* 152
добрыи 155, *доброи* 143 зв., *доброю* 168 зв., *добрых* 165, *добрыхъ* 184

доволеи 179
 доволен 48 зв.
 документами 149
 долго 145, довго 49
 долгъ (*прикм.*) 179 зв.
 долъгъ 143 зв., долгу 159, за долгъ 180, долгом 47 зв., в долгу 47 зв.
 дом 143 зв., дому 251, в дом 149, домою 143 зв., домою 202 зв.
 доплатил 182 зв.
 от дороги 140 зв., през дорогу 177
 досытъ, досыт 176
 дотычет 181
 доць 193
 дочка 193 зв., дочку 149, дочкою 250 зв.
 дробязки 164
 други 184, другого 175 зв., на другом 180, другага 154 зв., з другою 35 зв.,
 з другою 36, по другою 161, другую 142, другому 251 зв.
 дубровами 152 зв.
 духовного 164 зв.
 дѣа 163
 дѣѣ 163 зв.
 дѣвѣреви 154 зв.
 дѣль 251
 дѣти 188, дѣтеи 36, дѣтеи 177 зв., дѣтею 35 зв., дѣтею 36, дѣтею 187
 дѣталосе 184
 дядкови 172 зв.

 ежели (*спол.*) 178 зв.
 если (*спол.*) 184
 ест 145 зв., естъ 142, то ест 140 зв., есмо 181 зв., ести 212 зв.
 еше (*частка*) 163 зв.

 ж (*частка*), тое ж 144 зв., того ж 147 зв.
 же (*частка*) 35 зв.
 жебы (*спол.*) 35 зв.
 до живота 164, по животъ 164
 жида 143, жиду 144, жидови 177
 жити 164
 жодним 152 зв., жадеи 259 зв., жадные 190 зв., жадное 47 зв., жадных 164 зв.
 жона 161 зв., жоны 36, жоне 35 зв., жони 143 зв., жонъ 144 зв., женъ 277 зв.,
 жону 146 зв., на жону 48, жоною 140, жоном 176, жоноу 174 зв.

 з (*прийм.*), з будованем 140, з жоною 143 зв.

за (*прійм.*), за суму 35 зв., за долгъгъ 143 зв.
завдавати 47 зв.
заведѣныи 140, заведаныи 143 зв., заведѣного
завѣсти 184
задавати 184
зажывати 168 зв.
закъладом 192
замѣнити 36, замѣняти 213, заминіати 166
замковыи 174, замковыи 184
подъ замком 180
запис 165, записом 152, в запису 142, в записѣ 169 зв., в записи 177,
записами 149
записана 35 зв., записаную 152 зв., записаное 278
записано 35 зв., записано 36
записаню 144, записаніа 145 зв.
записати 35 зв., записаць 183 зв., записали 213
записованъга 35 зв.
єст заплатил 278 зв.
зараз 153
зарука 47 зв., заруки 192, под зарукою 47 зв.
засѣвки 164, засѣвку 180
застѣнокъ 154 зв., застенокъ 251, застинокъ 251 зв., ѿ застѣнок 172 зв.,
застѣнку 154 зв., застѣнъки 149
застѣнъковую 146 зв.
збудованыи 144
зволившиє 181
звычайю 259 зв.
звышь 142, звыи 47 зв.
згду 191 зв.
здари 178 зв.
зде (*присл.*) 149 зв.
здоровью 163 зв.
здоровым 213
езналь 141 зв., зознал 144 зв., зознала 145, зєзнали 168 зв., зєзнавамъ 168 зв.,
зєзнаваемы 203
езнане 140, зознанъе 276, зизнане 212 зв., зознанѣмъ 172 зв., зозънанѣмъ 173
земскимъ 183 зв.
зложоньм 163 зв.
змарлом 181, по змѣрлои 48
змоцнил 172 зв.
знавеженіа 163 зв.

зо (*прійм.*) всѣм 143 зв., зо всіми 145
зобополне 175, зубополне 259
зобополных 277 зв.
золотых 35 зв., золотыхъ 141 зв., злотых 143, злотыхъ 140, злотых 141 зв.,
злотыхъ 142 зв.
зособна 166 зв.
зостав 47 зв.
зоставую 172 зв.
зоставуючи 145, зоставуючы 168 зв., оставуючи 152 зв.
зосталые 251
зрекаємося 277 зв.
згодились 191 зв.
зіат 177, за зіатіа 149, зіатіа 172 зв., изъ зіатемъ 258 зв., зіатеве 161, зіатєви
148 зв., зіатєви 172 зв., пры зіатю 203

и (*спол.*) 35 зв., и просиль 36, жонє и потомком 143
идєт 142 зв.
идучи 181
иж(*спол.*) 35 зв., ижъ 149, ежъ 154
иж-ба 152 зв.
иж-єм 140, иж-м 141 зв., ж-єм 177
иж-єсми 144 зв., 145, 145 зв., иж-єсмо 144
иж-єхъми 157 зв., иж-єхмы 159 зв.
из (*прійм.*) жоною 140, из сыном 145 зв., изъ будуньком 213, ис потомками 47 зв.
избавленію 163
избы 166
изжати 251 зв.
илє (*присл.*) 149
имєєт 175
именємъ 36, именєм 152 зв., на имє 149, во иміа 163
иныхъ 165, иных 172 зв., иньшихъ 187 зв., при иньшихъ 184 зв., иншемъ 47 зв.
июніа 143

к (*прійм.*) 147 зв., къ пожитку 144 зв.
казав 182, казали 165, казалєм 184
касовати 165
квитуємсія 176, квитиуют 279
книгъ 35 зв., книг 141, до кникъ 202 зв., у книг 47 зв.
ковал 141 зв.
когда 259 зв.
кождыи 155 зв., каждыи 166 зв., кождому 152 зв., каждому 181, в каждом 184

колвек 184
коли 164
конами 164
конецъ 141 зв., концем 276
конъчесє 140 зв., кончесє 141, конъчисє 141 зв., кончисє 147 зв.,
 конъчисіа 146, конъчитсіа 186
копецъ 184, по копца 183 зв.
копъ 192, коп 47 зв.
королевское 213
костодарствах 163 зв.
костюковее 188,
которыи 140 зв., которыи-то 48, ктории-то 184, с котрого 176, с которого-то
 181 зв., которого-м 185, которому 154, которому-то 154 зв., которым 153 зв.,
 которымъ 167 зв., которымиъ 202 зв., которыми-то 194, в котором 164, на
 котором 277, которое 166, котораа 154 зв., котораіа 142 зв., ктора 140 зв.,
 которую 153, с которою 153 зв., с которою-м 164 зв., в которой-то 190 зв.,
 которыє 142, которыми 192
кошьтом 184
крєвныє 190 зв., крєвныхъ 141 зв., крєвных 144 зв., крєвнихъ 147 зв.,
 крєвным 278 зв., крєвными 250 зв.
кром (*прійм.*) 180
ку (*прійм.*) пожитку 140, ку записаню 144
куды 164
кузмино 187
купил 153 зв.
купла 35 зв., кипла 36
купно 144 зв., в купне 184
купным 182 зв.

лавъниками 168
ламаніа 182
лежачии 140 зв., лѣжачии 174, лежачом 175, лежачє 154, лежача 155 зв.,
 лежачаіа 191 зв., лежачєи 186 зв., лежачу 149, лежачю 141, лежачую 146,
 лежачаю 146 зв., лежачиє 192 зв., лежачи 162, лежачихъ 163 зв., лежачих 35 зв.,
 лежачими 149 зв.
лежит 213
з лесами 152 зв.
ли (*частка*) 160 зв.
либо (*спол.*) 184
литовское 47 зв., литовских 47 зв.
личачи 155 зв.

личбы 47 зв.
 лѣпши 184 зв., лѣпшого 152 зв., лепшого 175, лѣпшеи 181
 лѣтами 163 зв.
 любѣви 191 зв.
 люди 165, людемъ 152 зв., при людехъ 184

маѣтност 184, маѣтности 163 зв.
 маи 180 зв., маіа 169, маа 48
 от мала 164
 малжонце 152 зв., за малжонку 149, малжонкою 152, малжонъковъ 178 зв.,
 малжонками 157 зв.
 мартъ 142 зв., марта 142, марца 141, марьца 152, марца 179
 мати (дѣсл.) 190 зв., мѣти 145, маію 184, сја маю 213, маем 176,
 маемъ 180, мают 35 зв., маѣт 36, се маѣт 163, ма в собе 157 зв., мѣль 165,
 мѣла ѿ 192, мало 149
 матки 181, матци 187 зв., матку 178 зв.
 маючи 154, маючи 168
 межами 35 зв., в межах 145, ѿтъ мѣдзи 183 зв.
 межи (прійм.) 142 зв., межы 214
 менованого 153, менованого 176, міанованого 142
 меновите 155, міановите 142 зв., міановистѣ 140
 мену 166
 меншему 251, менъшому 181 зв.
 меніал 166, меніали 175, мініали 192
 мѣстцькоѣ 146 зв., мѣстцького 166 зв., мѣсцькои 165, мѣсцькую 165,
 мѣсцькою 163, мѣстском 47, мѣстцьких 141 зв., мѣсцькихъ 143 зв.,
 мѣсцьких 144, мѣскихъ 202 зв., мискихъ 141, миских 141, мѣстских 144 зв.,
 мѣстских 145, мѣстским 144 зв., мѣстскимъ 145, мѣским 35 зв., мѣскимъ 36,
 мѣским 141, мѣсцьким 140, мѣстцьким 141 зв., мѣстцьким 161, мѣским 202 зв.,
 мѣскими 213, мѣи'скими 214, мѣстскими 48
 мешъканѣ 190
 мешанинъ 36, мешанин 140, мешенинъ 145 зв., мешанин 214,
 мешанинъ 259, мешанина 145 зв., мешанинови 145, мешанину 36,
 мешанину 259, мешанѣ 180 зв.
 мешанка 145, мешъшанка 212 зв.
 милост 251 зв., милости 213
 миѣца 140, мѣца 35 зв., миѣ 140 зв., мисца 150, мис 145 зв., мѣ 143,
 мѣсяца 144 зв., мѣсяца 145, мѣсяца 172 зв.
 до млинов 181
 мовит 47 зв.
 мовчати 202 зв.

мои 143 зв., мое 148 зв., мог 145, мого 149 зв., моему 141, моим 163 зв.,
 моіа 164, моєи 163 зв., моєє 164 зв., мою 140 зв., моих 152 зв.
 мокърець 179 зв.
 молодшаа 47 зв., молодшому 181 зв., молодших 47 зв.
 монеты 141 зв., монѣты 194, монет 150 зв., монѣт 178 зв.
 морковое 150, морковой 161, морковую 177 зв.
 моркъ 142, моркгъ 213, морка 140 зв., морку 142 зв., у морка 151,
 за морком 156, морьгом 213, морки 149, морьковъ 35 зв., морков 141 зв.
 за мостѣм 213
 у мостка 162 зв., за мостком 183
 моц 279
 мужъ 154 зв., мужа 145, мужеви 154, мужу 154, з мужем 154 зв.
 мы 163, пред нас 175 зв., нас 190, нам 191 зв., нами 35 зв., з нами 166, ми 168 зв.
 мѣста 175 зв., мѣста 213, у мѣстѣ 175, в мѣсте 47 зв., мѣстцю 180, на
 мѣстцу 156 зв., на мѣстцу 156

 на (*прійм.*), на мене 140 зв., на вриадѣ 35 зв., на всем 145
 набые 164 зв.
 набыте 153 зв., набыте 164, набыта 154 зв.
 набытыи 143 зв., набытыхъ 154
 навечно 146
 надѣль 181
 названые 48 зв., названым 152 зв.
 назначоныи 153 зв.
 се называет 164
 з накладами 167
 належати 164, належат 149, належит 149 зв., належи 175 зв., належало
 183 зв., належали 47 зв.
 належачии 36, належачое 160 зв., належачаіа 192, належачеи 176,
 належачими 152 зв.
 налепии 145 зв.
 налепъшему 142 зв., налепъшому 145 зв., налипъшему 140, налипъшему
 141 зв., наилепъшему 202 зв., наилипъшому 213, наилѣпшому 179,
 налипшому 143, налипъшому 143 зв., налелшим 145, налелших 47 зв.
 наместником 147, намѣсником 185 зв., намѣснѣком 185
 намовленаа 145, намовленым 144 зв., намовлеными 180 зв.
 напервєи 163 зв.
 напротив 159, напотивку 181 зв.
 нарушити 164
 наступовати 192
 нашего 181, нашому 182 зв., нашѣм 191 зв., нашєи 181, нашои 190 зв.,

наши 176, нашим 152, нашимъ 166 зв., наших 154, нашихъ 175 зв.
 не (*частка*) 140
 небожчикъ 149, небожчик 154 зв., небожчика 145, небожчику 154 зв.,
 небожчиком 154 зв.
 нежели (*спол.*) 163 зв.
 нелицемѣрными 165
 неопатрным 159
 неотмѣнную 192
 нехай (*частка*) 47 зв.
 ни (*частка*) 140
 нижеи 173
 низеваи 145
 никому 140
 нинѣшнии 165, нинѣшихъ 140 зв., нинѣших 141, нѣнѣших 144,
 нѣнѣшимъ 183 зв.
 ничег 145, ничог 145, ничого 152 зв.
 новѣбра 144 зв., новѣбра 276, ноябра 145 зв., ноіабра 189 зв., ноіаб 188 зв.
 новое 166

 ѿ/о (*прійм.*), ѿ што 140, о плѣца 143 зв.
 ѿбадва 166 зв., ѿбудвох 167
 ѿбваровати 184
 ѿбе 179 зв., з обох 179 зв., ѿбох 257
 ѿбѣдѣ 47 зв.
 ѿбѣрнути 164, ѿбѣрнулѣм 153
 ѿбличѣне 258 зв.
 ѿбложоныи 36, ѿбложонными 35 зв.
 ѿбмежъ (*присл.*) 36, ѿбмеж 140, ѿбмежу 250 зв.
 ѿборочати 140, ѿборочати 141, ѿборачати 145, оборочати 142
 ѿбъвольваньѣм 259 зв.
 ѿбывател 172 зв.
 у ѿбыходах 172 зв.
 ѿбычаю 163 зв.
 ѿвци 164
 огородъ 141 зв., огорода 141 зв., ѿгорода 278, города 157 зв., по ѿгород 174,
 по грады 177
 по ѿгорожу 178 зв.
 одъ/ѿд (*прійм.*), ѿд брати 152 зв., одъ дороги 142 зв., ѿд тог[о] 47 зв.
 ѿдаліаючи 47 зв., ѿтдаліаючи 141 зв., ѿтдаліаючи 147 зв.
 ѿддати 47 зв., ѿтдати 145

оддѣлену 152 зв.
по одѣбраню 153
одѣзвансе 259 зв.
одѣннадцат 276
одержати 182, одержаль 140, одержал 141, одержали 192
одинъ 183 зв., один 184, единъ 192, едног 214
з одное 35 зв., з одъное 146, едънои 191 зв.
одобралем 153
озимины 164
озіавши 172
октабра 172, октіабра 173 зв., октабра 172 зв., октебра 172 зв.
омылити 192
онъ 190, его 35 зв., ему 36, ему 145, му (*тобто* йому) 140, на немъ 166,
при немъ 279, еє 145 зв., еи 153 зв., еи 164, ею 187, они 165, ихъ 148 зв.,
и ихъ 176, ихъ 176, ихъни 182, ием 176, на них 149 зв.
оныи 168 зв., оныхъ 167
в опецѣ 47 зв.
оправленых 277 зв.
ослобожоные 48
осминою 187 зв.
осмого 36, осмая 187 зв., осмую 151 зв.
осмъ 145
осмъдесят 143 зв., осмадесят 153
осмънадьцат 148 зв., осмънадцат 161
особам 153 зв.
оставил 149, оставліаєм 166 зв., оставили 181 зв., оставуєм 181 зв.,
оставла 182
оставуючи 278 зв.
остає 192
остатнеи 203, остатнею 154
от (*прійм.*), от дороги 140 зв., от ставу 141, от кого 143, от улицы 143 зв.,
от границъ 146 зв., отъ выгонъ 142 зв., отд стѣны 278
отдаліаю 153 зв.
отец 47 зв., отецъ 149, отца 149 зв., по отцу 178 зв., по отцѣ 191 зв.,
по оицу 251
отказал 154, отказаль 164 зв., отказую 154
отличоных 166
отложить 278 зв., одложил 278 зв.
отозвати 47 зв.

отримали єсмо 192
 отчизна 161, отчизны 151, отчизну 140 зв.
 отчизного 164
 отчимови 159
 отчистые 191 зв., очистые 251, очыстыи 251, очистыи 47 зв.,
 очистыми 47 зв.
 очевисте 35 зв., очевисто 144 зв., очевисто 145, очевистце 168
 очевистое 141, очевистым 173

 памєти 149, паміати 168 зв.
 пан 152, пана 152, пѣу 152 зв., пану 153, межи паном 172 зв., при пану 184,
 панове 165, панов 164 зв., пновъ 259 зв.
 панею 152
 панского 157 зв.
 пасєрбом 277
 пашню 251
 пєвности 184
 пєвную 140, пєвну 141, за пєлну 141 зв., пєвной 168 зв.
 пєрвого 188 зв.
 пєред (*прійм.*) 35 зв., пєредъ 140, пєред 141
 пєрешкоды 47 зв.
 пєрешъкожати 184
 с пєршимъ 194 зв., в пєршом 177
 пєрвъшеи 183
 пєрсъонє 251
 печат 165, печати 165, печатю 164 зв., с печатю 163
 печатан 164 зв.
 печатаю 164 зв.
 писанє 184 зв.
 писано 142
 писанъ 141, писан 148, писаны 163
 плаць 36, плац 36, плєць 157 зв., пліацу 164, плєцу 164, плѣцу 186,
 з плацєм 277, на плєцю 181 зв., на плацу 277, о плєца 143 зв., плєца 146,
 плєци 149, до плєцов 166
 по (*прійм.*), по воли 143 зв., по рекѣ 141 зв., по крунътъ 146, по стєну 146 зв.
 повинєн 181 зв., повинєнъ 184, повинни 250 зв.
 повиных 47 зв.
 повставати 176
 под (*прійм.*) мокърець 179 зв., подъ замком 180 зв.
 подаю 149 зв.
 подварки 142 зв.

подилити 251 зв., ся подилити 251 зв.
подобаніа 140, подобаніа 141 зв., подобантіа 144
подошлым 163 зв.
подпис 165, с подьписом 183 зв., с подписом 184 зв.
подписана 165
подъле (*прийм.*) 142 зв., подле 145
подьписали 165, подписали 165
пожиток 155, пожитку 140, пожиткови 142, пожитком 145,
пожитков 145, пожитками 145
с позволения 181, за позволенем 184 зв., за позволенемъ 278 зв.
позволіаєм 183 зв., позволиль 192
позосталыхъ 181
показати 251 зв.
покрєвныє 214, покрєвных 276, покрєвными 212 зв.
пол 251 зв.
пolverоки 276 зв., польволоки 214 зв., полволокою 214 зв., полуволокомъ 258 зв.
за полем 180, в полю 160 зв., на поли 251, с полми 152 зв., полиами 186 зв.
ползастѣнька 164, ползастѣньку 176 зв.
полморка 140, полморька 140 зв., полморкга 214, полморком 156 зв.,
полморкгомъ 214, по полморка 182
половица 154 зв., половица 278, половицю 149, половицу 154 зв.,
половицею 149 зв.
положоно 169 зв.
полюсма 141
полплец 146, полплеца 143, полплеца 147 зв., полплиаца 144 зв., полплица 145,
полплица 145 зв., полплицу 278 зв., полплецу 192, полплицю 279,
полплещем 174 зв., полплещомъ 250 зв.
полских 35 зв., полских 145, польских 36, полское 140
полторы 162
полтрета 259
полчасти 189 зв.
полчверть 192, полчверти 140 зв.
поменєныи 35 зв., поменєного 141, поменєног 165 зв., поменєного 146,
поменєного 151, поменєным 153 зв., поменєным 155 зв., поменєныє 47 зв.
поменило 153
помиркованє 251 зв.
в помѣри 35 зв.
поносити 164 зв.
попа 191
поповъ 143 зв.
попрекъ 178 зв.

порушоньи 182
 поспол 140, посполъ 147 зв., посполе 180
 посполитого 181, посполитом 161 зв., посполитѣм 177
 постановене 184
 постановивъшися 36, постановившисе 149, постановвишисе 192 зв.
 постерегати 192
 поступаю 153, поступил есми 153
 на потом 152 зв.
 потомокъ 184, потомкови 154, потомки 148 зв., потомков 145, потомкам 141 зв.,
 потомкомъ 35 зв., потомъкомъ 36, потомъком 36, потомком 140,
 с потомками 145 зв., с потомки 278 зв.
 потомством 155
 потреба 152 зв., на потребу 153
 почавши 183 зв.
 починасе 142 зв., поченася 150, починаетси 148, починаетсја 179 зв.,
 починае 156
 в пошанованю 190 зв.
 с права 48, правомъ 36, правом 144 зв., в праве 184, прав 277 зв.
 правдивьм 165
 правного 163 зв.
 предъковъ 175 зв.
 през (*прийм.*), през дорогу 177
 преписав 184 зв.
 пререченаа 145, преречонаа 145, преречоную 278 зв., преречонье 173
 претьками 214
 прешъкоды 190 зв.
 при (*прийм.*), при присіажныхъ 140, пры Лукіану 203
 прибавлати 48 зв.
 привлащати 145
 придал 166
 примушонаа 145, примушоною 143, примушоньм 144 зв., примушоньми 143 зв.
 приналежати 149, приналежала 140 зв., приналежи 175 зв., приналежит 187
 приналежащи 172 зв., приналежаще 173
 принявши 47 зв.
 приніал 149, приели есмо 190, прынели 213
 приніато 141, принато 153
 припадает 276, припали 48
 припис 184 зв.
 прирожоньм 172 зв.
 присежниками 180
 прислухаючи 172 зв.

присяглыми 180 зв., присягълыми 168
присяжном 140, присяжного 163 зв., присяжныхъ 144, присяжным 152,
при присежныхъ 155, присежных 156, присяжными 175 зв.,
присяжными 188
притиснене 165
притиснути 165
притомностью 145
за причину 181
пришли 48
продажи 175 зв.
продане 172 зв.
проданым 184
продати 35 зв., продат 144 зв., предати 142, продала 143, 145, продал 145 зв.,
предал 140, предав 167 зв., продал есми 35 зв., продалъ
есми 36, продалем 184, продали 144
прозбу 165
прозвиском 141
променіали 166,
просиль 35 зв., просил 140, просила 163, просили 172 зв.
в протокулех 182 зв.
протокулного 167 зв.
процивко 251,
пуста 184 зв., пѣстои 48
пѣстив 143 зв., пустив 177, пустили 182 зв., пустилем 192, пускаем 182 зв.
зо пчолами 152 зв.
пѣніяжнои 176
пѣназеи 144 зв., пѣніязеи 153 зв., пѣназеі 47 зв., пѣніазеи 191, пеніазеи 140,
пеніазеи 144, пнзеи 35 зв., пѣеи 153
піат 141 зв., піать 146 зв., пѣат 250 зв.
піатдесѣат 140
піатнадѣцѣть 147 зв., піатнадѣцѣт 185 зв., пѣтнадѣцѣт 146

рабу 163
раицами 168
на ратушы 259 зв.
рахваловскии 168 зв.
рѣжници 157
реки 145, до реки 140 зв., до рики 172, подъ реку 144, под рѣку 141,
по рѣку 155 зв., по рѣкѣ 141 зв., по реку 156, по рѣку 147 зв.
рѣчки 142 зв.
рова 181

ровно 251 зв.
 ровныи 251
 до ровца 183 зв.
 на рогу 47 зв.
 роженого 163 зв., роженому 187, роджоныѣ 191 зв., рожоныѣ 251,
 рожныныѣ 251 зв., родъженыхъ 187
 розделити 164, роздили*т* 182
 роздѣль 182, роздѣлу 181
 розмножены 47 зв.
 розмышлены 47 зв.
 розуму 163 зв., розумъмь 47 зв.
 розумѣючи 145
 року 35 зв., в року 140, рокъ 144, в рокъ 140 зв.
 роль 181 зв.
 рассказали 214, рассказалис 250 зв.
 розказанѣ 259 зв.
 розказъ 259 зв.
 розправуючи 163 зв.
 россудитсиа 165
 ростропностю 47 зв.
 руки 165, до рукъ 153, до рук 48, руками 153, руках 214 зв., по руцѣ 48
 рукодаиную 47 зв., рукоданую 153, рукудатную 172 зв.
 рухому 149, рухомыхъ 163 зв.
 в рынѣку 182 зв., у ринку 47 зв.
 рядскими 35 зв., рядзскими 47, рядзскими 48

 с (*прийм.*) 144 зв., с тог 145, с тым 147
 сам 145, самого 140 зв., самаго 213, самому 36, самое 143, сама 145 зв.,
 самаіа 180 зв., самую 182, сами 35 зв.
 светого 163
 свещеника 165
 своевольного 35 зв.
 свои 36, свои 140, своег 145, своего 146, своего 140, своему 140, своемѣ 141 зв.,
 своим 154 зв., своем 154, свое 144 зв., свое 144 зв., своеи 143 зв., свою 149,
 своею 140, своих 36, своих 145 зв., своихъ 141 зв., своим 140, своими 145 зв.
 се 142, си 177 зв., сес 165, сим 163 зв., сию 153
 себе 153 зв., на себе 145, в собѣ 35 зв., в себе 36, з собою 181
 себрь 180 зв.
 седьмьдесіат 182 зв.
 семнадцат 180
 семъ 194 зв.

сєн 158 зв., сєї 157 зв.
сєножат 156, сїаножіать, сїаножат 177, синожат 178 зв., в сєножати 160 зв.,
сєножатию 276 зв., з сыножатми 152 зв., синожатми 186 зв., сєножатми 277,
сєножатми 168 зв.
сєстра 167 зв., сєстры 257, из сєстрою 157 зв.
сєстрєнъца 164 зв.
до скрынки 192
славєтныи 144 зв., славєтному 145, славєтнаа 145, славєтна 179
славное 149
слово 163, слова 145 зв., до слова 163, в слово 184 зв., словє 166, словы 140
слудзе 259 зв.
служит 177
слушныи 163
слушъность 182
смеръти 190, ку смеръти 163 зв., по смеръти 149
созналь 140, сознал 142, сознала 142 зв., сознали 143 зв., сознаю 149 зв.
сознана 142, сознаными 149
сознанє 157
солодовънїа 181, солодовнѣ 181 зв.
сорокъ 142 зв.
спадковыми 48
спадок 48, спадъком 48
спаского 191
спасти 164 зв., спадаєт 164
сплат 176
сплодил 153 зв.
спокоиє 145 зв.
сполєчнє 276
сполнє 181
сполны 180, сполєн 152, спєвного 163 зв., спєлным 149, зупєвным 157 зв.,
зупєльным 168, зуполъным 35 зв., зуполную 47 зв., сполна 153,
сполное 181 зв.
способом 182 зв.
справа 35 зв.
справлєна 47 зв.
спускаючи 47 зв.
спустил 192, спустили 203
от ставу 141
ставши 140
стали 203, стало 176
становившиє 152

становши 250 зв., становъшы 251
стансе 163
старшему 251
старым 181 зв., старую 178 зв.
ствѣрдиль 172 зв., ствѣрдили 48 зв., ствѣржаем 166 зв., ствѣржыем 192
стина 183 зв., стѣны 146 зв., стины 151 зв., по стѣну 146 зв., по стину 157,
в стѣнахъ 173
сто 182 зв.
стодола 182
стоитъ 181, стойт 182
стороны 35 зв., строны 142, по сторонѣ 161, з строны 176, стронѣ 179 зв.
стоіачи 166
стоіаचीи 143 зв., стоіаचीи-с 164
стратив 159
страшном 165,
стрымати 251 зв.
на суди 165
судією 165
сумы 142 зв., за суму 35 зв., в сумѣ 160 зв.
съмыслѣ 213
сына 145, сынови 141 зв., сыном 145 зв., сыны 146 зв., сыновѣ 214 зв.,
изъ сынами 214 зв.

также (спол.) 162 зв.
таковое 47 зв.
такожъ (спол.) 278 зв.
таку 184
такъ 35 зв., так 145, так 145 зв.
там 181 зв.
тастамѣнътъ 163, до тастамѣнъту 165, в тастамѣннътъ 163,
тастамѣнътом 163 зв., на тастамѣнтѣ 165, дѣстамѣнту 203
теды 154 зв., теди 184, теды-м 175, теды-с 191 зв.
теж (спол.) 163 зв., тежъ 186 зв.
тен 183, тенъ 168 зв.
теперешного 154, теперишном 180
теперь 152 зв., тепер 165 зв.
тераз 161 зв.
теразнѣишему 165 зв.
теръмину 167 зв., термину 183 зв.,
теще 203, тещею 159
тилко 177

тисеча 177, тисіача 180 зв., тисіач 140, тисеч 169, тисеч 186 зв.
тисіачного 35 зв.
то (*частка*) 141 зв., то єсть 140, то *єст* 140 зв., то моіа *част* 187
то (*займ.*), то было записано 172 зв., на то позволиль 192, не маємо
в то вступоватисіа 277 зв.
тоди 251
тодма 182
тои 35 зв., тыи 154 зв., того 142 зв., с тог 145, с тог 145, до того 162 зв., од
то[о] 47 зв., тому (*займ.*) 35 зв., тем 147 зв., тым 140, тымь 141, при тим 181 зв.,
тоє 140, таіа 35 зв., таіа 164, та 146, тую 278 зв., тою 149 зв., на теи 164,
в тои 177, тыє 155, в те 145 зв., тыми 140, тихь (*займ.*) 153 зв., на тых 181
тот 36
тратити 164 зв.
на третей 181
третина 160, третины 143 зв., третену 167 зв., третину 179 зв., третиною 147,
на третини 182, третины (*мн.*) 192 зв., на третинахь 181 зв.
три 177, три 277, трохь 214 зв.
тридцат 144, тридцат 155 зв.
троєкрот 259 зв.
трудность 184, трудности 164 зв.
турбацыи 250 зв., турбации 251 зв.
тѣлу 163 зв., на тиле 213

у (*прійм.*), у вряду 202 зв., у морка 151, у конєць 157 зв., у Вижевє 144 зв.,
у обыходах 172 зв.
убогои 163 зв.
угода 192, к угоде 203, угоду 192
уживати 145, уживаць 184
указала 163
по улочку 188 зв.
умоцніаю 164 зв., умоцнил̄ 173, умоцнили 48 зв.
уподобаніа 147 зв., уподобаніа 174 зв.
упросилем 163 зв., упросили єсмо 181
уроджоныи 183, урожоныи 168
на урочищу 172 зв.
установуєм 181 зв.
уступуючи 277 зв.,
устьне 35 зв.
усыпати 183 зв.

фєврала 202 зв., фєвраліа 147, фєвраліа 148 зв., фєврал 190 зв.

фольваркови 183 зв.

до хаванія 190

харково 187

хвалє 163

хоробою 163 зв.

хотячи 36, хотєчи 156 зв.

Хсѣвѣм 165

хѣто 165, хто 184, ѿт кого 143, ѿт ког 144 зв., кому 36

цєльи 142, цѣльи 157 зв., цалыи 213, цѣлого 192,

цєнит 142 зв.

часть 146 зв., част 192, части 152 зв., на части 164

частька 212 зв., частки 162 зв., чіасткахъ 181

часу 153, часы 36, на часы 165 зв.

чвертицу 189

чверть 141, чверць 187 зв., чвертью 187 зв.

чвертька 192

чєтверьтого 35 зв., чєтвертаіа 276

чинити 190 зв., чынити 250 зв., чинит 167, чинимо 152, чиню 163 зв.

чотиры 35 зв.

шаповати 141, шаповати 141 зв., шафовати 140, шаѡовати 147 зв.,

шахвовати 202 зв.

шатыфанты 164

шафуньку 47 зв.

швакра 149 зв., швакрови 182 зв.

шєст 151

шєстнадцатого 35 зв.

шєстнадцат 166

шєстого 172, шостого 177, шєста 159 зв., шостаіа 186, шєстую 185 зв.,

шостую 146 зв., шєстѣ 186 зв.

шєстсот 140, шєстсотъ 167 зв.,

шєстьсотного 36, шєстьного (тобто шєстисотого) 35 зв.

широко 145

широкъ 179 зв.

шистак 276

шла 176

шмат 162 зв.

што 35 зв., ѡ што 140, шѣто 141, што-м 159, штосно 181, що 149, що-с 163,

с чого 278 зв., чим 152 зв., в чем 140, в чом 167 зв.
шъкодовал 184
ще (*частка*) 251

на 202 зв., іа 149 зв., мене 159, *от* мене 184, на мене 140 зв., мнє 154, мнѣ
154 зв., со мною 165
іавне 35 зв., іавне 144 зв., іавно 152, јавъне 213
іакналепии 145
іако (*спол.*) 140, іако 35 зв., јако 179
іакоє 147 зв., іакои 146, іакою 184, іаким 47 зв.
іакъ 149

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Анъдрускович Лєвко 167, Анъдрушъкович Лєвко 192 зв.

Анътон, Стоєков зіат 177

Анътонович Иванъ 173 зв., 186 зв.

Баконович Илѣашъ 186, Бакунович Илюсь 176 зв., 188, Бакунь 35 зв.,
міщанин вижвівський

Барановка 174

Барнатанъка Куца 188 зв.

Бенъкович Ицъко 165 зв.

Бибикъ Гаврило 185 зв.

Борисович Павло, 159 зв.

Борковскии Шимонъ 147, бурмістр вижвівський

Бровчиха 179, міщанка вижвівська

Бугъданович Трохим 190

Валентиновна Марушка 152

Валєтович Пєтро 143 зв., міщанин вижвівський

Вася 149, дружина Наумовича Ивана

Вася 257, сестра Сошковича

(з сторони) Веремєєвои Лотвиновои 165 зв.

Вереміиха 214

Вшолковскии Степанъ Рудъниковичъ 192 зв., Вшолковскии Штепанъ

Рудниско 167 зв., Вшолко Степанъ Лєсничии 167, Лєсничии Степанъ

169 зв., Лєсничии Штепанъ 169, Рудъникъ Степанъ 191 зв., Рудъникович

Степанъ 167 зв.

Гавриловичъ Андрѣи 276, присяжний

Ганна 153, дружина Коваля Хведка

Гапонъ 188 зв.

Гарасимович Лєвко 140 зв., 183, міщанин вижвівський

Гарасимович Трохим 183, 277

Гарасимовичъ Пєтро 140 зв., міщанин вижвівський

Гарасимовичъ Прокопъ 150, 169, 212 зв.

Гарашъко Супрунь 185 зв.

Глушаница Анътонъ 180

Глѣбкович Васко 158, 158 зв.

Глѣбкович Гриць 165 зв.

Годунчич Стецко 48, міщанин вижвівський
Гоньчикъ Васко 193, 143, 144 зв., 147 зв., Гонєць Васко 173
Горкович Супрунь 187 зв.
Горщаръ Васко 166
Горщаръ Хведунъ Семеновичъ 143, Хведун Семенович 142 зв.
Горщаръ Хома 190
Горщаръ Юехимъ 157
Горѣльчикъ Іарошъ 177
Гринь Хведко 185
Грицевска Марина 48, дружина Годунчича Стецка

Давидовичъ Лукіанъ 146, 184 зв., 191 зв., 194
Даниловичъ Михаильт 144 зв., Даниловичъ Миско 140, 140 зв., 141, 152,
Данилович Мись 173, Данилчич Миско, Данилчич Мись 161,
бурмістр вижвівський
Даниловичъ Савка 186 зв., 187
Деменич Анъдреи 146 зв.
Деменич Власъ 179 зв., 163, 161 зв., Деменич Улас 146 зв., міщанин
вижвівський, присяжний
Демидовна Уліана 188
Демковичъ Леѣко 163
Демкович Тишъко 175 зв., 277 зв.
Демковичъ Трохимъ 140 зв., 141, 147, 190 зв., 192 зв., присяжний
Демкович Хведко 48 зв., міщанин вижвівський
Денисыкова Хведчиха 258 зв.
Дунъчекъ Дмитро 153 зв.
Дунчикъ Кузма 142, Дунєц Кузма 151 зв.
Дунъчик Сачко 151 зв.

Есиповичъ Хаскєль 143, 143 зв., 144, 144 зв., міщанин вижвівський

Жданєвич Иванъ 164
Жданъ 259

Забєлич Іарошъ Васкович 153, 153 зв., Васкович Іарошъ 153 зв., Забєлич
Іарошъ 154 зв.
Зєнковичъ Леѣко 182 зв.
Зимницька Марушъка Преддзіатковичова 183 зв.
Зимницький Іанъ 183, 159, шляхтич вижвівський

Івановичъ Иванъ 251
Иванъ, Борысовъ сынъ 258 зв.
Ивченіа Мартинъ 158 зв.

Каганиха 277 зв., братова Гарасимовича Трохима
Каленикович Іванъ 161 зв.
Каленикович Стецко 162
Калениковичъ Веремеи 181, 177 зв., 192 зв., 276 зв., присяжний
Карпиха Зиновия 183 зв., мати Щастновича Лаврина
Катерина 277 зв.
Кирь 179, син Олихвѣровича Дація
Климовичъ Конехъ 212 зв.
Ковал Андрѣи Іацкович 277
Ковал Степанъ Кузмич 175 зв., Степанъ Кузмичъ 140 зв., присяжний
Ковалевна Настя 181
Ковалска Уліанка 182 зв.
Коваль Лес 151, 165, 192 зв., 259, Ковалевич Лесь 193, присяжний
Коваль Хведко 141
Коваль Юрко Кунъчич 157 зв., Юрко Кунъчич 157 зв., 158
Ковшко Хведко Приступа 172 зв.
Кодъненица Миско 183, 183
Козорезикъ Іванъ 141, 154 зв., 154 зв., міщанин вижвівський
Кондратоваа Мелаха Марциновна 145, низова міщанка вижвівська
Коречко Іаръмилъ 184, Коречко Іармоль 35 зв., рядський вижвівський
Коречко Іацько 140, 145, 147, 193 зв., Коречковичъ Іацько 144, 184 зв.
бурмістр вижвівський
Короцевна Оришка 172 зв.
Короць Семень 172 зв., Короцевичъ Семень 36
Костукова Васія 187 зв.
Кресевич Воцехъ 166 зв.
Кримніаница Анътон 172
Кримніаница Матфеи 278
Кримніаница Миско 276 зв.
Кузмич Семень 142, 165
Кунчичъ Ігнат 142, 276 зв.
Курманъ Миско 176 зв., 213
Куцевичъ Коваль 154
Куцевичъ Лавринъ 35 зв., міщанин вижвівський
Куцикъ Васко Либковичъ 141, Куцикъ Васко 166, 141, 141 зв.,
міщанин вижвівський
Лавришевич Іванъ 146 зв., міщанин вижвівський
Лакотиха Полажска Іацькова 142 зв., Лакотиха 144 зв.
Лапчич Семень 156
Лапъчина Орышъга 214 зв.

Лєвошєвич 154 зв.
Лєвошыкъ Иванъ 214, 250 зв.
Лєвошыха Вунка 250 зв.
Лєибовичъ Есипъ 172, 177, 184 зв., жид вижвївський
Лєсюкович Лукашъ Хомич 175 зв., Лєсюкович Лукашъ 175 зв.
Лєсюковичъ Васко 36, мїщанин вижвївський
Лиликович Іацько 159, 175 зв., мїщанин вижвївський
Лилисєєвичъ Тєрєшъко 181, Олисиєвичъ Тєрєшъко 213, 213 зв.
Лисовна Гапъка 154
Лозько Іацько 141 зв.
Луца 161 зв., дочка Мариштанки Огапки
Лыковичъ Іацько 259
Любка 148, дружина Марковича Іакима

Мажджарикъ Іаръмоль 189 зв.
Маждчаръ Гавърыло 214
Мариштанка Огапка 161 зв.
Мариа 141 зв., жінка коваля
Мариа 190 зв., жінка Хаскєля, жида вижвївського
Маркович Іаким 161
Марушъка, по отцу Гарасимовна 178
Матвєєвич Сємєнь 156, Матфєєвичъ Сєнько 182
Мєдєшєвскии 257
Мєлєшковичъ Олихверъ 35 зв.
Мирковичъ Миско 203
Миско 141 зв., коваль
Мискович Маръко 141 зв., 182, син коваля
Мисковичъ Савка 173 зв.
Мисковна Катєрина 163, дружина Дємковича Лєвка
Митєвичъ Мєлєхъ 36
Михаиловичъ Лєєко 172
Михнович Ковал 155, мїщанин вижвївський
Михнович Лєсь 151, 162, присяжний
Михнович Моисъи 179
Михнович Сачко 156 зв., 157, 202 зв.
Моисєєвич Каръпъ 189
Моисєєвичъ Кирило 189
Морозикъ Стєцко 188, Морозович Стєцько 167
Москаль Анъдреи 151, 162, 162 зв.
Мотовиловка Паланиа 168 зв.
Мошоникъ Иванъ 250 зв.

Мошоничъ Хведоръ 257, Машоничъ Хведько 257

Надворникъ Тимошъ 144, 150 зв.

Надворниковичъ Гриць 140, Дворниковичъ Гриць Моисеевичъ 180

Наумовичъ Иванъ 148 зв.

Неродчичъ Лавришъ 277, 278

Неродька Мартинъ 179 зв.

Нециевичъ Ярошъ 152, 152 зв., 153, Нецевичъ Ярошъ 168

Низ Васко 140, міщанин вижвівський

Нишъть Хведко Демидовичъ 202 зв., Нишъть Хведко 173, Нишъть Хведоръ 278,
Хведко Демидович, прозвиском Нишъть 147, Хведко Демидович 147 зв., 188,
міщанин вижвівський

Огапка 187 зв., мати Окошъковича Матфеѳа Хведька

Оголрѳчекъ Ярошъ 185 зв., 186

Окошъковичъ Матфеѳи Хведько 187 зв.

Окошъковичъ Трохимъ Скрылко 182, 182 зв.

Окошковичова Хведкова 278 зв.

Оксютичъ Мартинъ 158, 176 зв.

Оксьицака 143 зв., дружина Валентовича Петра, міщанка вижвівська

Олена 202 зв., дружина Нишъта Хведка

Олихвѳровичъ Даць 179, Олихверовичъ Дацько 189

Олихвѳеровичъ Иванъ 185

Онисковичъ Пархомъ 36, рядський вижвівський

Осиповичъ Лебко 278 зв.

Павлена 145

Павловичъ Конъдрагъ 147

Панасиха 181 зв.

Панковичъ Петро 35 зв., міщанин вижвівський

Панъковичъ Лукашъ 185

Панъковичъ Олешъко 213

Пархомовичъ Савка 140, Пархомовичъ Сивка 191 зв.

Печка Іацько 142, міщанин вижвівський

Пневъскіи Янъ 212 зв., Пневъскіи Янъ 212 зв., 213, вѳйт

Поповичъ Семенъ 144, Поповичъ Семенъ, прозвиском Кокоцувщини 174,
Кокоцовщини 157 зв.

Поповичова Іакимова 144, 150 зв.

Порьдубецъ Гриць 277

Порьдубскіи Иванъ 161 зв., 167 зв., 189 зв., Порьдубецъ Иванъ 168,
бурмістр вижвівський

Потьєвна Зънька 191 зв.

Потъєвичъ Савка Каръповичъ 184, Потъєвич Савка 183 зв.
Приходович Васко 189 зв.
Приходович Луць 150, 174
Просиміа 193, 193 зв., дочка Гонъчика Васка
Пукаликъ Иван Карпович 159 зв., Пукало Иван 160, міщанин вижвівський
Пукало Тимошъ 159 зв., 160 зв.
Пушъкарович Пётро 191
Пушъкаровици 191, Пушъкаровци 191 зв., брати
Пушъкаровичъ Абраамъ 214, Пушъкарович Аврамъ 190 зв., 191, 213

Радкович Пилипъ 144, 155, присяжний
Романовичъ Андреи 35 зв., вїйт вижвівський
Ростопчанъка Катерина 183, 184 зв., дружина Зимницкого Яна
Русалимъ, 185

Савчик Иванъ 173 зв., 174
Самсонович Арьхипъ 189 зв.
Сарабаи Ониско 158
Сачкович Матфеи 174, 175
Сачкович Мацько 175
Семакович Андреи Устианович 278
Семакович Матфеи Устианович 278
Семакович Трохимъ Куриловичъ 172 зв., 173
Семаковичъ Евтухъ 36, рядський вижвівський
Семашъкович Миско Иванович 193, Миско Иванович 193
Сендикович Кузма 151 зв., Сенъдикович Кузіа 186 зв.
Сенковъськии Анъдрус 203, Сенъковичъ Анъдрусович 203
Сенъдикова Мишъчиха 212 зв.
Серъбинъ Миколаи 212 зв.
Серъбинъ Павлович 166
Синовчевич Иванъ Иванович 186 зв.
Скучко Юхим 145 зв., міщанин вижвівський
Скучкович Мартинъ 193 зв., Скучкович Мартынь 184 зв., син Скучка Юхима,
міщанин вижвівський
Слусаръ Радъко Мискович 155, Слусарович Радъко Мискович 155 зв., 165,
Слусаръ Радъко 156, Радко Месткович 156 зв., Радъко Мисковичъ 192 зв.,
бурмістр, міщанин вижвівський
Слусаръ Іакубъ Станиславовичъ 140, Слусаръ Іакубъ 140, міщанин вижвівський
Сошъковичъ 257
Спаскии Софронии 163 зв., вижвівський священник
Степанъ, прозвискон Стовка 177, Стовка на Воли 185 зв.
Стецевичъ Семень 251, 155 зв., Стецевич Семень Иванович 166 зв.

Стужко Степанъ 172
Сщєневичъ Иванъ 250 зв.
Сыновчєвич Иванъ Стєцєвич 186, Стєцєвич Иванъ 47, 251
Сыновчєвич Романъ Данилович 188 зв., Романъ Даниловичъ 188 зв., Роман
Данилчич 276, 186
Сыновчєвич Романъ Мистковичъ 150 зв., Романъ Мискович 186 зв.

Танъчичъ Тимошъ 36, міщанин вижвївський
Тєнчикъ Миско 144 зв., Тєнчикъ Михаило 144 зв.
Тєрєшко 146 зв.
Тимошєвич Гаврило 190
Токъмаловна Оришъка 185, Токмаліанъка Оришъка 185
Трипачиха Хвєдчиха 179
Трохимъ 154 зв., чоловік Лисовны Гапъки

Устима 182, дружина Мисковича Марка

Харко 186 зв., брат Сєньдиковича Кузми
Хвєдъко 154 зв., чоловік Лисовны Гапъки
Хвєнєдичъ Іацко 172 зв.
Хотабич Макар 150, 174, 175, 194 зв., Хотабкович Макаръ 194
Хотивєлскии [Ріадан] 152
Хотивильскии Рафухваль 168, пїъ Рахваль 168 зв.

Цыровичъ Лукъанъ 203, міщанин вижвївський
Църя Хилко 203

Чырыло Юрмоль 214

Швєць Матѳєи 143 зв., 176 зв., 191
Шєлєсть Хвєдко 144 зв., міщанин вижвївський
Шмоилова Равза 47 зв., мати Шмоиловича Мовши
Шмоилович Мовша 47

Щаснович Воицєхъ 157 зв.
Щастнович Лаєринъ 161 зв., 162, 183
Щастновичъ Іанъ 140, 142 зв., 144 зв., 145, Щєсновичъ Іанъ 145 зв.,
бурмістр вижвївський
Щасновичъ Іацко 152
Щупаковска Юрковска 276 зв.

Юрковна Полажска 185 зв., 186
Юшъкович Анъдръи 161, Юшковичъ Андръи 276, присяжний

Гармолловичъ Анѣдреи 148, 148 зв.
Яцкович Коваль 155 зв.
Іацѣкович Данило 166 зв.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Бережницька 181 зв., вулиця
Бережниця 142 зв., 155 зв., 213, 259, річка
Билавинь Островъ 172 зв., урочище
Борзовска 166, 175, вулиця
Бродьки 184, 184 зв., маєтність
Велике Поле 179 зв.
Вижва 186, річка
Вижва 141, 146, 175 зв., Выжва 153, 155 зв., Вежва 142, місто
Вижевскаа 156, річка
Вишовска 148, дорога
Воленска 179 зв., дорога
Воленска 140 зв., 186, 172, вулиця
Воля 173 зв.
Вцопецъное 176 зв., болото
Долга 166, 187, вулиця
Дубечно 166
За Волею 276 зв.
Загорска 48 зв., 143 зв., вулиця
Замкова 191, вулиця
Зацувщина 169
Ковелскии 182, гостинець
Копечища 162 зв., урочища
Лакотинскии 144 зв., ґрунт
Мацевска 150 зв., 189 зв., дорога
Мєлницька 173 зв., 193, вулиця
Мизовские 179 зв., волоки
Мокре 186, урочище
На Воли 173, 189
На Загоре 157 зв., 174, 180, 194 зв.,
На Заліадъничю 141 зв., річка
На Заліадъничу 146 зв., 151 зв., 153 зв., 154 зв., 181 зв., 186 зв., 276,
урочище
Островокъ Щаснович[а] 194
Островъ 168
Паркановаа 188 зв., вулиця

Под Рудою 251
Подваркова 157, дорога
Подварокъ 164, 251, маєтність
Пѣрчѣнськаіа 164, 164 зв., маєтність
Ратенска 191 зв., вулиця
Ратенскии 161, 177 зв., 181 зв., гостинець
Салунии 140 зв., грунт
Сопловскии 154 зв., грунт
У Воропцу 176 зв., урочище
У Хвоє Оскovy 169, урочище
Хотивѣль 168, 168 зв., 152 зв., село

ЗМІСТ

Вижвівська книга XVII століття – цінне джерело для вивчення західнополіського діалекту в діахронії.....	5
Акти Виживівської міської книги.....	56
Словник малозрозумілих слів.....	136
Скорочені слова під титлами.....	137
Показчик слів та словоформ.....	138
Іменний показчик.....	160
Географічний показчик.....	168

Наукове видання

Упорядник:

Царалунга Інна Богданівна

**АКТИ
ВИЖВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ КНИГИ XVII ст.**

Відповідальний за випуск: ...

Художнє оформлення обкладинки: ...

Літературний редактор: ...

Комп'ютерна верстка: **О. В. Чопенко**

Підписано до друку ???.???.2015

Формат 30×42/4. Папір офс. Гарн. **Times New Roman**
Друк різнографією. Ум. друк. арк. Обл.-вид. арк.

Тираж Зам. № .../...

Віддруковано в ...